

Průzkum rodin 2026

Zpráva z druhého ročníku sociologického výzkumu života českých a slovenských rodin

↖ Ctrl + klik na číslo stránky pro skok na sekci

1. Ukazatel bezpečí v rodině	<u>3</u>
2. Odpočinek od rodiny	<u>9</u>
3. Návraty za rodinou	<u>13</u>
Cestování za příbuznými	<u>19</u>
Auto v životě rodiny	<u>24</u>
4. Mezigenerační dialog	<u>29</u>
5. Rodiny, peníze a majetek	<u>37</u>
Půjčování peněz v rodině	<u>41</u>
6. Poslední kapitola - odcházení	<u>51</u>
Automatizace sociálních prací	<u>57</u>
Vyrovnání se se ztrátou	<u>63</u>
7. Co se na rodiny valí zvenku	<u>71</u>
8. Založit rodinu nebo ne?	<u>80</u>
Mezigenerační výpomoc při rodičovství	<u>87</u>
8. Blízkost v rodině	<u>92</u>
9. Prostor pro institucionální podporu	<u>101</u>
10. Metodologie	<u>111</u>
11. Kontakt	<u>114</u>

01

Ukazatel bezpečí v rodině

Na Slovensku se v rodinách od loňska cítíme trochu méně bezpečně – kromě peněz i kvůli tomu, jak se v nich k sobě chováme

Kromě dopadů zhoršení ekonomické situace jsou za poklesem na Slovensku sekundární dopady – jak se k sobě doma chováme: již 14 % Slováků má z někoho v rodině strach (loni pouze 9 %). K psychickému ubližování pak může docházet v 16 % slovenských rodin místo 11 %.

Míra bezpečí v rodině

2025
62 → **62**

Maximum = 100

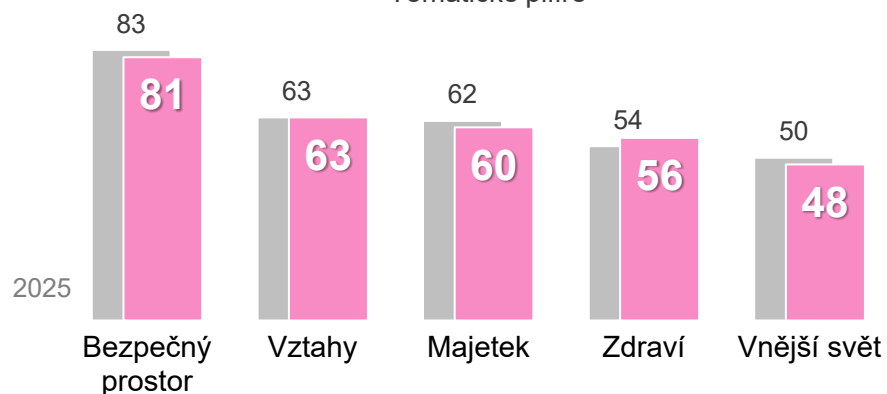
Minimum = 0

Míra bezpečí v rodině

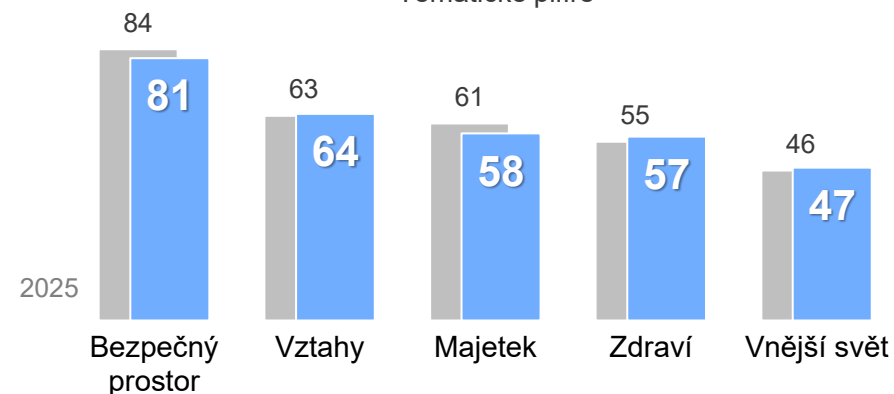
2025
62 ↘ **61**

Tematické pilíře

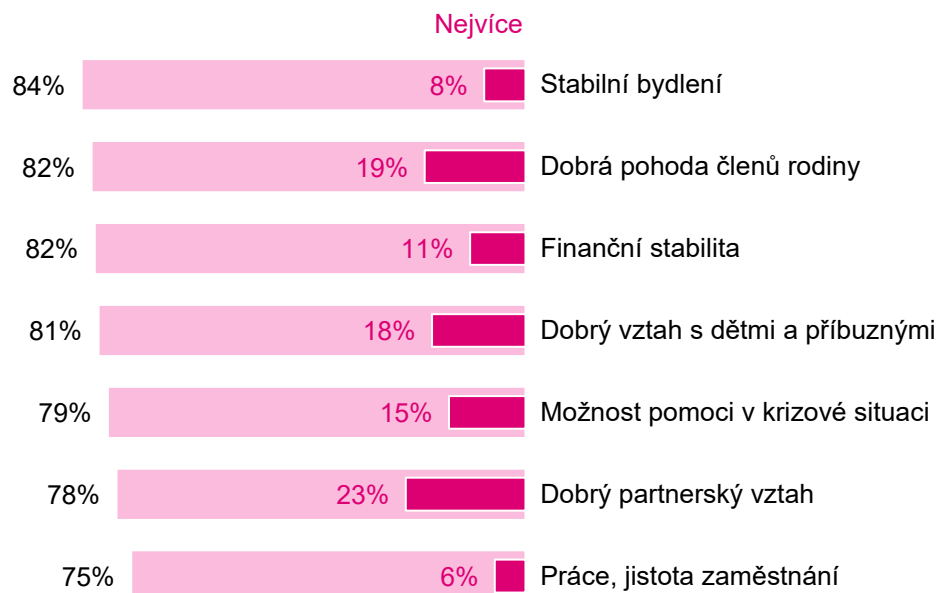

Tematické pilíře

Shodneme se, že stabilní bydlení i duševní pohoda jsou pro pocit bezpečí nezbytné. Rozcházíme se ale v tom, co je nejdůležitější:

Pro Čechy je to v první řadě (22 %), aby rodina stála na zdravém partnerském vztahu. Slováci, kteří nad rodinou obecně často přemýšlí v širší perspektivě, je to kromě duševní pohody (22 %) hlavně dobrý vztah i s dětmi a širší rodinou (22 %)

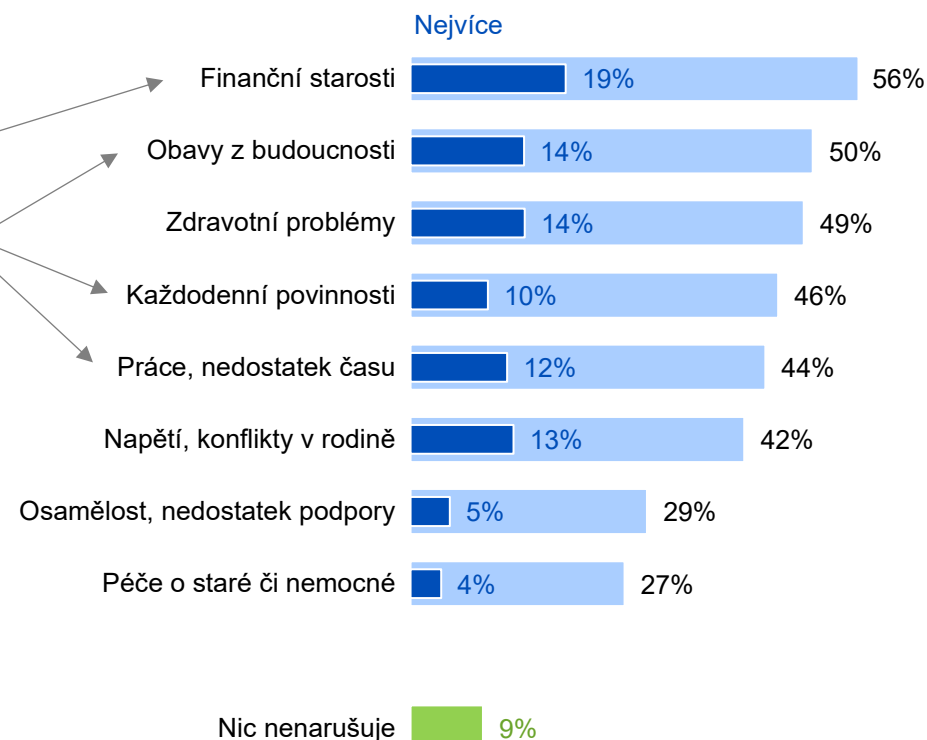
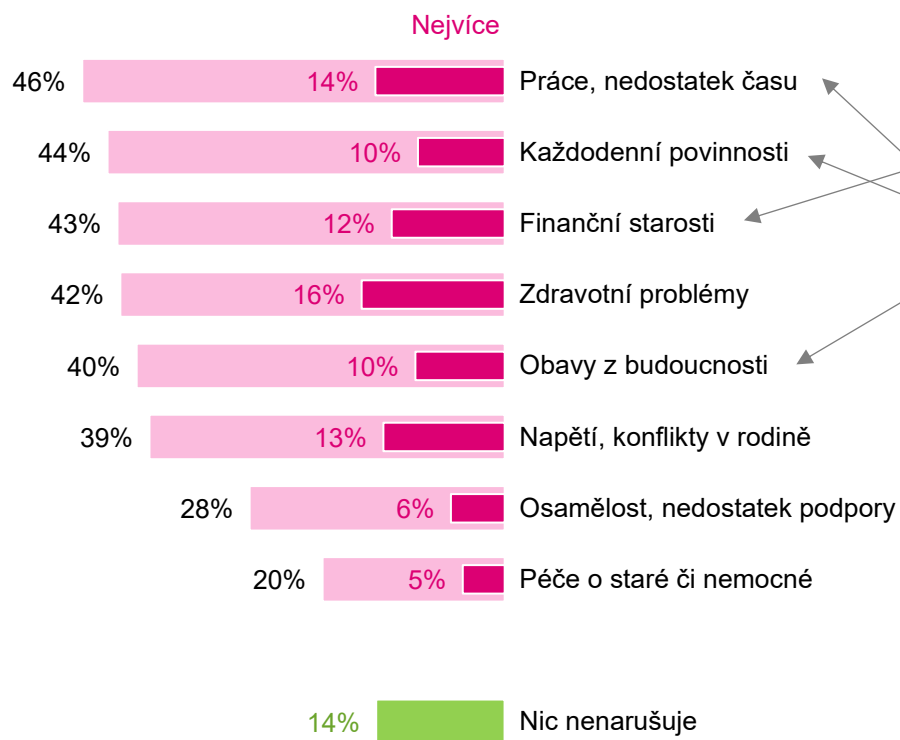

Pro **duhové rodiny** je nejvýznamnějším zdrojem bezpečí dobrý, stabilní vzájemný **partnerský vztah**. Toto může být proto, že často necítí tak silnou podporu ze strany své pokrevní rodiny, a tak si jsou vzájemnou oporou primárně navzájem.

Mladší Češi i Slováci, kteří často ještě nejsou v tak stabilní životní situaci, jako ti starší, považují za nejdůležitější častěji materiální aspekty bezpečí: finance, bydlení a pomoc v krizových situacích. Pro starší je naopak důležitější pohoda a vztahy, i v širší rodině.

Na Slovensku jsou největším nepřítelem pohody finance, Češi zase přepracovaní a nemají na sebe čas

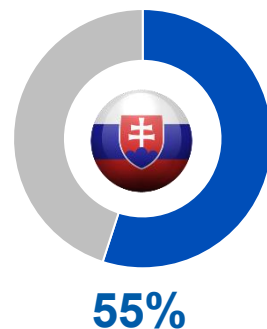
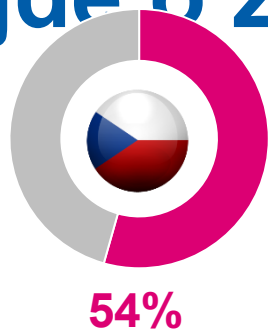
Slovenské rodiny jsou také v podstatně více stresové situaci z hlediska budoucnosti: za tím může být kromě politického a ekonomického vývoje také blízkost ukrajinské fronty. Pro Čechy jsou největším narušitelem pohody zdravotní problémy.

Ve větší polovině rodin je něčí duševní zdraví ohrožené

– nejčastěji jde o ženu

Někdo z rodiny je ohrožen

Žena

23% ● 25%

Samu sebe považuje za nejohroženější 33% | 35% žen.

Muž

17% ● 17%

Dítě

7% ● 8%

Česko ●

Slovensko ●

Prarodiče

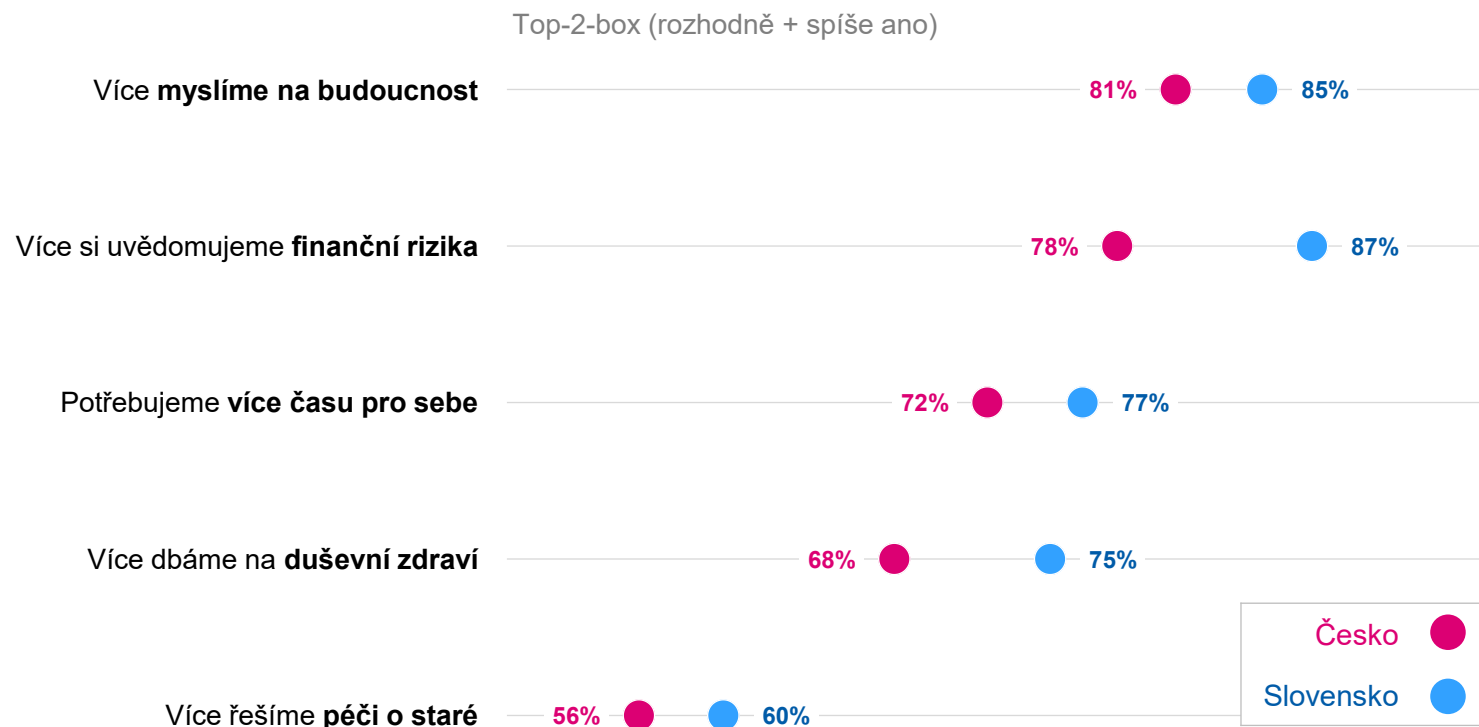
6% ● 6%

Ženy souhlasí

Každá třetí česká (33 %) i slovenská (35 %) žena považuje v dnešní době své vlastní psychické zdraví za nejohroženější z celé domácnosti.

O duševní zdraví našich **dětí** se typicky ve srovnání se zdravím dospělých žen, ale i mužů, obáváme kdyžtak až v druhé řadě.

Slovenské rodiny se adaptují intenzivněji než ty české. Tři čtvrtiny teď víc řeší psychické zdraví i čas spolu

Zvyšující se zájem o duševní zdraví, budoucnost a spolu trávený čas zejména ve slovenských, ale i českých rodinách táhnou především ženy.

02

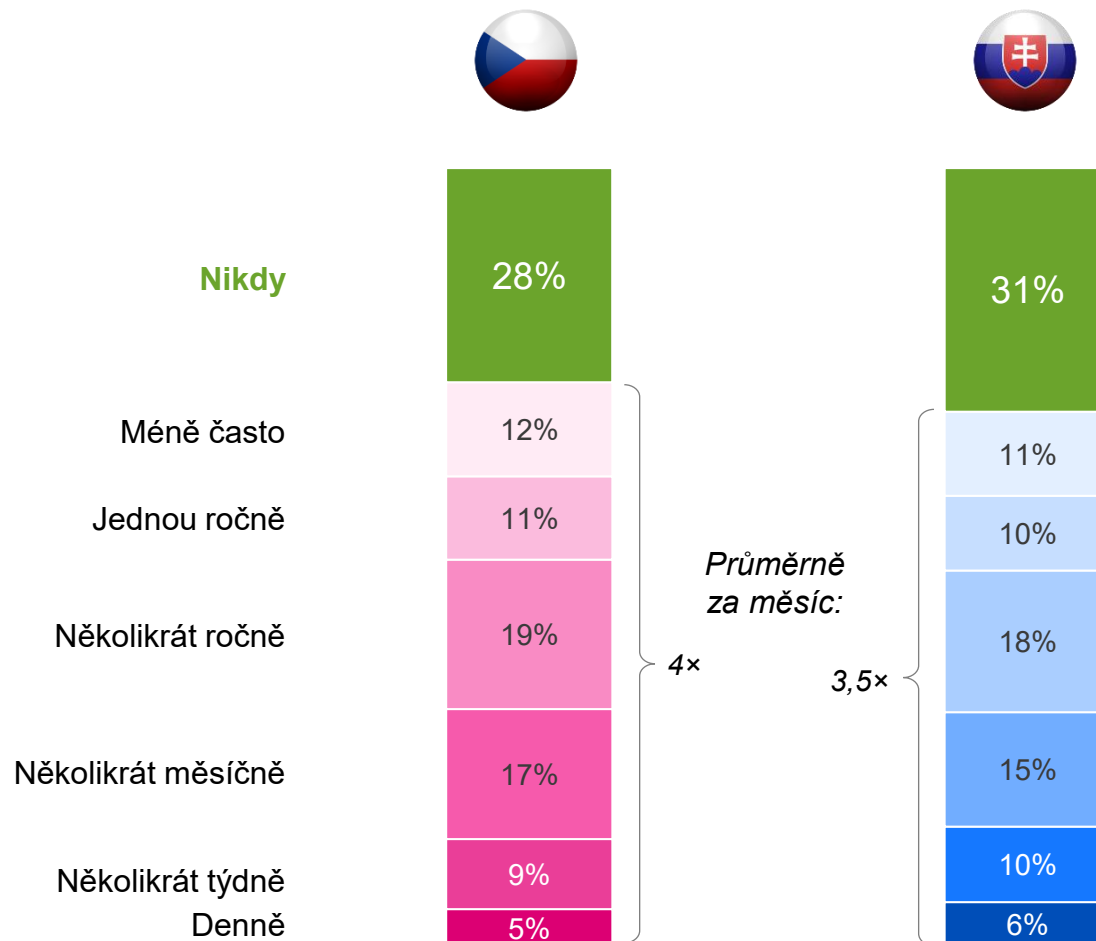
Odpočinek od rodiny

Průměrný Čech má své rodiny dost čtyřikrát za měsíc. Slováci navzdory častějším negativním jevům ne tak často

Každý přibližně dvacátý Čech (5 %) i Slovák (6 %) se ze své rodiny cítí zahlcený **konstantně** – pocity psychického vyčerpání zažívá na denní bázi.

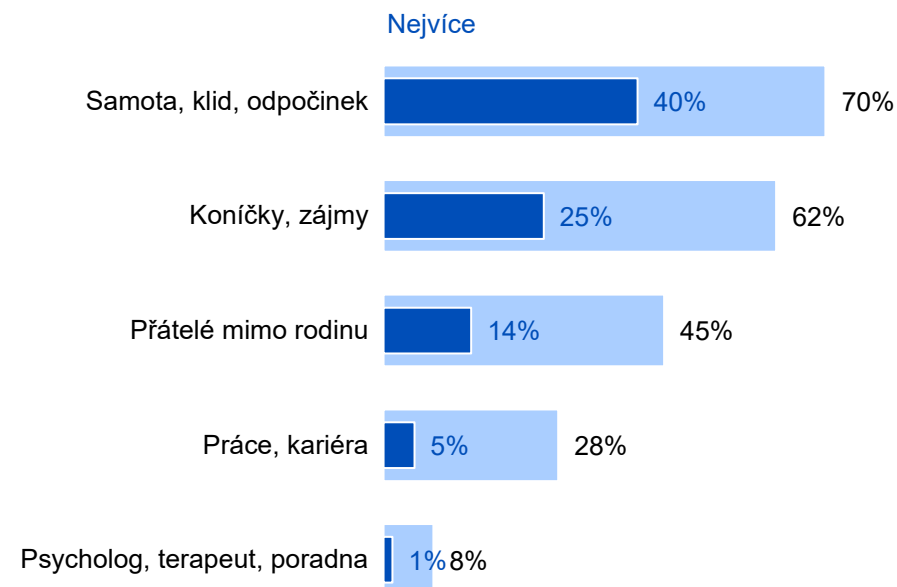
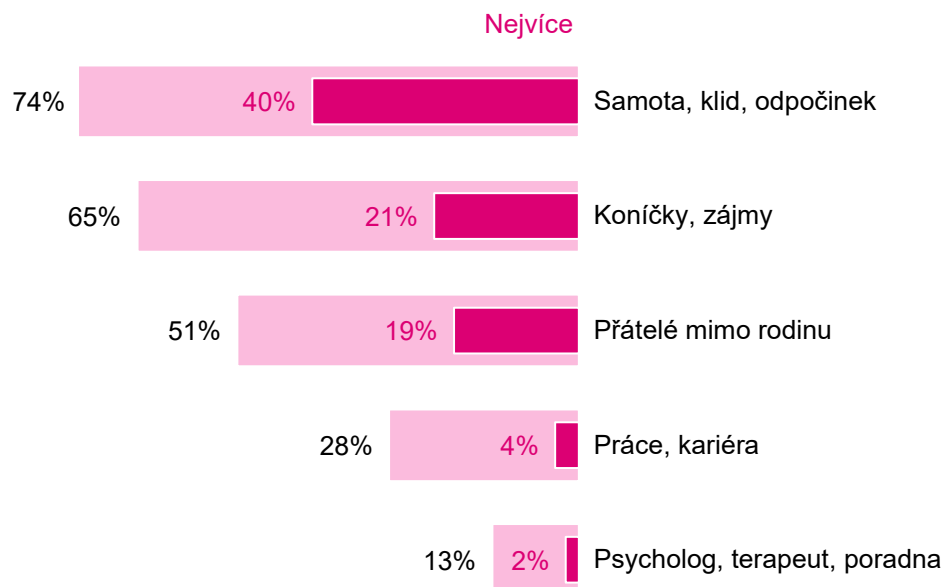
Čím **mladší člověk je**, tím častěji má své rodiny dost.

Psychické vyčerpání z rodiny typicky ztrácíme kolem 55 roku života: starší Češi a Slováci, zejména empty nesters, bývají vyčerpání mnohem méně často.

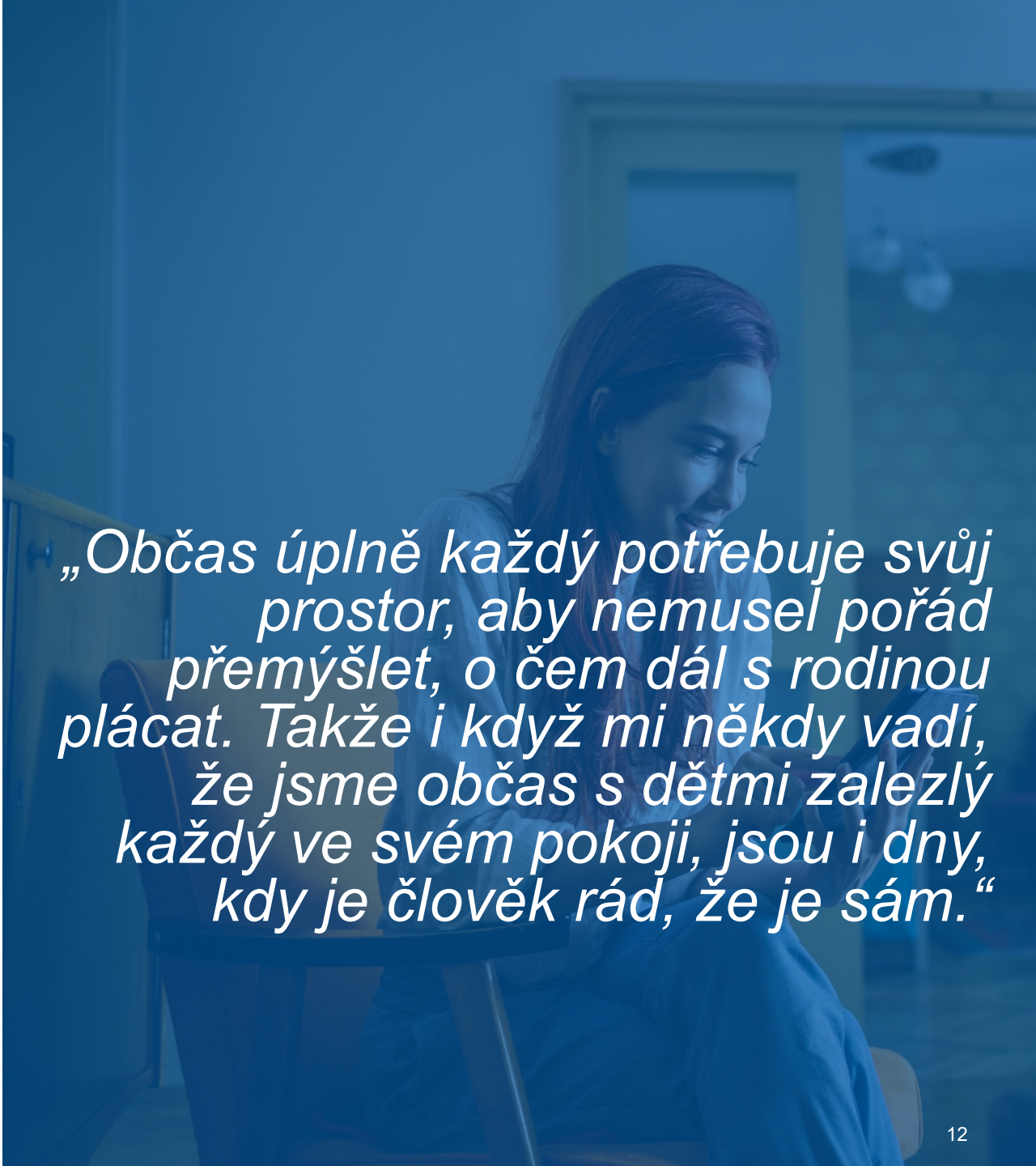

Odpočinout si o samotě je důležité, shodne se 70 % Čechů i Slováků

Nejdůležitější způsob odpočinku je to pro dvě pětiny z nás. Pětina Čechů (21 %) a čtvrtina Slováků (25 %) se pak utíká primárně k vlastním zájmům. Odpočívat od vlastní rodiny s přáteli mimo ní je nejdůležitější pro mladší (do 35 let).

**Možnost vedle sebe
paralelně potichu
existovat je občas
taky potřeba –
pomáhá před
vybitím baterek**

„Občas úplně každý potřebuje svůj prostor, aby nemusel pořád přemýšlet, o čem dál s rodinou plácát. Takže i když mi někdy vadí, že jsme občas s dětmi zalezlý každý ve svém pokoji, jsou i dny, kdy je člověk rád, že je sám.“

03

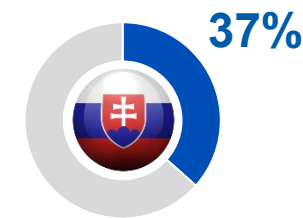
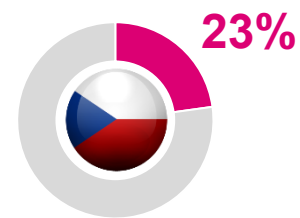
Návraty za rodinou

Slováci jsou na svou rodnou domácnost více navázaní – i po odstěhování ji častěji považují za domov.

37 % Slováků aktuálně žije v domácnosti, ve které se narodili. To je oproti Čechům obrovský rozdíl, daný primárně tím, že Slováci celkově častěji žijí ve vícegeneračním soužití.

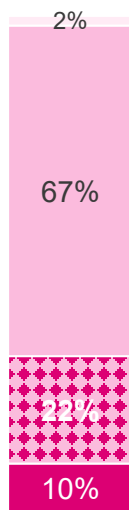
Číslo nahoru táhne zejména střední a východní Slovensko,

Bydlí v domácnosti z mládí

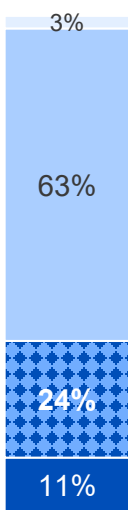

Kde mají domov ti, kteří již bydlí jinde

N=772

N=634

Třetina z nás se do rodného hnízda vrací každý týden. 4 % Čechů i Slováků nikdy.

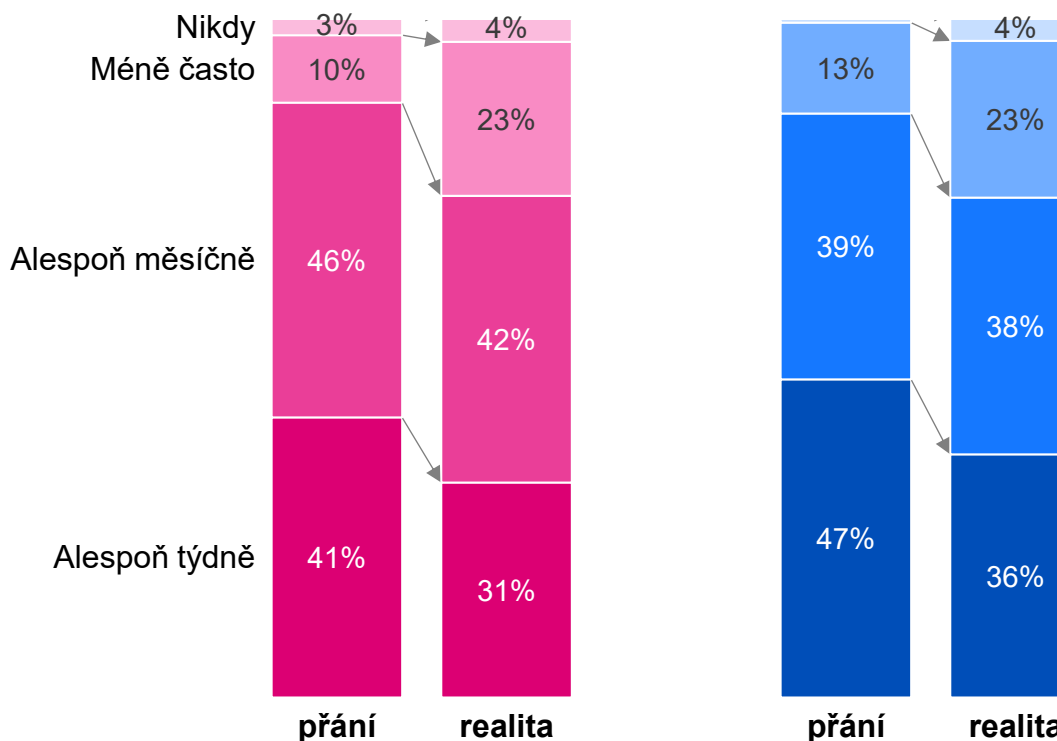
Každý týden by rodnou domácnost přitom **nejraději navštěvovala téměř polovina** z nás (41 % Čechů, 47 % Slováků). Prakticky všichni bychom se domů rádi vraceli častěji, než se nám daří.

Rodnou domácnost **nejčastěji navštěvují samoživitelé** – polovina alespoň jednou týdně (48 % CZ, 45 % SK).

Ve **velkých městech** (nad 100 tisíc obyvatel) jsme od domova **více odpojeni**: každý týden se vrací jen 19 % takových Čechů a 22 % Slováků. Tito lidé ale mají i **nejmenší ambice** vracet se častěji.

Nejvíce návraty chybí rodinám s tradičním složením, kterým typicky brání vlastní rodinné povinnosti

Rodiny s **tradičním složením** v Česku i na Slovensku nejvíce trpí tím, že se jim do rodné domácnosti (za prarodiči) nedaří jezdit tak často, jak by chtěly.

Každý týden by chtělo navštívit prarodiče 47 % českých a 49 % slovenských nukleárních rodin. Daří se to jen 33 % českých a 34 % slovenských.

Návštěvu prarodičů si jsou zpravidla donuceni si odepřít, protože mají příliš rodinných povinností, například s vlastními dětmi.

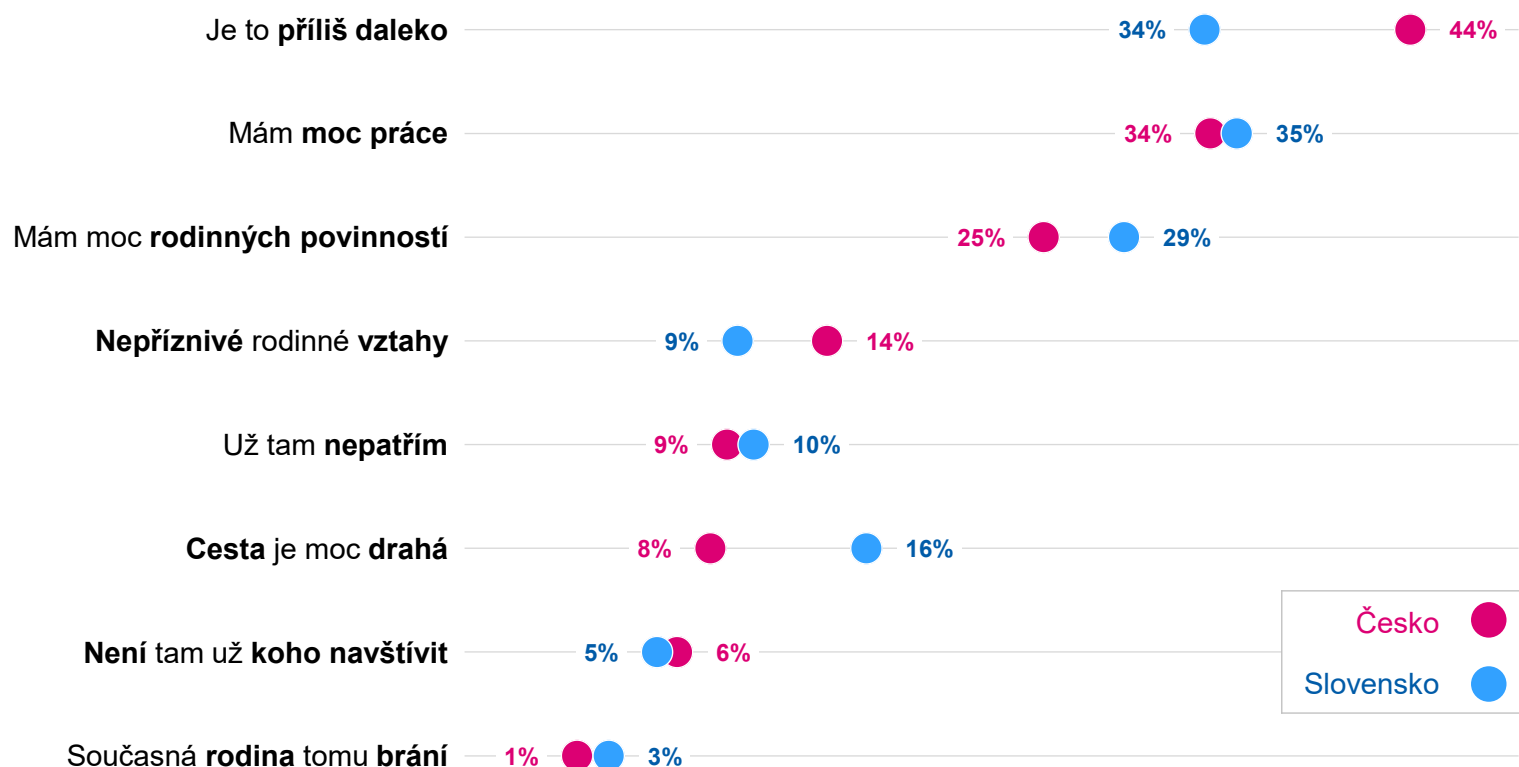
Jediná sledovaná skupina, která se do rodné domácnosti vrací **častěji, než by sama chtěla**, jsou lidé z **patchworkových rodin na Slovensku**.

Dle naší interpretace je může být na vině **střídavá péče**, nutící dospívající trávit víc času u jednoho z rodičů, než by si přáli, na úkor toho druhého. Stejně tak návraty za prarodiči mohou být pro rozvedené s novými partnery na Slovensku **psychicky náročnější kvůli mnohdy tradičnějším rodinným hodnotám** starší generace.

Každý týden se jich do rodného hnízda vrací 40 %, každý týden by si ale návrat přálo jen 36 % z nich.

Návratům domů brání především vzdálenost a práce

Přibližně každý desátý se domů vracet nechce.

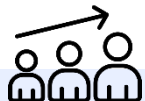
Pro 14 % Čechů a 9 % Slováků jsou překážkou i **rodinné vztahy**.

Česko je rozlehlejší, **příliš dlouhá cesta** trápí častěji Čechy (44 %), než Slováky (34 %).

Ti zase častěji **naráží na finance**: cesta domů je příliš drahá pro 16 % z nich.

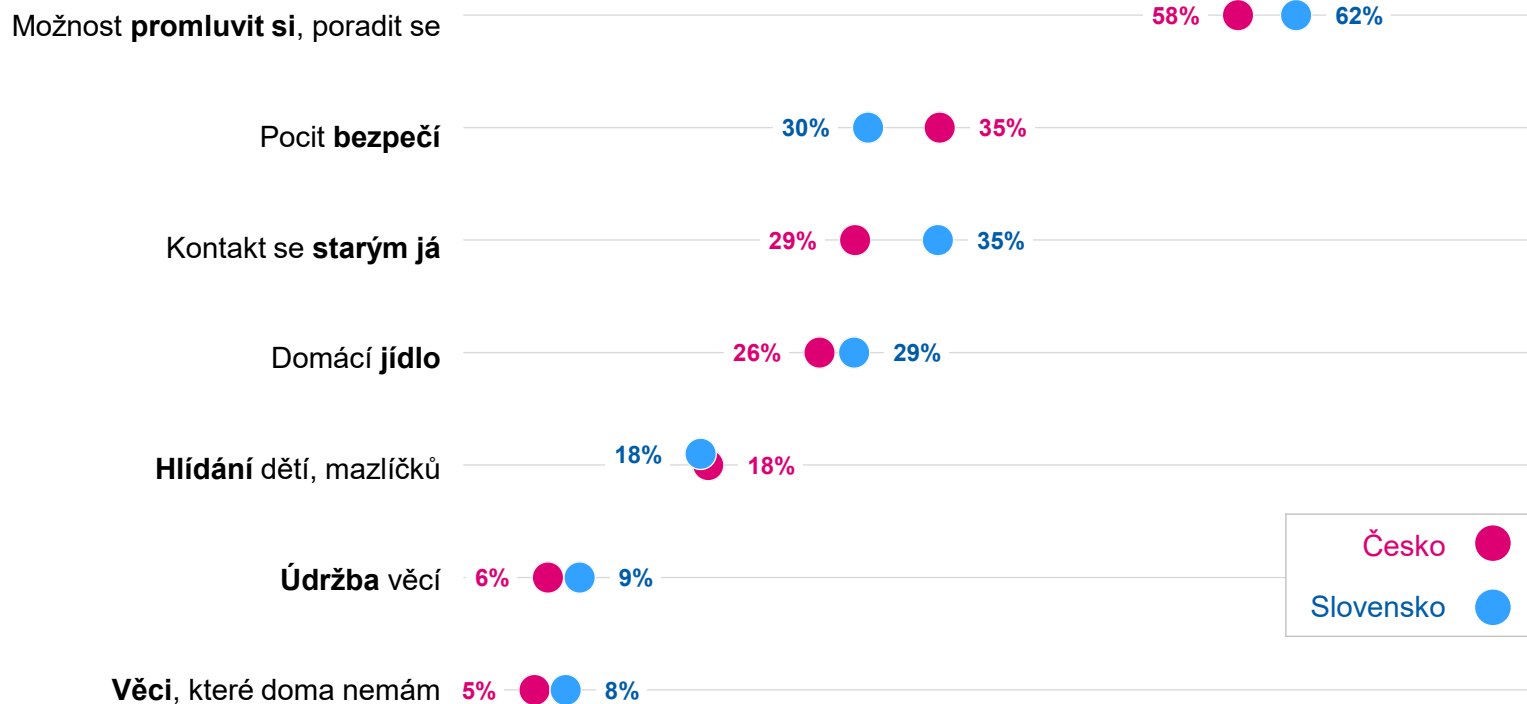
Domů si jezdíme hlavně popovídat. Čím jsme starší, tím méně nám návraty přináší.

Najíst se jezdí hlavně mladší: domácí jídlo je hodnotou pro 35 % Čechů a 40 % Slováků do 35 let. S přibývajícím věkem význam jídla klesá – nebo se v rodné domácnosti už tolik nevaří.

Stejně tak **pocit bezpečí** umíme doma čerpat hlavně do našich 35 let: při návratu jej pociťuje 44 % mladých Čechů a 40 % mladých Slováků. Lidé starší 55 let, kteří mají návraty do rodiště spojené často s péčí o stárnoucí rodiče, jej pociťují mnohem méně (23 % Čechů, 17 % Slováků).

Pocit **kontaktu se svým starým já** je pak hodnotou, která nám při návratech domů vydrží celý život – pociťují jej mladí i staří.

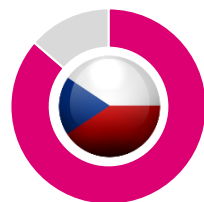

Cestování za příbuznými

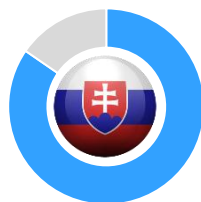
Za rodiči pravidelně jezdí polovina Čechů a třetina Slováků. Za strýcem nebo tetou jen každý desátý

Cestuje za příbuznými

vzdálenost a frekvence viz další stránka

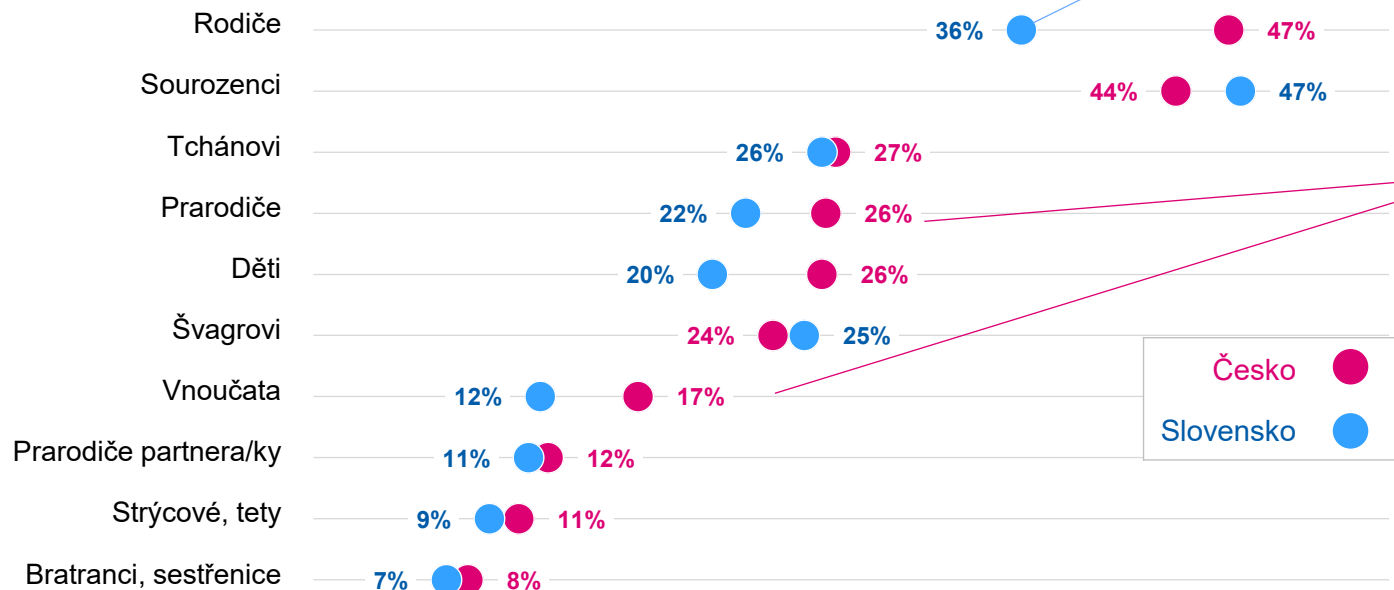

86%
(autem 65%)

85%
(autem 60%)

Nižší podíl Slováků pravidelně navštěvujících své rodiče je daný častějším vícegeneračním soužitím: za rodiči tedy nemusí nikam jezdit.

Ze stejného důvodu se i v Česku častěji navštěvují prarodiče, rodiče a děti. Jezdit pravidelně za dětmi je přesně stejně rozšířené (26 %), jako že děti jezdí za prarodiči.

Za rodiči to průměrný Čech má 59 km, průměrný Slovák 57 km

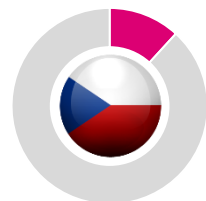
	<i>N</i>	Průměrná vzdálenost	Jezdí přes 100 km	Jezdí aspoň 1× měsíčně	<i>N</i>	Průměrná vzdálenost	Jezdí přes 100 km	Jezdí aspoň 1× měsíčně
Rodiče	449	59 km	16%	80%	349	57 km	15%	82%
Sourozenci	418	68 km	20%	51%	413	57 km	16%	57%
Tchánovi	260	63 km	19%	65%	257	58 km	14%	68%
Prarodiče	253	57 km	16%	65%	220	58 km	17%	67%
Děti	235	68 km	20%	70%	153	82 km	22%	76%
Švagrovi	221	63 km	17%	48%	234	62 km	17%	47%
Vnoučata	153	61 km	17%	78%	95	66 km	17%	86%
Prarodiče partnera/ky	115	48 km	14%	56%	109	67 km	17%	61%
Celkový průměr		62 km				61 km		

V rámci vnitrostátního cestování v obou zemích nejdále jezdíme za dětmi: v Česku v průměru 68 km, na Slovensku dokonce 82.

Z navštěvovaných příbuzných jezdíme nejčastěji za rodiči a vnoučaty – alespoň jednou měsíčně je navštíví 4 z 5 Čechů i Slováků, co za nimi pravidelně jezdí.

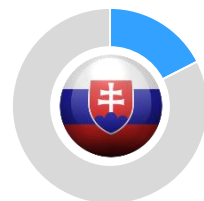
Slováci cestují za příbuznými do zahraničí častěji, hlavně za sourozenci

Cestuje za příbuznými do ciziny

12%

N=123

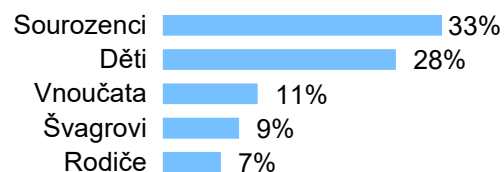
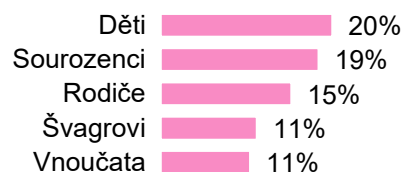

18%

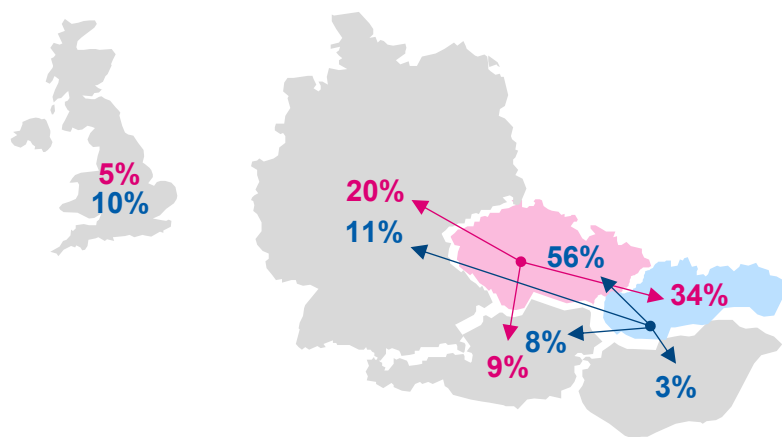
N=183

Za kým

Kam

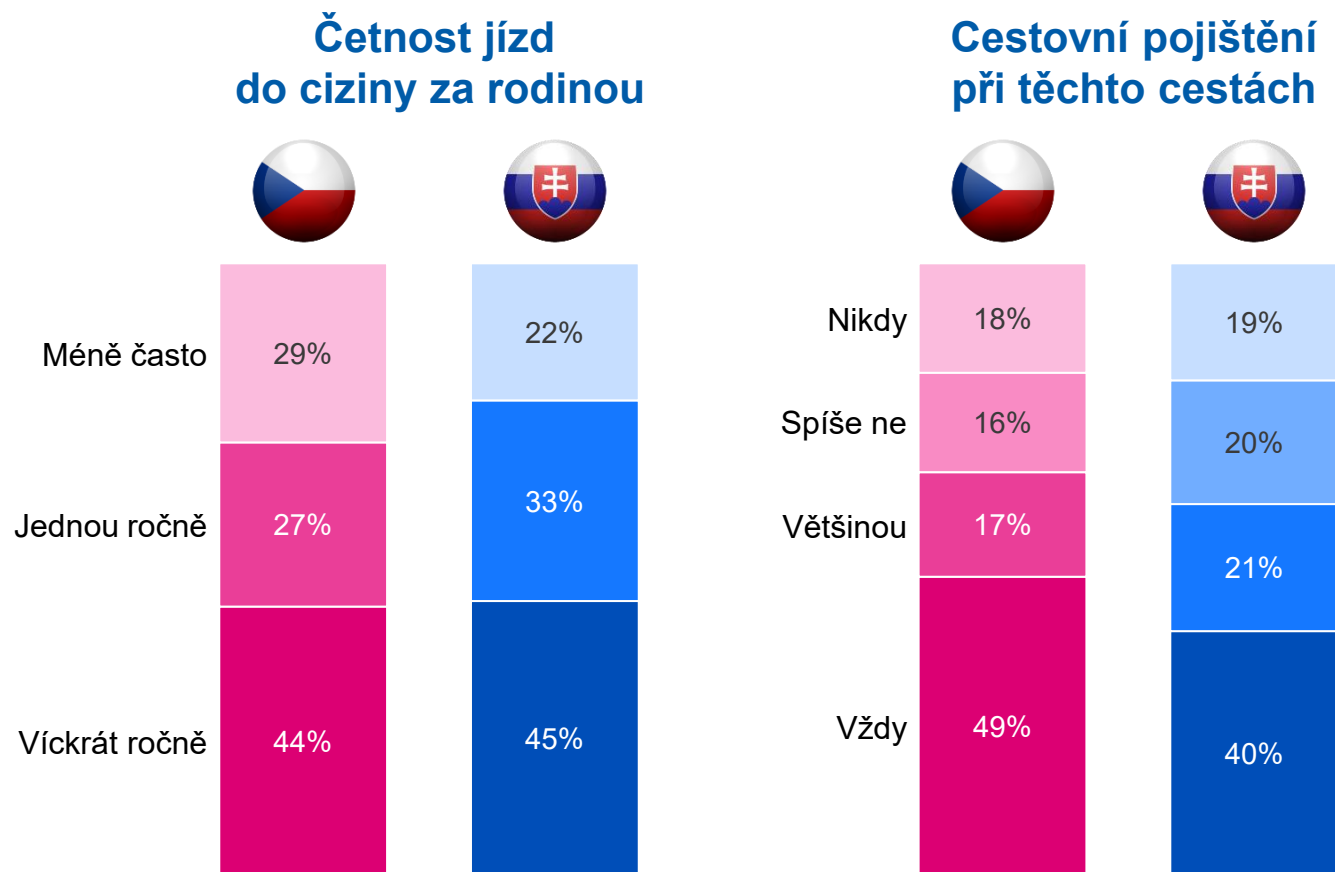
Slovensko, které se dlouhodobě potýká s emigrací (zejména mladých lidí na západ), své příbuzné v zahraničí navštěvuje více.

Češi za příbuznými cestují **většinou na Slovensko** (54 %), protože migrace ze Slovenska do Česka je častější, než naopak. 20 % jich také jezdí do Německa. Každý třetí (34 %) Slovák cestující za příbuznými do zahraničí pak jezdí do Česka.

V obou zemích častěji cestují **rodiče za dětmi než děti za rodiči**.

Zahraněční cestování za rodinou provozují domácnosti všech příjmových kategorií podobně.

Češi si cestovní pojištění do zahraničí sjednávají častěji

Polovina Čechů (49 %) si pojištění sjedná na každou zahraniční cestu.

Odmítačů, kteří si cestovní pojištění nikdy nesjednávají, je v obou zemích přibližně pětina (18 % v Česku, 19 % na Slovensku).

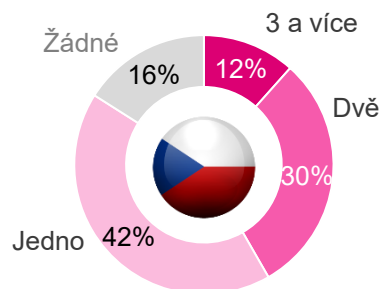

Empty Nesters si výrazně častěji sjednávají na tyto cesty pojištění, než ostatní.

Auto v životě rodiny

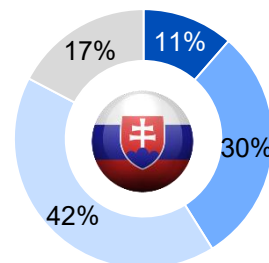
V autě spolu trávíme v průměru skoro 3 hodiny týdně

Vlastnictví auta

84%

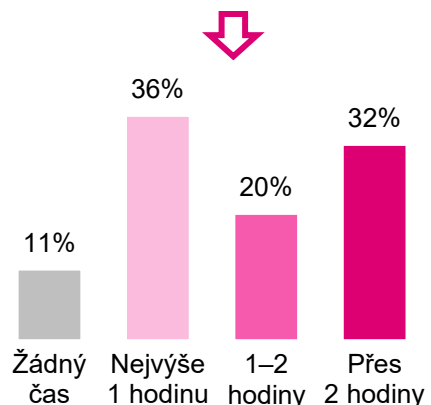
N=742
(užší rodina)

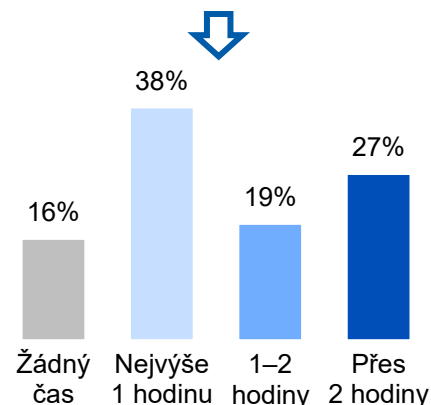
83%

N=779
(užší rodina)

Společný čas v autě

Ø **2:55** týdně

Ø **2:45** týdně

Neúplné rodiny se častěji musí obejít i bez automobilu.

Čtyři z pěti českých (84 %) i Slovenských (83 %) rodin mají auto. Přes 40 % jich mají dvě a více.

V Česku spolu v autě trávíme o něco více času (průměr 2:55), než na Slovensku (2:45).

Přes 2 hodiny týdně spolu v autě tráví třetina českých (32 %) a čtvrtina slovenských (27 %) rodin s autem.

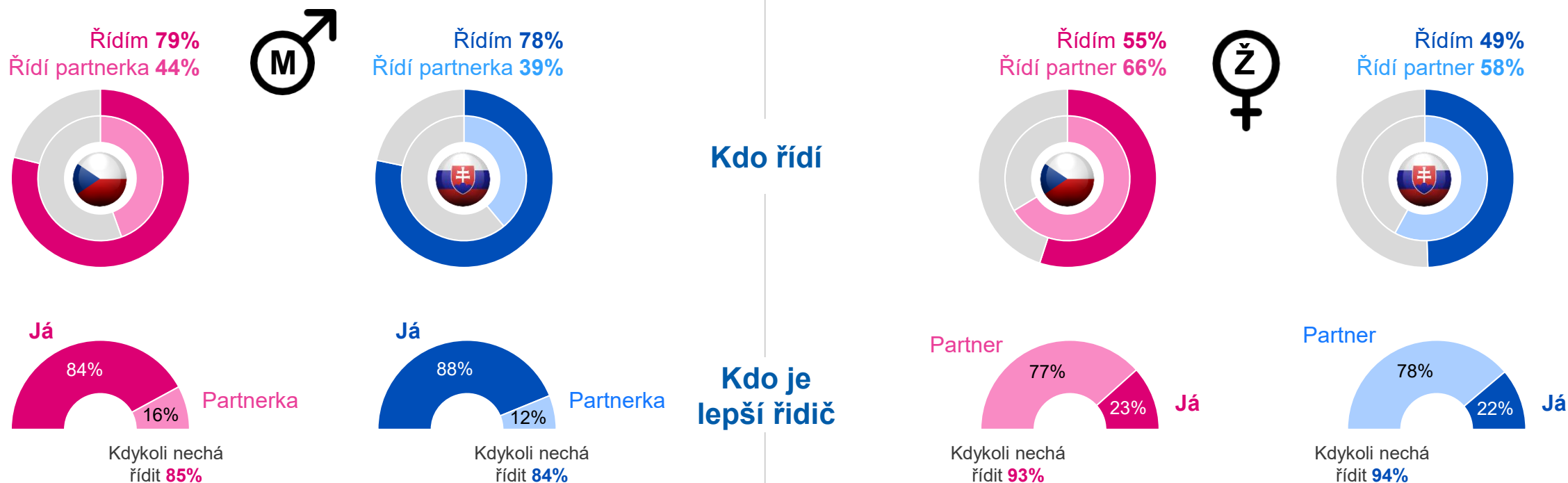
Průměr tedy výrazně táhnou nahoru rodiny, které spolu v autě týdně stráví mnoho hodin.

Nejvíce času v autě spolu tráví patchworkové rodiny – zřejmě kvůli potřebě předávat si děti ve střídavé péči

Ženy si za volantem věří méně, častěji nechávají řídit své partnery

Muži řídí ve čtyřech z pěti vícečlenných domácností s autem. Ženy přibližně v polovině z nich. V Česku řídí ženy častěji, než na Slovensku.

V rodinách s tradičním složením je nejčastější model, že řídí muž i žena. Volant v rukou výhradně muže je nejrozšířenější mezi staršími ročníky

Typ rodiny	Kdo (někdy) řídí auto				Kdo (někdy) řídí auto			
		♂♀	♂	♀		♂♀	♂	♀
	<i>N</i>	Oba partneři	Pouze muž	Pouze žena	<i>N</i>	Oba partneři	Pouze muž	Pouze žena
Nukleární	230	48%	38%	13%	337	42%	40%	18%
Patchworková	44	45%	45%	9%	31	48%	42%	10%
Empty nesters	138	41%	51%	7%	67	28%	66%	6%
Vícegenerační	38	32%	34%	34%	73	30%	40%	30%
Bezdětný pár	93	51%	38%	12%	59	31%	53%	17%

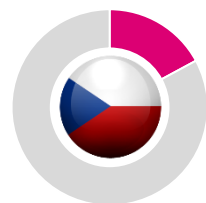
Když už dospělé dítě smí řídit, zpravidla jej necháme jezdit kdekoli a kdykoli

V přibližně každé šesté domácnosti s autem alespoň někdy za volant usedne plnoleté dítě rodičů.

Čím bohatší rodina, tím spíše v ní smí řídit i plnoleté děti. Zejména na Slovensku je rozdíl obrovský: ve 38 % vysokopříjmových domácností děti řídí.

Důvodem může být jednak to, že se méně bojí případných škod na autě způsobených juniorním řidičem. Ale i to, že vysokopříjmové rodiny mají typicky více aut a (alespoň některá z nich) nechávají řídit děti.

Dospělé děti řídí

17%

N=127

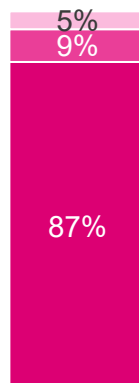

18%

N=183

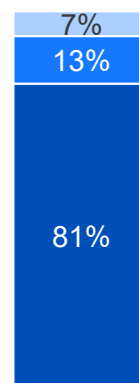

Kdy mohou řídit

Když já nemohu
Na známých cestách

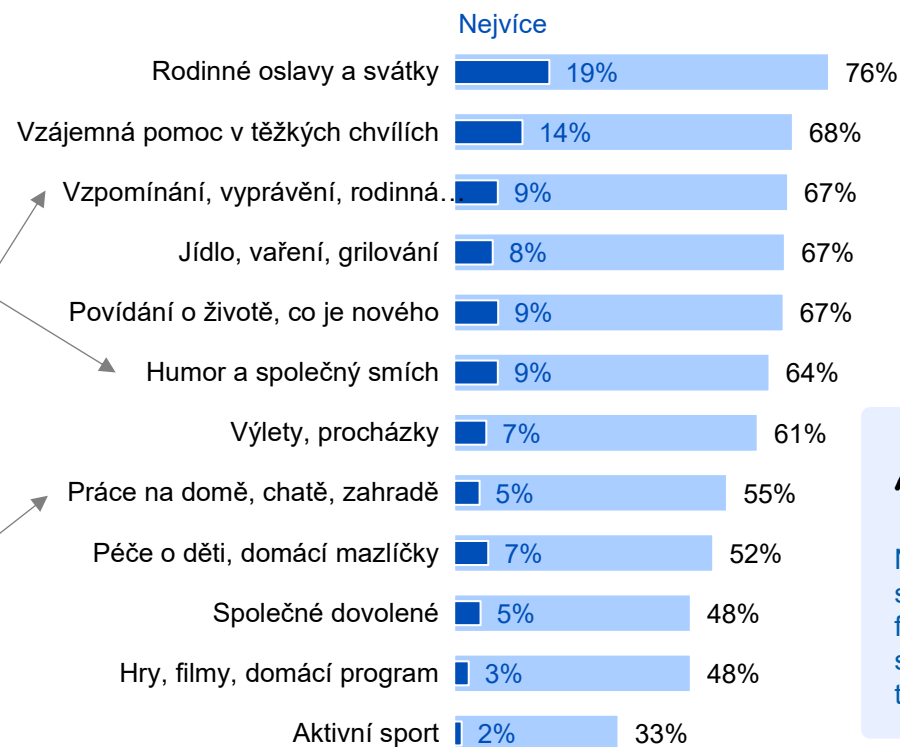
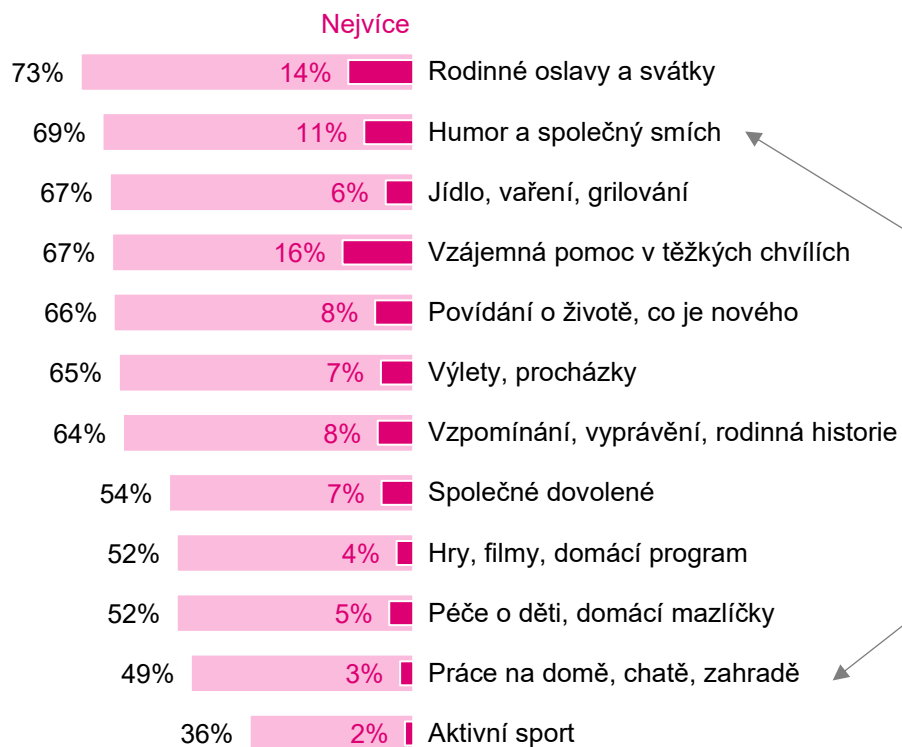
Kdykoli

04

Mezigenerační dialog

Slováky více stmeluje předávání historie a identity, Čechy zase humor. Rituály hrají roli ve stmelování tří ze čtyř rodin

Neúplné rodiny stmeluje zejména fakt, že zde pro sebe jsou v těžkých chvílích.

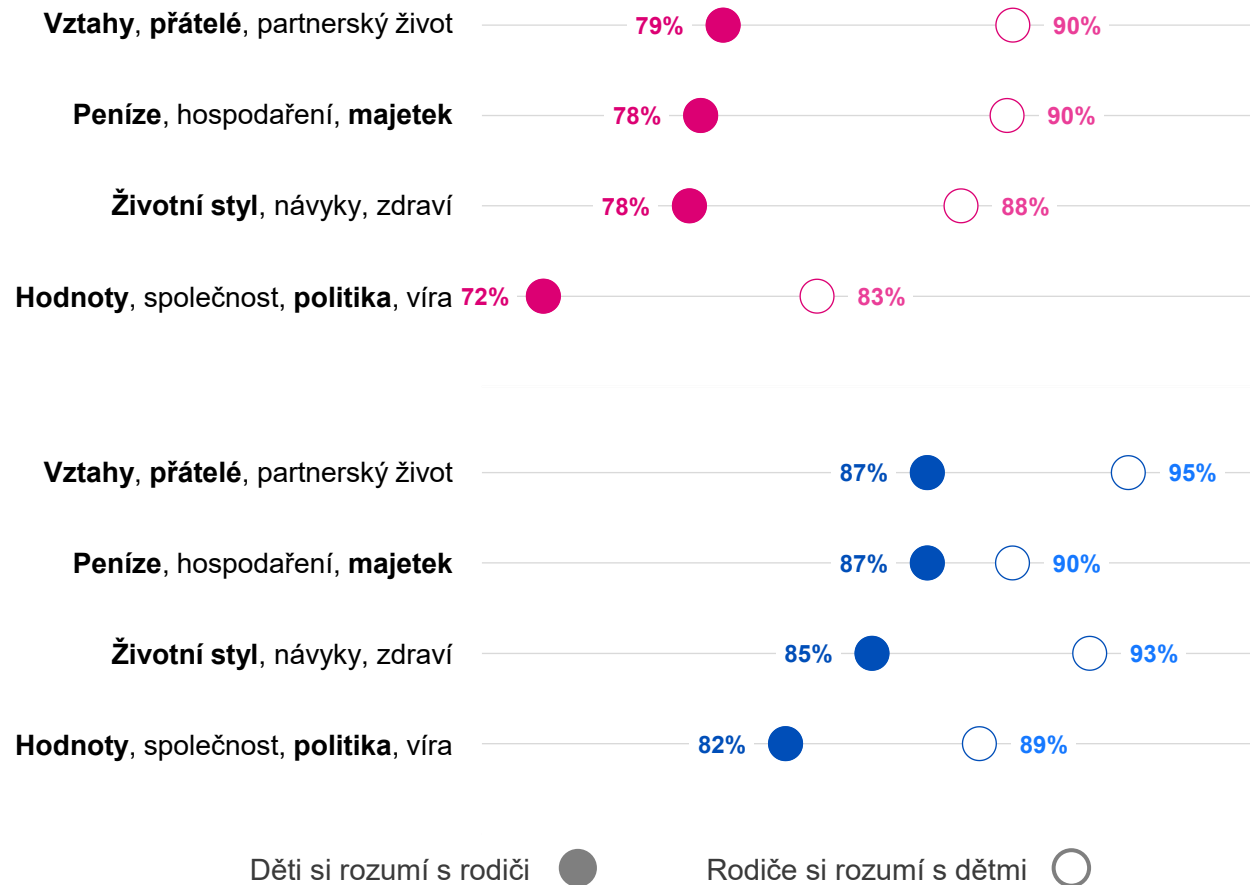
Rodiče si se svými dětmi rozumí více, než děti s nimi

Ohledně hodnot a pohledu na společnost si obě strany uvědomují, že k sobě mají nejdál.

Na Slovensku je propast v porozumění mělčí, zejména ohledně praktických věcí, jako je hospodaření.

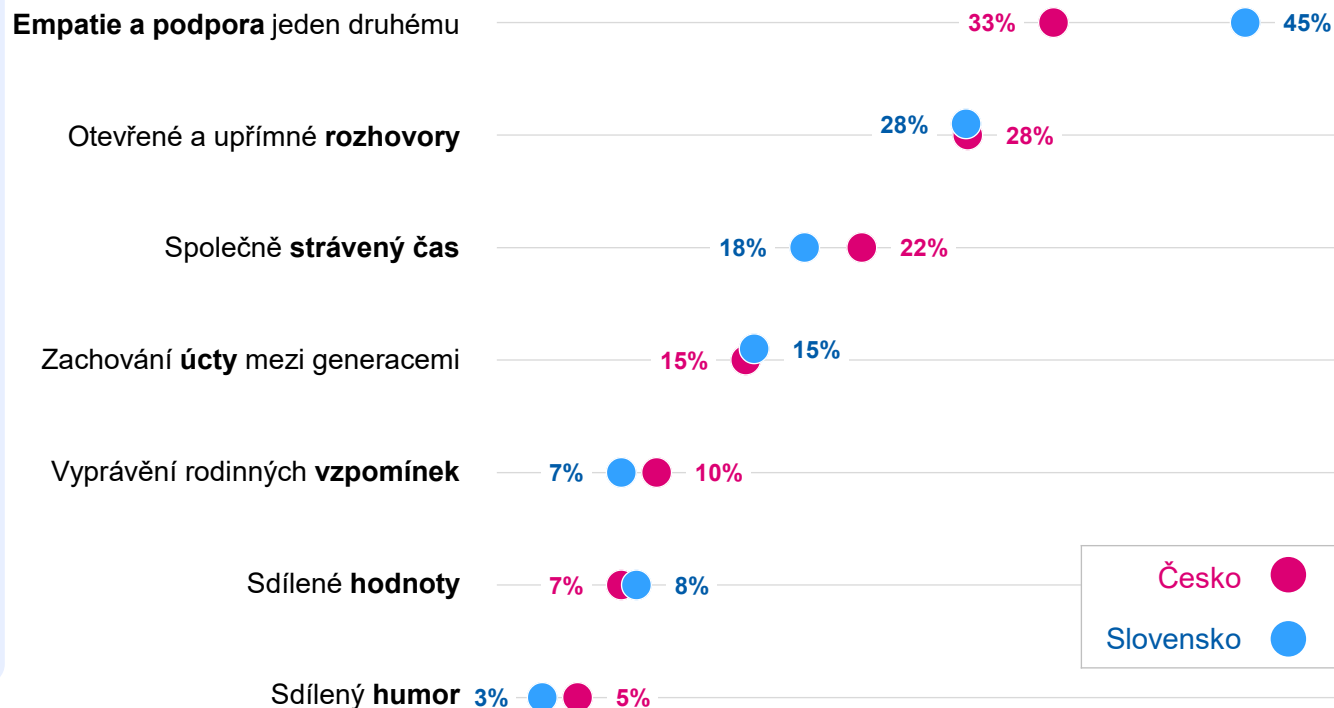
Top-2-box (rozhodně + spíše ano)

Porozumění napříč generacemi prohlubuje vzájemná empatie a podpora

Pro **mladší generaci** (do 34 let) v Česku, ale zejména pak na Slovensku, hraje mnohem větší roli **možnost mluvit o věcech otevřeně** – mladá generace je zvyklá na menší odstup.

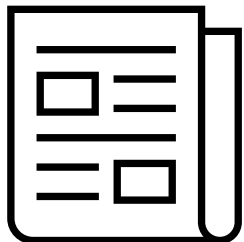
Pro **starší** (nad 55 let) je naopak **signifikantně důležitější** právě zachování **mezigenerační úcty**.

Empty nesters si **signifikantně více** váží empatie a vzájemné podpory.

Četnost podle věku

Česko		Slovensko	
15–34	55–70	15–34	55–70
29%	38%	39%	55%
36%	21%	40%	16%
21%	19%	22%	17%
11%	18%	12%	19%
11%	5%	11%	4%
7%	10%	7%	11%
6%	4%	5%	1%

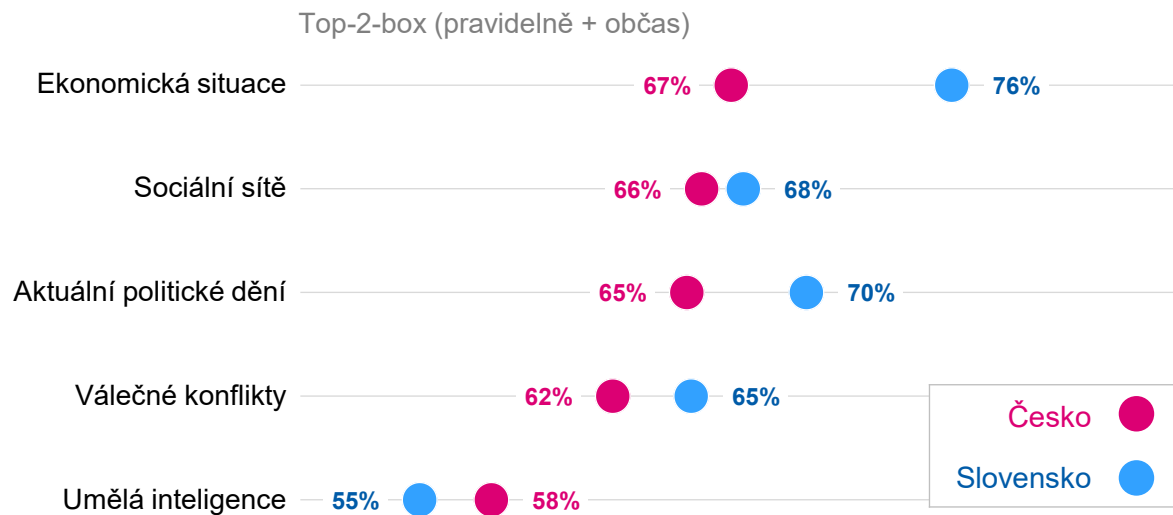

„Mladej názor je pro mě strašně důležitý. My to vidíme jinak, protože jsme vyrůstali v klidu. Za nás byla práce, nějaké peníze a nehrozilo nám tady nic. A teď tu jsou hrozby z každé strany, zleva, zprava. Když vás pořád straší, tak aby se sešla rodina a navzájem se pobavila.“

V záplavě negativních zpráv může mezigenerační rozhovor ulevit od strachu

Na Slovensku je ekonomická a politická situace aktuálnější téma, i u rodinných stolů

V obou zemích pak platí, že zatímco k tématům souvisejícím s velkými světovými dějinami, tíhne zejména starší generace, témata spojená s novými technologiemi ke stolu přináší primárně mladí.

Ve vícegeneračních rodinách je častěji téma ekonomické situace tabu.

Četnost podle věku

	Česko		Slovensko	
	15-34	55-70	15-34	55-70
Ekonomická situace	60%	76%	72%	83%
Sociální sítě	66%	63%	67%	66%
Aktuální politické dění	59%	78%	62%	80%
Válečné konflikty	62%	67%	60%	70%
Umělá inteligence	63%	54%	57%	51%

Při rozhovorech o politice je nejdůležitější naučit se nereagovat

Pozor, konfliktní!

„Čím jsem starší, tak tím více si uvědomuji, že ani žádné politik, ani žádný téma nestojí za to si rozhádat ty vazby s tou rodinou.“

„Protože samozřejmě máme v rodině, že jo, děda je úplně jiný názor politický než já a než abych se s ním hádala, tak radši to třeba neotvíráme, to téma. Pro mě je důležitý mít tu harmonii v té rodině.“

Taktika: nauč se nereagovat

„Dokážu ty lidi vyslechnout, že já mám jiný názor, pojd' mi na jiný téma a radši to neřešit. A to mi také přijde důležitý, že to bezpečí, že se tam člověk může otevřeně vyjádřit, co chce, ale neměli být ty lidi do toho střetu zbytečně.“

„Chvilku se bavíme normálně, bezvadně, bezvadně. A teď začne. Prostě jako úplně z jiného tématu přetočí politika. Já jsem se musela naučit nereagovat. Přijde mi, že prostě je velice rád, když mě může tímhle tím jako vytočit.“

Až babi zmíní
politiku:

1. nereaguji!
2. změň téma
3. mlč

„Když chcete pořádat oslavu, tak si musíte napsat do poznámky: žádná politika!“

Babička nám do výdajů nemá co mluvit!

Rozhodování o penězích je vnímáno jako věc partnerů, širší rodina se o nich má dozvědět, až když je vše hotové. **Výdaje jsou pro pár vlastní zodpovědnost i potvrzení, že se stávají vlastní rodinnou jednotkou.**

„My řešíme také jenom ve dvou vždycky, když vyřešíme něco jako je auto když jsme řešili, tak taky jenom spolu než jsme řekli, že budeme mít auto prostě.“

„Bavili jsme se o stavbě domu spolu a rodičům jsme to pouze potom oznámili a plán jsme si udělali sami, takže nikoho jsme do toho nezatahovali. Byla to prostě naše záležitost a my jsme to brali jako problém nás dvou a my se s tím holt budeme muset nějaké porvat.“

05

Rodiny, peníze a majetek

„Jako máma budu na domácnost vždycky přispívat víc než děti.“

Dospělé děti v Česku často dál žijí s rodiči, velkým tématem je proto **přispívání na společnou domácnost**. Role rodiče jako opatrovatele ale i tak přetrvává, příspěvek má spíš výchovnou funkci a trvat by se na něm mělo až po **dostudování dítěte** – v té době je teprve prostor na podobnou debatu.

„Platit rodičům, kdybych u nich bydlela, by mi přišlo fér tím, že vydělávám stejně nebo víc. Prostě se podílejme, kdo může.“

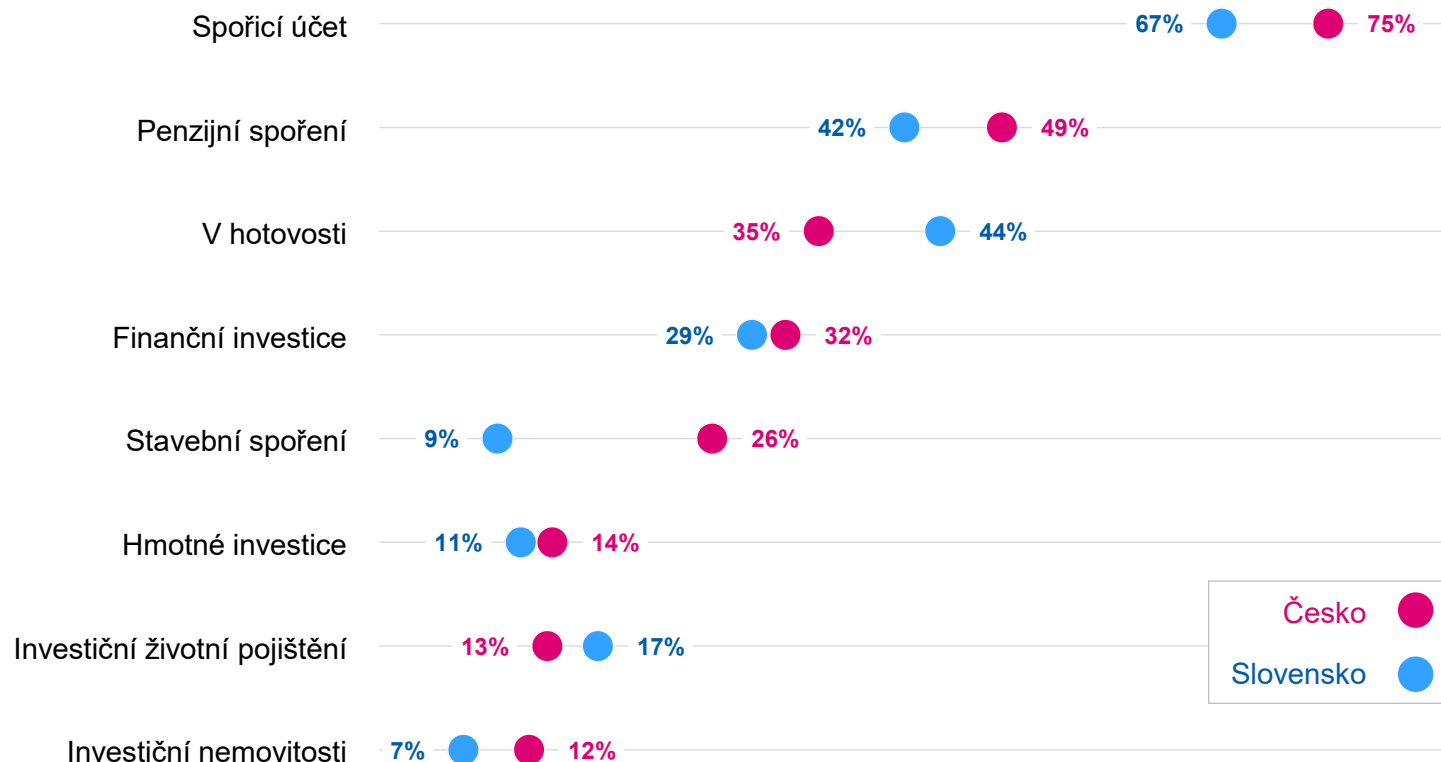
„Je zbytečný je připravovat na to, že třeba za 6 let, až se skončí vejška nějaká nebo dřív, až si tak jako začneš vydělávat tak že pak budeš přispívat. To mi přijde, že není absolutně na pořadu dne.“

„Když dcera bydlela ještě s námi, tak jsme řekli: dej nám jenom 2 tisíce z toho. Aby to bylo trošku „symbolický“, protože jsme chtěli, aby věděla, že když už teda chodí do té práce, že má i nějaký závazek za to bydlení.“

Tři čtvrtiny českých rodin mají spořicí účet, na Slovensku dvě třetiny – o to častější je hotovost

Nejsilnějším prediktorem jakéhokoli způsobu vytváření rezervy je, že nějaké peníze vůbec zbydou: vysokopříjmové rodiny mají charakteristicky diverzifikované způsoby.

Nechávání si peněz v hotovosti ale není doménou nízkopříjmových: nejčastěji tak činí rodiny se středně vysokými příjmy.

Vícegenerační rodiny sází na stavební spoření, které využívají až dvě pětiny z nich.

Mladí se rozdělování majetku bojí, starším přijde jako jednoduchý proces

Dědické řízení a rozdělování majetku po smrti je vnímáno dost protichůdně: starším lidem, často v pozici majitelů, situace přijde jednoduchá a přehledná, nevidí v ní problém, který je třeba reflektovat.

Mladší lidé, kterým může naopak být něco odkázáno, si dědictví spojují s konflikty v rodině, špatnými předchozími zkušenostmi a nejistotou, jak vůbec řízení probíhá.

„Babička napsala barák na bráchu, ale před smrtí mu říkala, ať se se mnou rozdělí... no nerozdělil.“

„O dělení majetku se moc nebavíme, bude to ale asi hodně složité a náročné, ani nevím, jak to přesně probíhá.“

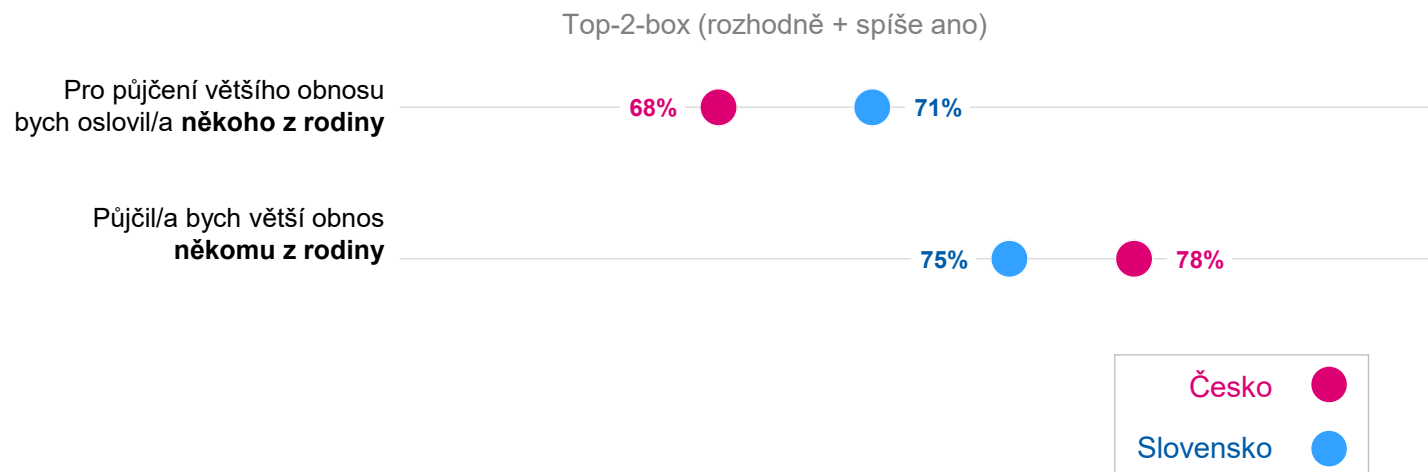
„Vám to přijde složité? Prostě na někoho přepíšu barák a je to!“

Téma financí nemusí být v rodinách však vždy opředeno konflikty.
Rodiny si často i finančně vypomáhají a nemají problém si navzájem
půjčovat.

Jsme ochotnější půjčovat, než půjčovat si.

Zatímco „půjčit někomu“ je projevem vlastního finančního zabezpečení a v rámci rodiny může být chápáno jako projev velkorysosti, „půjčit si od někoho“ může být stále ještě chápáno jako projev slabosti nebo neschopnosti.

Ne každé/mu se také chce jít do pocitu závazku vůči jinému členu rodiny, který se v případě rodinného sporu může obrátit proti ní/němu/.

V patchworkových rodinách lidé méně žádají příbuzné o půjčku, ale zároveň vykazují vyšší ochotu půjčovat. Vztahy se širší rodinou jsou zde méně samozřejmé a lidé jsou si méně jisti tím, co od ostatních mohou očekávat – přitom ti jsou ochotnější, než se zdá.

Obousměrně („půjčil/a bych“ i „oslovil/a bych“) jsou v Česku k půjčkám vstřícnější lidé z rodin se středním příjmem. Nízkopříjmoví nemají co půjčit a nikdo jim nepůjčí, vysokopříjmoví jsou opatrnější a říct si o půjčku se ostýchají.

O finanční nouzi se totiž neradi bavíme s partnerem, natož pak se širší rodinou

O problémech s penězi **se v párech mluví jen v nezbytně nutné míře**, protože je to deprimující téma, které narušuje vztahovou pohodu.

„Není to tabu, ale je to takové kyselé. Začne ji deprimovat to, že vlastně nemáme tolik peněz, na který jsme zvyklí...“

Probírat denně to nechceme a nepotřebujeme.“

Finance nejsou téma ani k rodinnému obědu, při návštěvě širší rodiny zůstávají za dveřmi. **Vnímáme je jako nepříjemné téma, kterým se nechlubí – obzvláště, když je situace špatná.**

„Jako našim se určitě nesvěřujeme o tom, že nevím, musíme támhle nejt na večeři, protože jo, ale, ale jako není to tabu, ale je to prostě nepříjemný.“

Tři čtvrtiny rodin jsou ochotné půjčit větší obnos peněz někomu z širší rodiny.

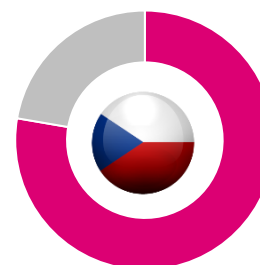
Půjčil/a bych

Částku přes 50 tis. Kč / 2 tis. Eur jsou **ochotní půjčit zejména Empty Nesters** (ČR: 66 %, SR: 64 %), kteří jsou na vrcholu (nebo za vrcholem) svých kariér, po odchodu dětí z domácnosti mají menší nutné výdaje a mají k dispozici celoživotní úspory.

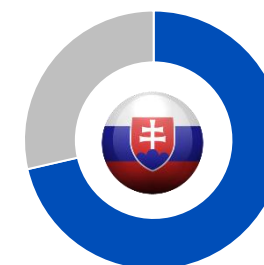
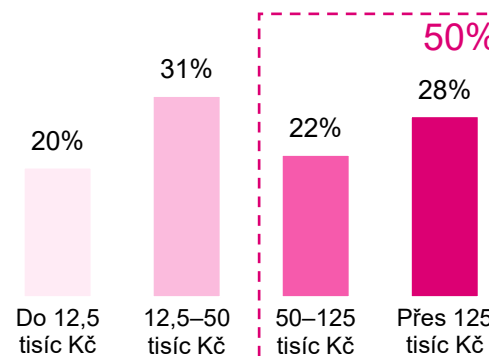
Půjčil/a bych větší obnos někomu z rodiny

Jsem ochotný/á půjčit nejvýše

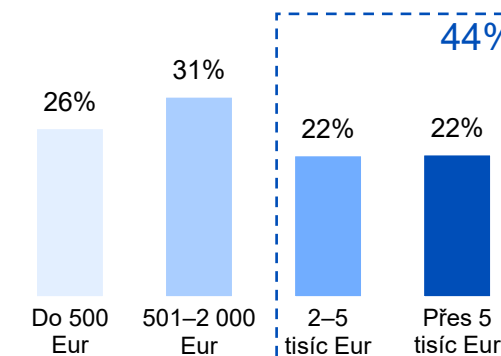
78%

Ø 210 tisíc Kč

75%

Ø 7400 €

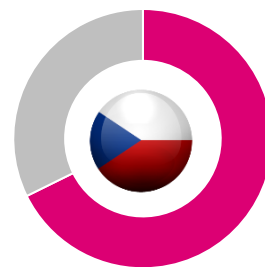
V případě potřeby půjčky většího obnosu z peněz by někoho z širší rodiny oslovilo sedm z deseti rodin.

Půjčil/a bych si

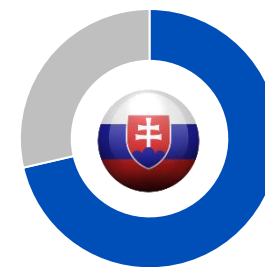

Půjčit si větší částku od příbuzných jsou ochotné zejména Nukleární rodiny.

Pro půjčení většího obnosu bych oslovil/a někoho z rodiny

68%

71%

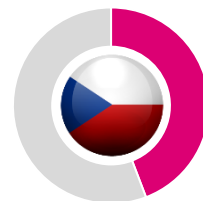
Průměr největší půjčky v rámci rodiny je 150 tisíc / 4250 EUR

Téměř polovina Čechů (44 %) i Slováků (47 %) již někdy někomu z rodiny půjčila větší obnos.

V Česku je nejsilnějším prediktorem **věk**: starší lidé mají s půjčováním častěji zkušenost.

Na Slovensku zase **příjem**: mezi nízkopříjmovými jsou půjčky v rámci rodiny normalizovanější

Poskytl/a půjčku

44%

Nejvíce půjčil/a

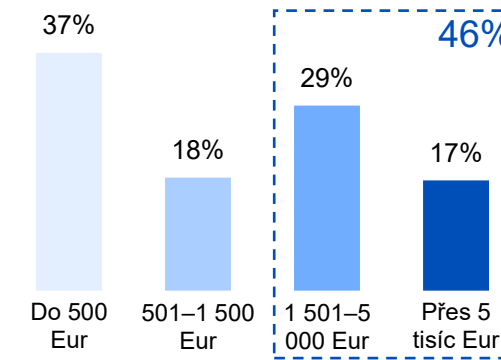
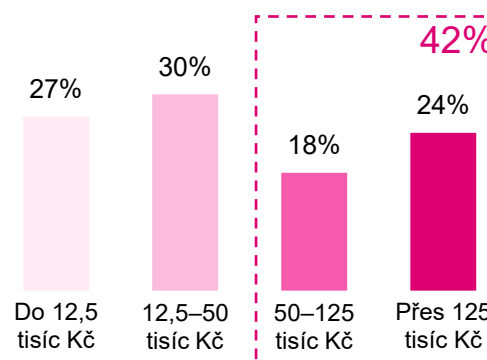
Ø 150 tisíc Kč

47%

Ø 4250 €

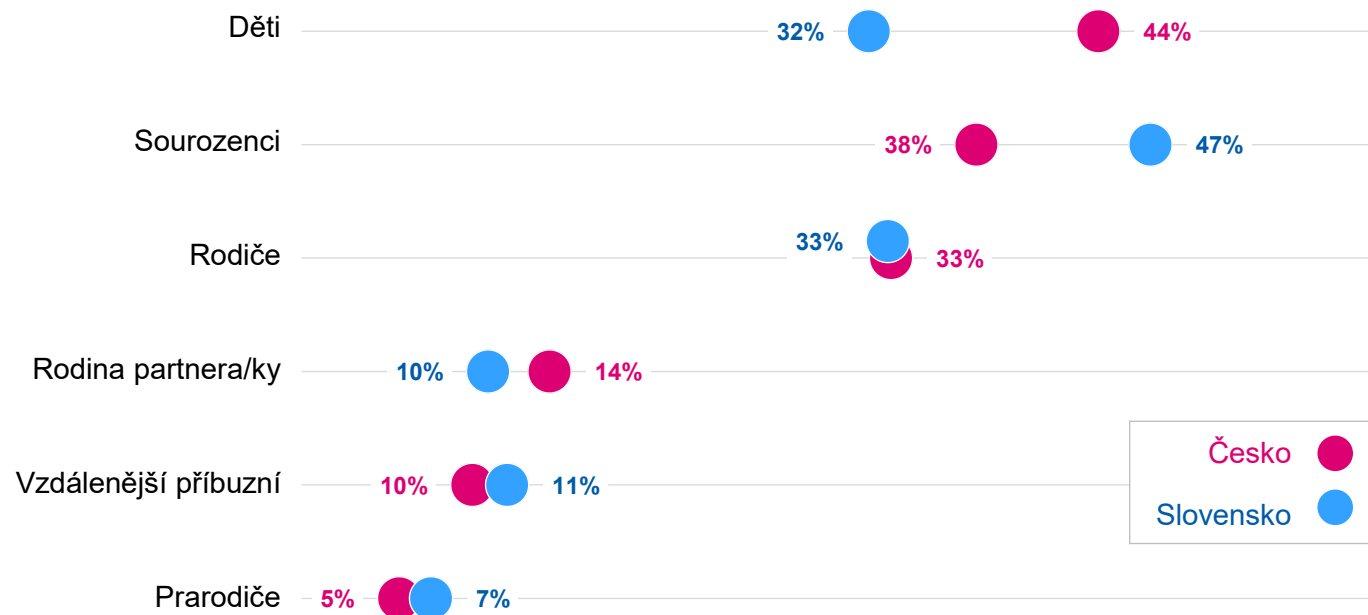

Příjemce a účel půjčky viz další stránky

Češi nejčastěji půjčili dětem, Slováci sourozencům

Většina půjček větších obnosů proběhla v nejužší rodině – mezi dětmi, rodiči a sourozenci.

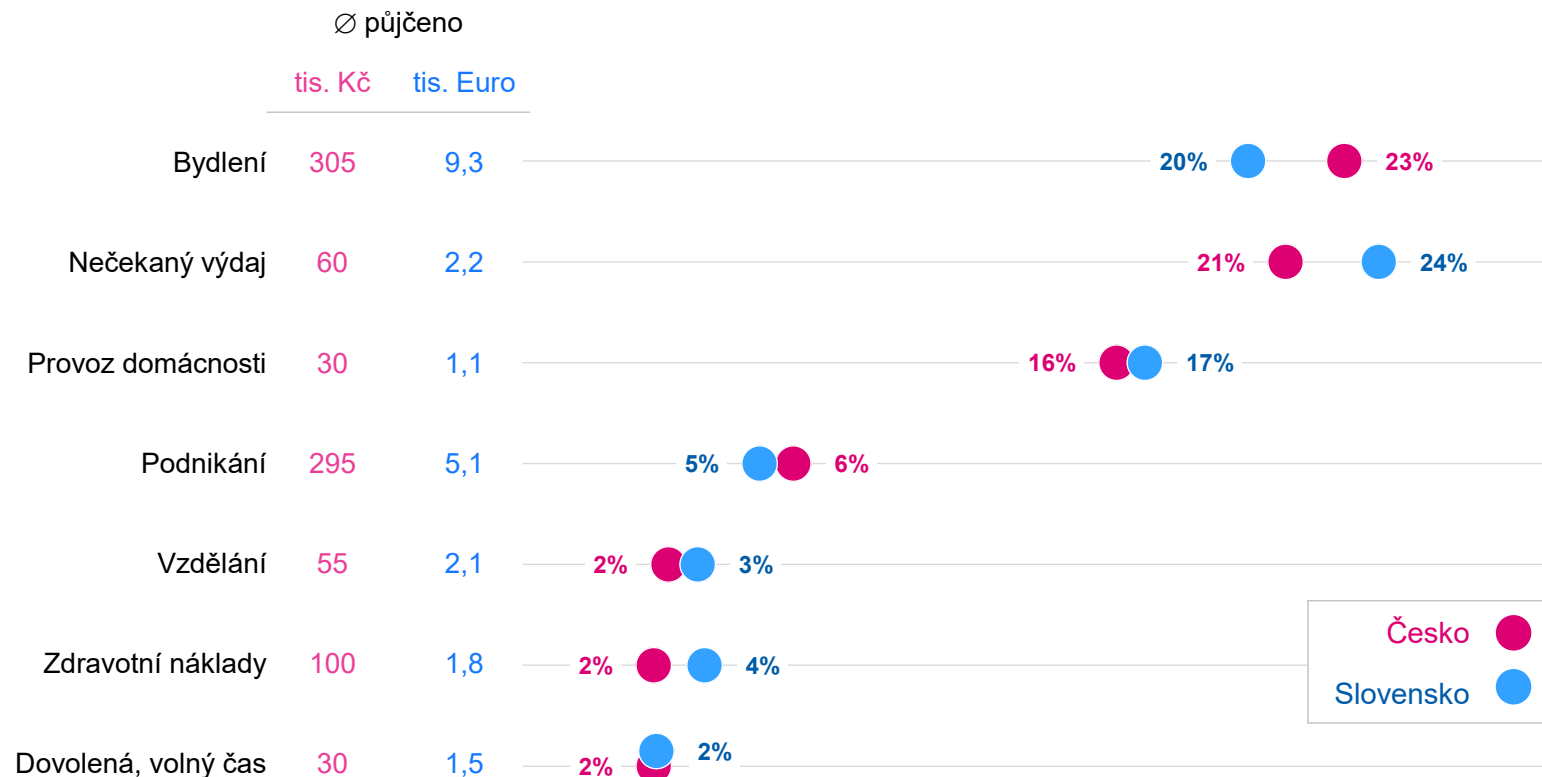
Půjčka tchánovým nebo vzdálenějším příbuzným je relativně okrajová záležitost.

Nejvíc a nejčastěji se půjčuje na bydlení, nebo když teče do bot a stane se něco nečekaného

Možnost půjčit rodině (typicky dětem) na pořízení **bydlení** je devízou **vysokopříjmových** rodin.

Naopak půjčky na běžný **provoz domácnosti** jsou dominantně záležitostí **nízkopříjmových**.

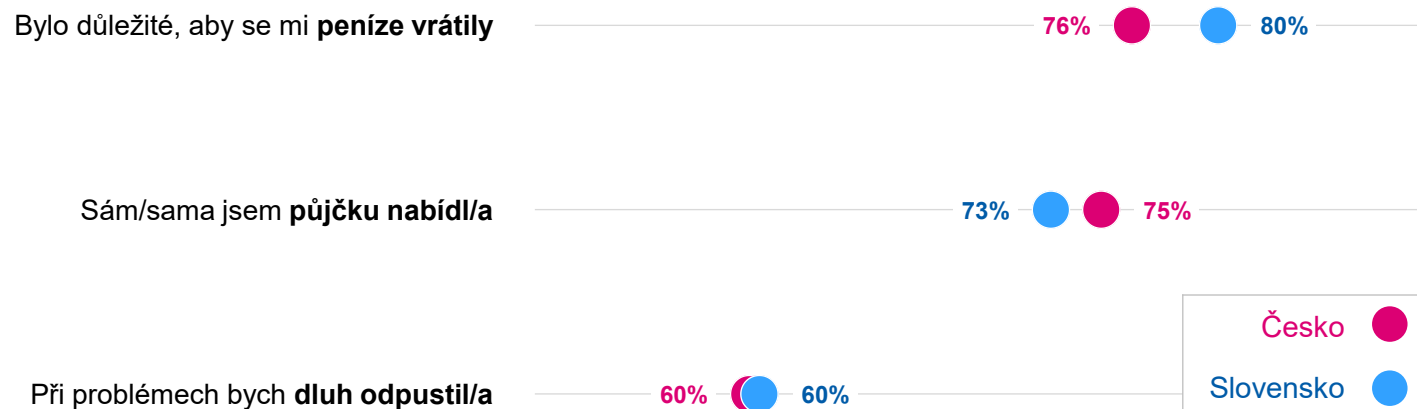
Lidé chtějí, aby se jim peníze vrátily. Většina je ale nakonec při problémech ochotna dluh odpustit

Empty nesters jsou nejčastěji ochotni dlužnou částku při problémech **nakonec odpustit**.

Naopak rodiny s **tradičním složením**, které aktivně živí děti a rozvíjejí svou budoucnost, jsou k odpuštění nejméně ochotné.

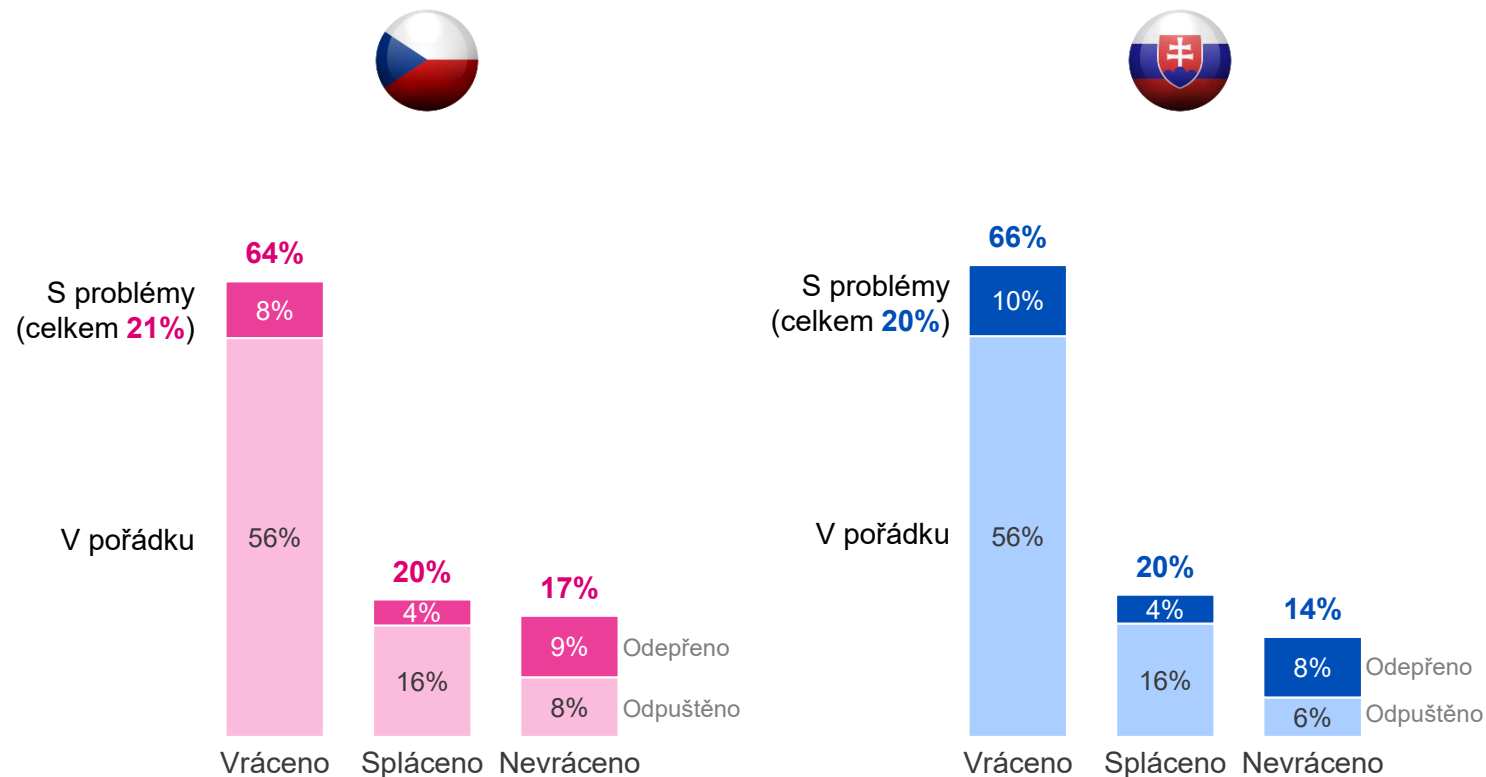
Top-2-box (rozhodně + spíše ano)

Většina půjček se splatí, ale až pětina s problémy.

Každá pátá v současnosti splácená půjčka je zatížena problémy se splácením.

Když už splácení úplně selže, nepatrně častěji jde o **jednostranné upuštění od splácení**, než o odpuštění.

06

Poslední kapitola - odcházení

Na rodinu se s péčí spoléháme víc, než loni

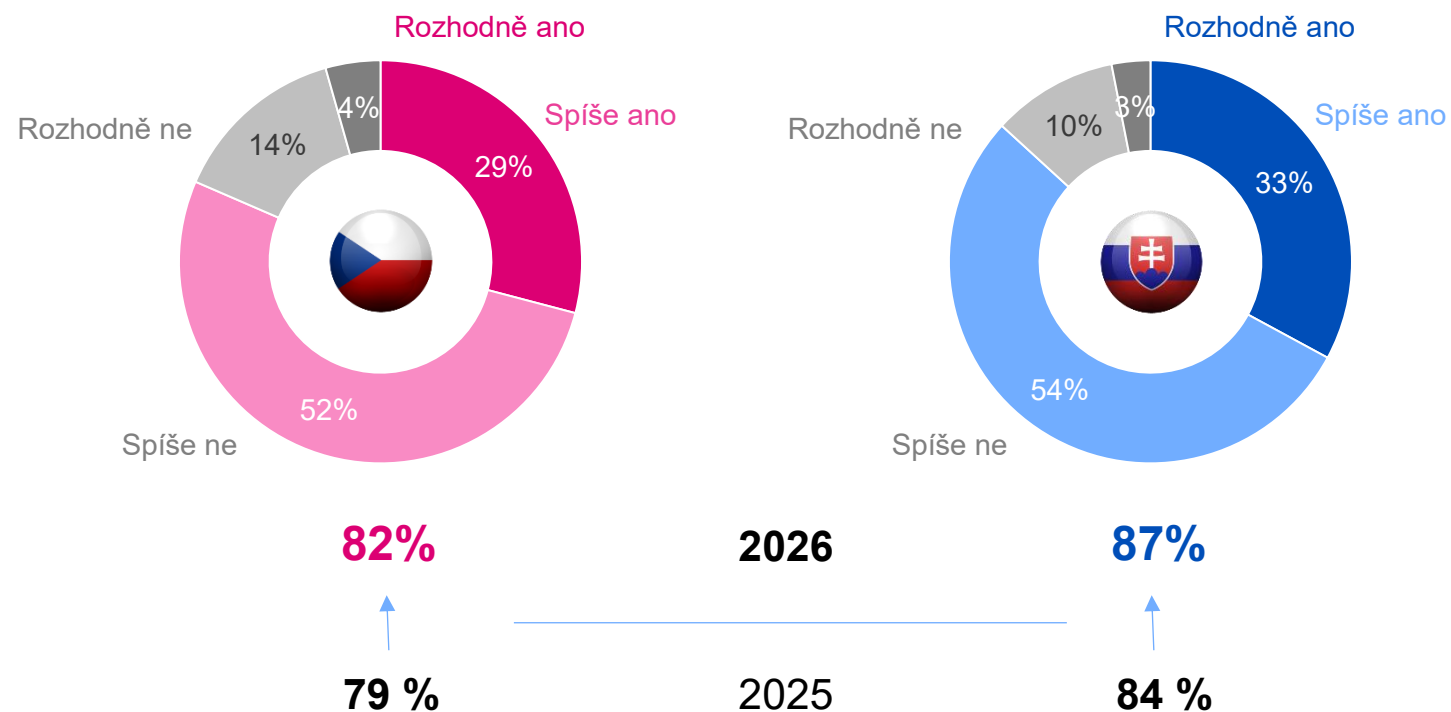
Zvyšující se očekávání je plošně napříč generacemi: vzhledem k tomu, že vztahy v rodinách jsou dle měřených oblastí spíše horší, tento nárůst očekávání bude nejspíš souviset s tím, že stále méně spoléháme na institucionální podporu.

Péči od členů rodiny o něco více očekávají členové Nukleárních rodin.

Naopak méně členové Neúplných rodin.

Staří sice předpokládají péči, mladí ale neví, v čem to bude spočívat

Budoucí péče o nemohoucího se spíš **automaticky předpokládá, než aby se dlouze vyjednávala**. Vnímáme ji jako součást rodinné reciprocity. Lidem ale chybí představa, jak bude samotná péče probíhat, co bude potřeba zařídit a jakým způsobem to ovlivní budoucí život.

„Nevím, jak bude péče o mámu, až se o sebe nebude moct postarat, vypadat. Říkám si, že to vyřeším, až to přijde“

„Rodičům bychom jednou chtěli pomoci, ale nedokážu si představit, co to znamená... nemáme žádný konkrétní plány, jak by ta péče měla vypadat.“

„Babička chce zůstat doma, tak se o ní chceme starat, ale člověk je heroj, a pak až dojde na lámání chleba, tak si na péči o staršího člověka nemusí troufnout.“

Špatné rodinné vztahy omezí, kdo se může o nemohoucího starat

1

Odmítnutí nabízené pomoci

Péče je pro rodinu **zátěž** a ještě víc ji českým rodinám komplikuje uspořádání vztahů ještě před nutností o někoho pečovat. Není neobvyklé, že **sám nemohoucí má výrazné preference, kdo se o něj může a nesmí starat.**

„Můj mužský se s mou mamkou nemuseli, mamka ani nechtěla s ním být. Vždycky říkala: ne, ne, neposílej ho tam, ne, ne, ať přijede Pavel nebo Monika. Když s ním měla být v malém prostoru, tak to pro ni byl stres.“

2

Odmítnutí péče o nemohoucího

Vyhnutí se péči o nemohoucího v rodině je vnímáno jako provinění se proti rodinné reciprocitě a **přenášení zátěže nerovnoměrně na ostatní.**

„Dvě její dcery se o ní starají častěji a berou si ji domů, ale ta třetí jde úplně stranou, jde mimo to. A já vidím ten konflikt v tom, že (ona) nepomáhá.“

„Táta jezdil mnohem míň než já, protože s tátou spolu neradi trávili čas jen ve dvou. Táta ji vlastně de facto vezl jen párkrát, když věděl, že já jsem opravdu nemohl.“

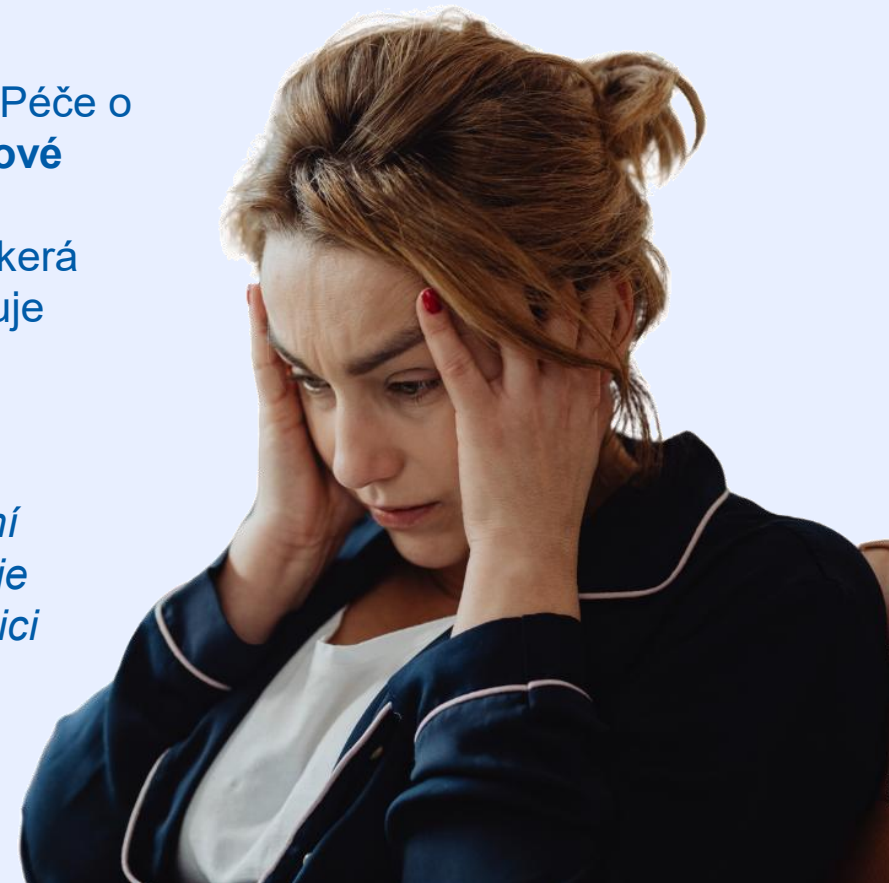

Péče rodiny o nemohoucí je nejen fyzicky náročná, ale může mezi pečovateli i narušit vztahy

Starat se o nemohoucí není snadné a dopadá to na psychickou pohodu pečujících – zhruba čtvrtině rodin tato péče narušuje psychickou pohodu. Péče o nemohoucího člověka se zhoršenými kognitivními schopnostmi krom **časové tísně a fyzické náročnosti právě může narušit i rodinné vztahy mezi pečovateli**, vlivem senilních, mylných informací. Ti tak musí ověřovat veškerá obvinění a **informačně se na nemohoucího nespoléhat**, což ještě zvyšuje psychickou náročnost.

„Přijdete tam a babička je úplně hotová, říká, že tu byl brácha a že jí něco vzal, pak tam přijdu příště, a ona říká, že za ní dva měsíce nebyl. Tak je to psychicky náročné, že člověk se nemůže na nic spolehnout a neví, co si myslet.“

„Moje babička se rozčilovala, že jsou na ní zlí synové, že si nesmí ani uvařit čaj. Ukázalo se, že to je proto, aby už rychlovarnou konvici nestrkala na plynový vaříč, ale člověk se musí ujistit.“

Napříč generacemi panuje opatrná shoda, že domov důchodců není zanedbání péče. Stále to ale má emocionální pachut'

Říct, že člověk umístil svého rodiče do domova důchodců, s sebou nese **pocity hanby, protože signalizuje selhání v koloběhu vzájemné péče**

„Je náročné a těžké představit si, že by ses neuměla postarat o rodiče.“

„Jenom říct to nahlas je pro mě absolutně hrozné.“

Rozhodnutí je ale většinou **rationálním vyhodnocením časových možností a schopností potomstva** – proto by se téma mělo **detabuizovat**

„Proč by to měla být hanba, když se o ně ti lidé umějí postarat velmi dobře a jsou na to školení, postarají se o ty vaše rodiče, proč je tam nedat?“

Domov důchodců může nabídnout i **více než izolovaná domácí péče** a seniorovi naopak **prospívat**

„Pořád, když se řekne domov důchodců, tak si každý myslí, že tam má člověk svůj pokojíček a nic nedělá. Ale ne, protože ten personál se jim snaží pomoci tím, že jim dělá program. Oni si tam pak připadají plnohodnotní.“

27%

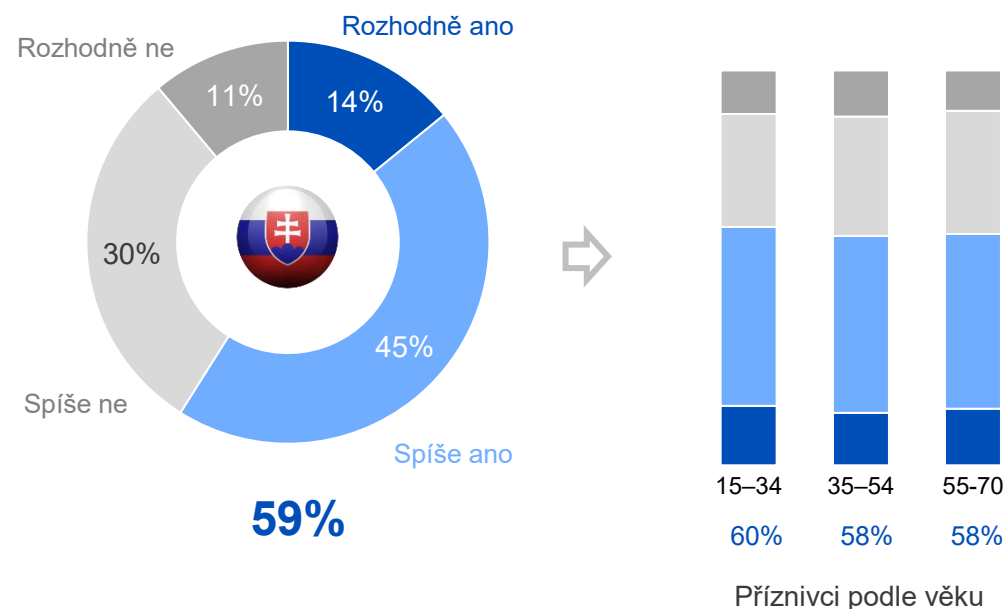
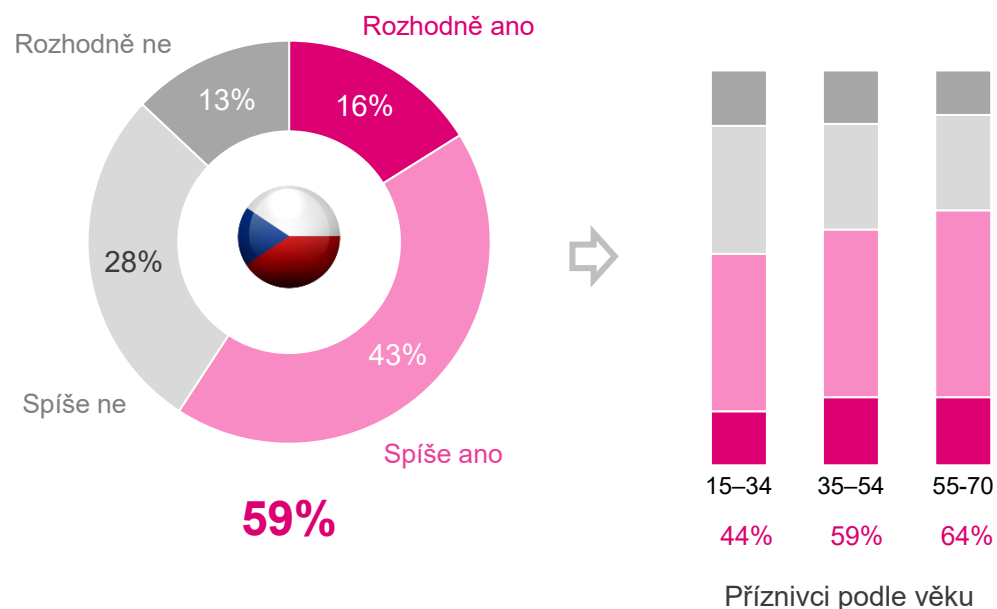
20%

Každá čtvrtá slovenská rodina je vyčerpaná pečováním o nemožoucího, v Česku každá pátá.

Existují cesty, jak rodinám například skrze technologie od péče ulevit?

Mírná většina Čechů i Slováků je robotizaci části péče o nemohoucí nakloněna. V Česku náklonnost roste s věkem

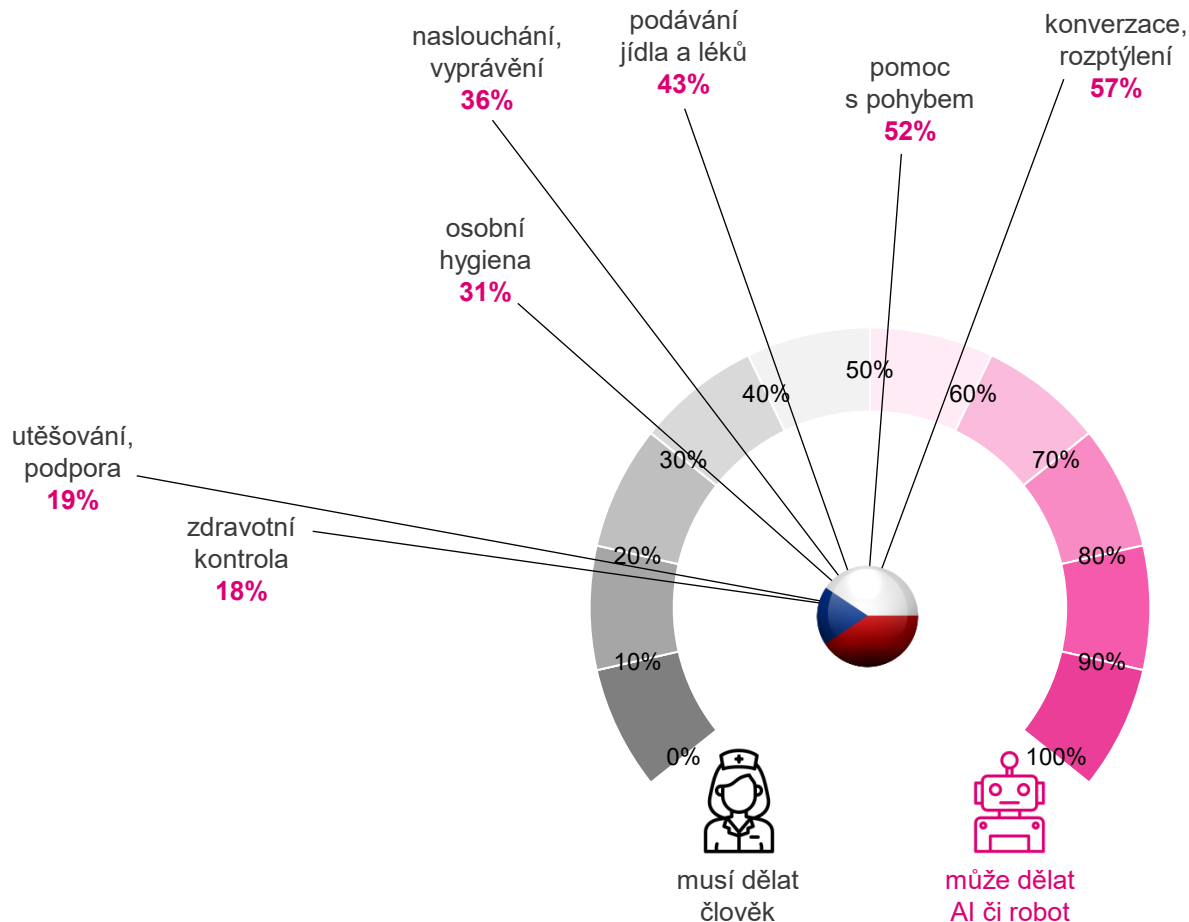
Potřebných je mnoho a lidských kapacit je málo. Sektor péče o nemocné a umírající trpí už nyní nedostatkem lidských zdrojů a se stárnutím populace se tento nedostatek bude prohlubovat. Jedinou možností je větší využití technologií v péči o potřebné.

Je zřejmé, že afinita k využití technologií při péči o staré a nemocné nemá tu závislost na věku, jakou bychom nejspíš očekávali - tedy že mladí budou příznivci této myšlenky (technologiím fandí, rozumí, navíc by jim to „ušetřilo práci“), staří odpůrci („nikoho nevidím, bude se o mě starat robot...“). Ve skutečnosti si starší generace nejspíš uvědomuje, že právě ve využití technologií může být její jediná šance na důstojnou péči, která je nyní velmi nedostatkovým „zbožím“.

Není konverzace jako konverzace: věříme, že AI zvládne rozptýlit, možná i naslouchat – ale ne utěšit

V Česku panuje většinová shoda na dvou oblastech, ve kterých technologie mohou zastat člověka při péči o nemocné: rozptýlení a pomoc s pohybem (polohování apod.)

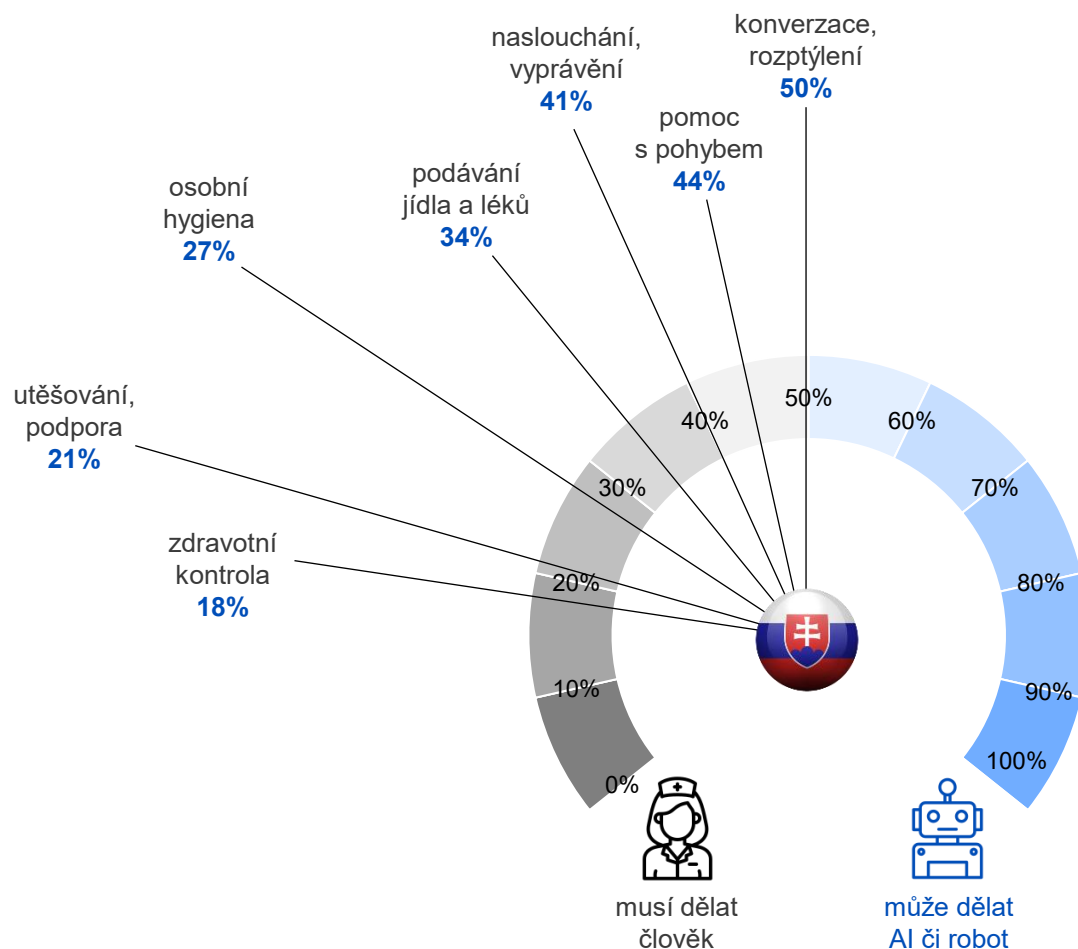

V možnosti technologií věří spíše rodiny s vyššími příjmy:

- 60 % pomoc s pohybem,
- 52 % podávání jídla a léků,
- 40 % s osobní hygienou,
- 25 % zdravotní kontrola.

Doktor musí být člověk, shodnou se 4 z 5 Čechů i Slováků. Slováci jsou ohledně technologií v sociální práci opatrnější

Slováci jsou optimističtější ohledně možnosti delegovat na technologii možnost naslouchat a vyprávět si.

V možnosti technologií věří spíše rodiny s vyššími příjmy:

- 59 % konverzace, rozptýlení
- 53 % pomoc s pohybem,
- 46 % podávání jídla a léků,
- 35 % s osobní hygienou,
- 25 % zdravotní kontrola.

Hlavním limitem využívání robotizace v péči o potřebné ale zůstává stav technologie, která zatím nedokáže plně nahradit pečujícího člověka – jeho podobu, citlivost, pocit péče, teplo lidského kontaktu.

„Myslíte si, že pro vás bude lepší kontakt s robotem nebo kontakt s nějakou pečovatelkou, která vám občas naklepe polštář a bude to daleko lepší než naklepání polštáře nějakým robotem! A promluví na vás, zeptá se: tak co, jak se máte?“

„Myslím si, že to není o tom, jestli by starý člověk robota vnímal dobře nebo ne, ale že on potřebuje i ten fyzický kontakt.“

„Pro člověka, který je na technologie zvyklý, to může být za těch 40 let úplně v pohodě, ale představit si svou babičku, že k ní teď přijde robot, donese jí čaj a bude si s ním mít povídat, tak to vůbec.“

**Ještě nějakou dobu
potrvá, než roboti
budou mít stejné
schopnosti péče
jako lidé**

Nezastupitelnost člověka v péči o nemohoucí je viděna zejména v odborné lékařské péči, kde v možnosti technologií věří jen necelých 20 % rodin.

Lidé mají jen omezené informace o narůstajících možnostech technologie v oblasti lékařské diagnózy. Možná ale také citlivě vnímají problematiku rozhodování v oblasti péče o umírající – kdo nese odpovědnost za nelehké rozhodnutí, že končící život již nemá být uměle prodlužován?

Nezastupitelnost člověka je vnímána rovněž v útěše a podpoře, které vychází z lidského soucitu a lidské blízkosti. Jen každá pátá rodina věří, že i stroj by mohl být schopen něčeho podobného.

Ale vesele si popovídat a rozptýlit? To je něco jiného. Více než polovina respondentů věří, že umělá inteligence něco takového snadno svede.

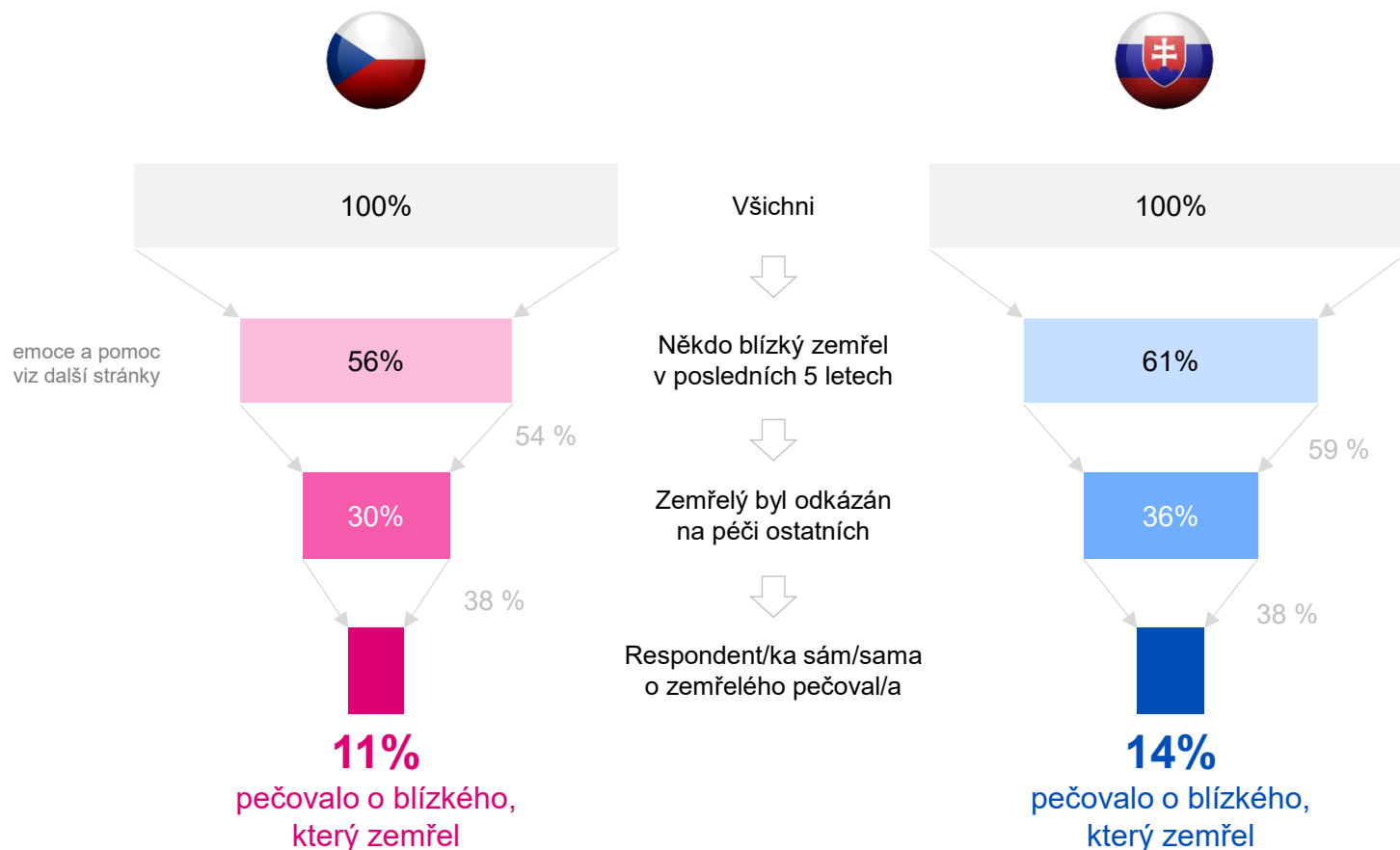

Lidé mají nepřesné představy o možnostech technologií

90% v obou zemích souhlasí s větou, že se smrtí blízkého člověka se každý v rodině vyrovnává sám.

Tématu smrti se vyhýbáme dokud to jen jde i přesto, že je přítomná v naší každodennosti.

Desetina lidí osobně pečovala o umírající blízkou osobu

Úmrtí v rodině

Smrt je tu stále s námi.

Zkušenost s nedávnou smrtí blízké osoby má více jak polovina lidí.

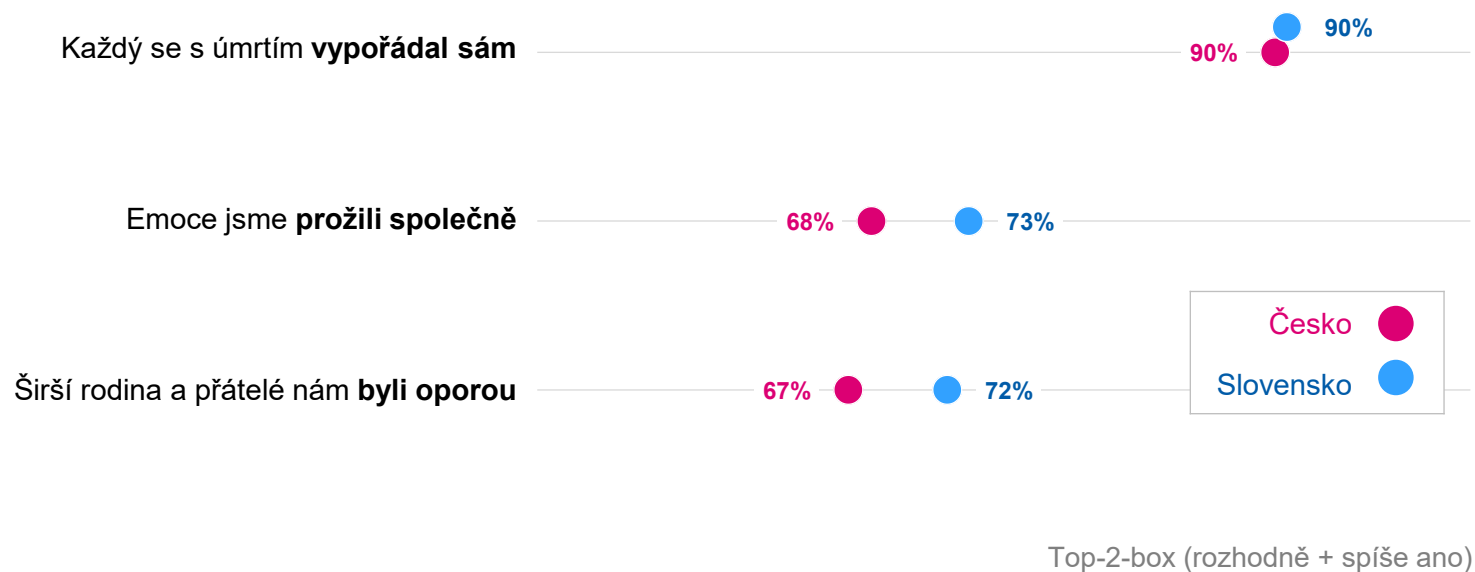
O něco více než polovina lidí je před svou smrtí závislá na péči druhých. S ohledem na zvyšující se průměrný věk se bude tento podíl zvyšovat.

Q93: Zažil/a jste v posledních pěti letech smrt někoho blízkého? $N=2 \times 1000$, reprezentativní vzorek

Q95: Byla tato nedávno zemřelá blízká osoba před smrtí odkázána na péči druhých? $N_{CZ}=564$, $N_{SK}=610$, ti, kteří zažili smrt někoho blízkého

Q96: Pečoval/a jste vy osobně o tuto nedávno zemřelou blízkou osobu? $N_{CZ}=303$, $N_{SK}=359$, ti, kterým zemřel blízký odkázaný na péči

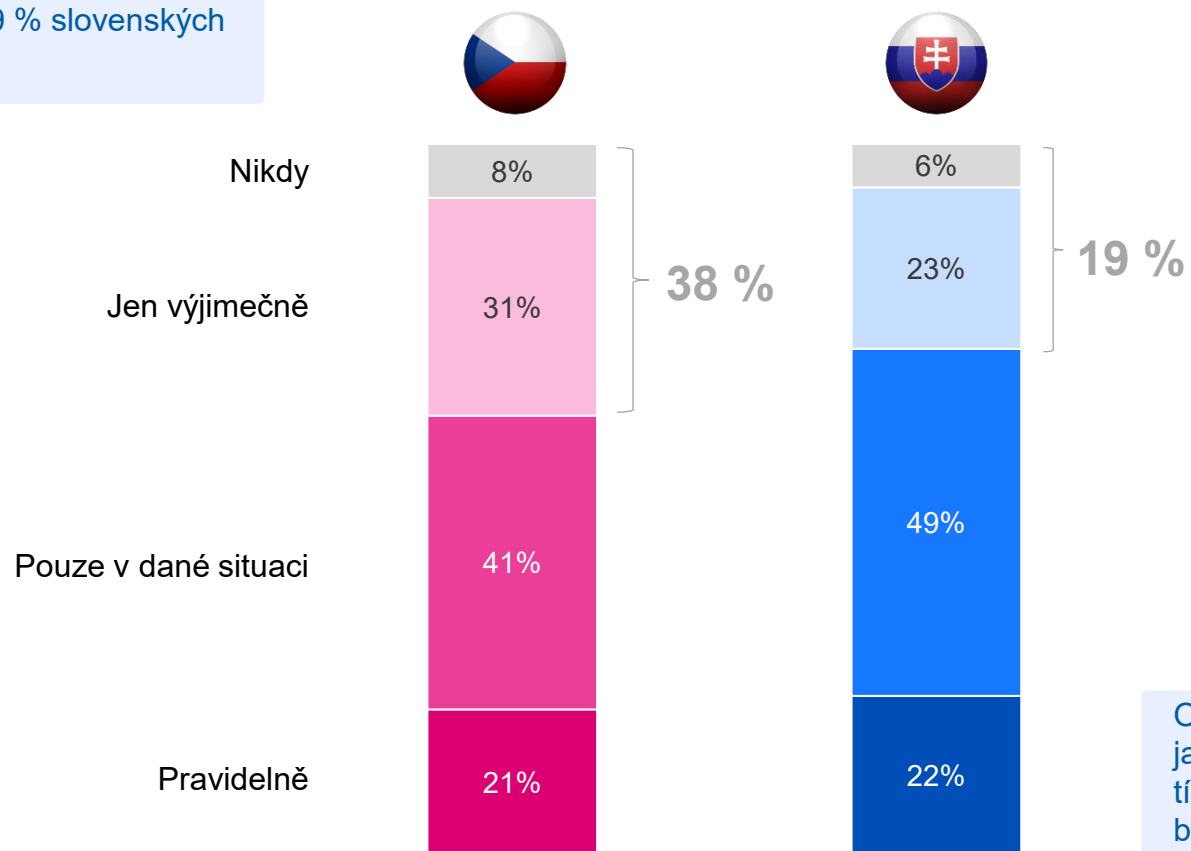
Se smrtí se musí každý vypořádat sám, smutek je však dobré prožívat s ostatními.

Naprostá většina členů rodin se se ztrátou blízkého musí vypořádat sama, nicméně téměř tři čtvrtiny sdílejí své emoce s ostatními členy rodiny nebo mají oporu v širší rodině nebo mezi přáteli.

Slovenské rodiny o smrti mluví častěji než ty české.

Tématu smrti se vyhýbá 38 % českých a 19 % slovenských domácností

Tématu smrti se po většinu času vyhýbáme a mluvíme o něm až tehdy, když smrt zasáhne někoho z našich blízkých či příbuzných. V mnoha domácnostech jsou iniciátorem hovorů o smrti děti: „Mami, když babička umřela, tak už se neprobudí?“.

O smrti v rodinách častěji hovoří ženy, než muži. To souvisí jak s tím, že ženy častěji odpovídají na otázky dětí, tak s tím, že ženy více v rozhovoru sdílejí své emoce včetně bolesti, která je s úmrtím spojená.

Ve třetině domácností se o smrti raději nemluví ani v případě ztráty někoho blízkého.

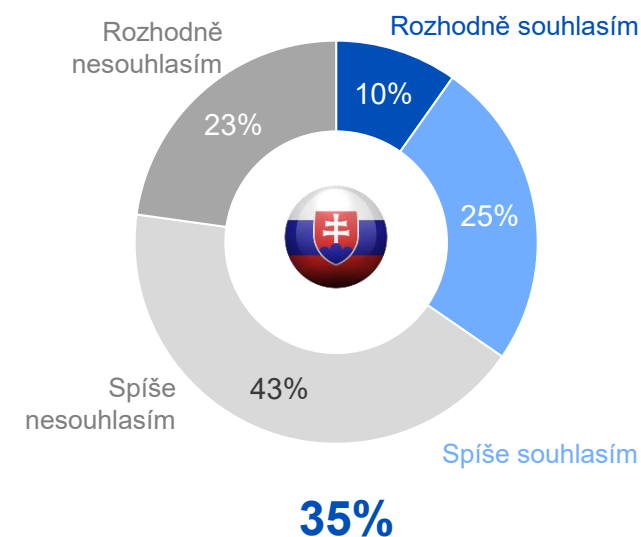
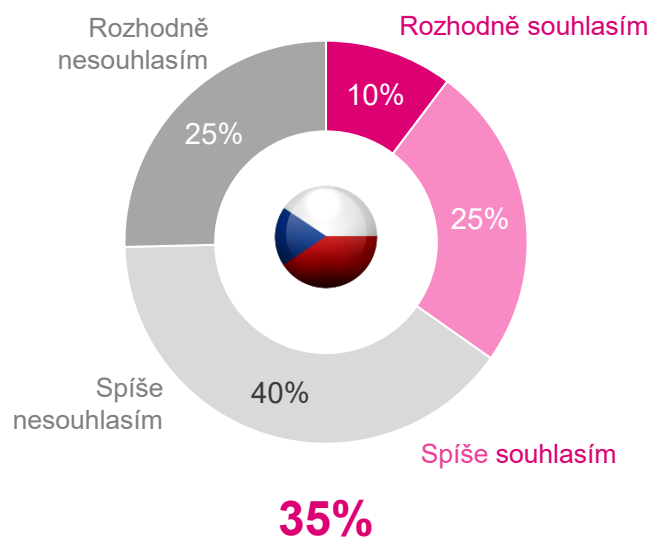
Vyhýbání se tématu smrti

Třetina domácností se tématu smrti vyhýbá i v situaci úmrtí blízké osoby.

Častěji jsou to Neúplné rodiny, v kterých rodiče nevědí, jak o umírání, smrti a smutku s tím spojeném s dětmi mluvit.

V těchto rodinách také chybí druhý dospělý, se kterým by bylo možné bolest spojenou se ztrátou blízkého sdílet, a jehož blízkost by pomohla v období smutku.

Tématu úmrtí jsme se vyhýbali, bylo příliš bolestivé

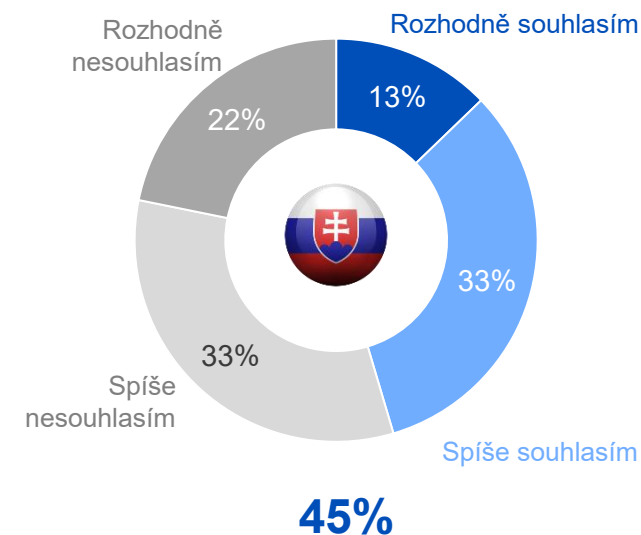
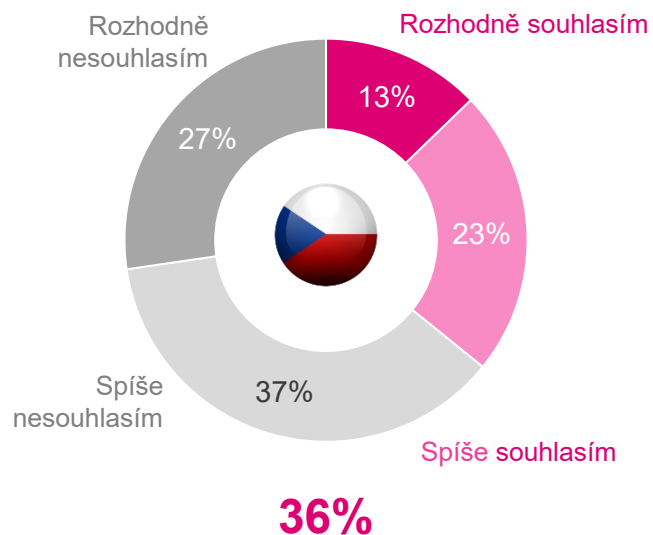
Třetina Čechů a téměř polovina Slováků, kterým odešel někdo blízký, se s úmrtím doted' nevyrovnala

Významná část rodin se stále ještě nesmířila se ztrátou někoho blízkého v rodině. V České republice je to 36 % rodin z těch, kteří v posledních pěti letech zažili úmrtí v rodině, na Slovensku je to více, 45 %.

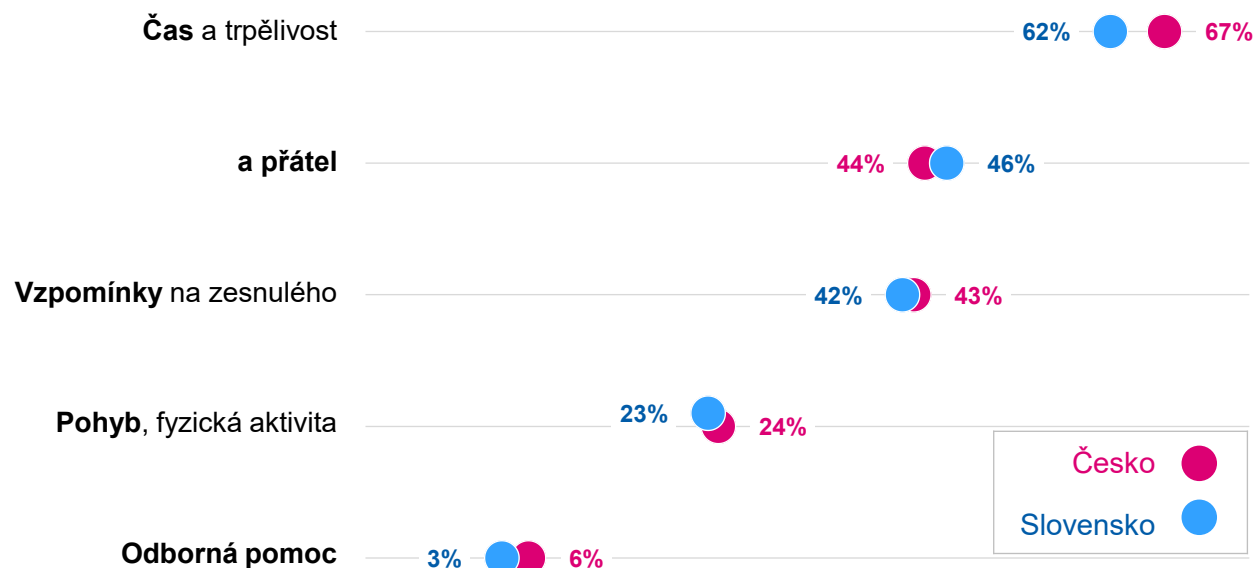
Jsou to spíše ženy (42 % v ČR a 50 % v SR) než muži, kterým trvá vyrovnávání se smrtí v rodině déle a stále se se ztrátou ještě nevyrovnaly.

Vyrovnávání se trvá rovněž déle v rodinách s nižšími příjmy (51 % v ČR a 55 % v SR).

Se ztrátou jsme se v rodině doted' nevyrovnali

Se ztrátou blízkého nám nejvíce pomáhá čas a trpělivost.

Na víru se nejčastěji obraceli lidé z vícegeneračních rodin.

Pomoc po úmrtí

Zármutek a bolest, které jsou spojené se ztrátou blízkého, jsou považovány za něco přirozeného, něco, co v průběhu času odezní. To, že „čas je nejlepší lékař“, si myslí dvě třetiny rodin.

Tomuto „lékaři“ pomůže a přátel, vzpomínky na zesnulého nebo fyzická aktivita.

Jen zlomek rodin předpokládá, že by hledali odbornou psychologickou pomoc.

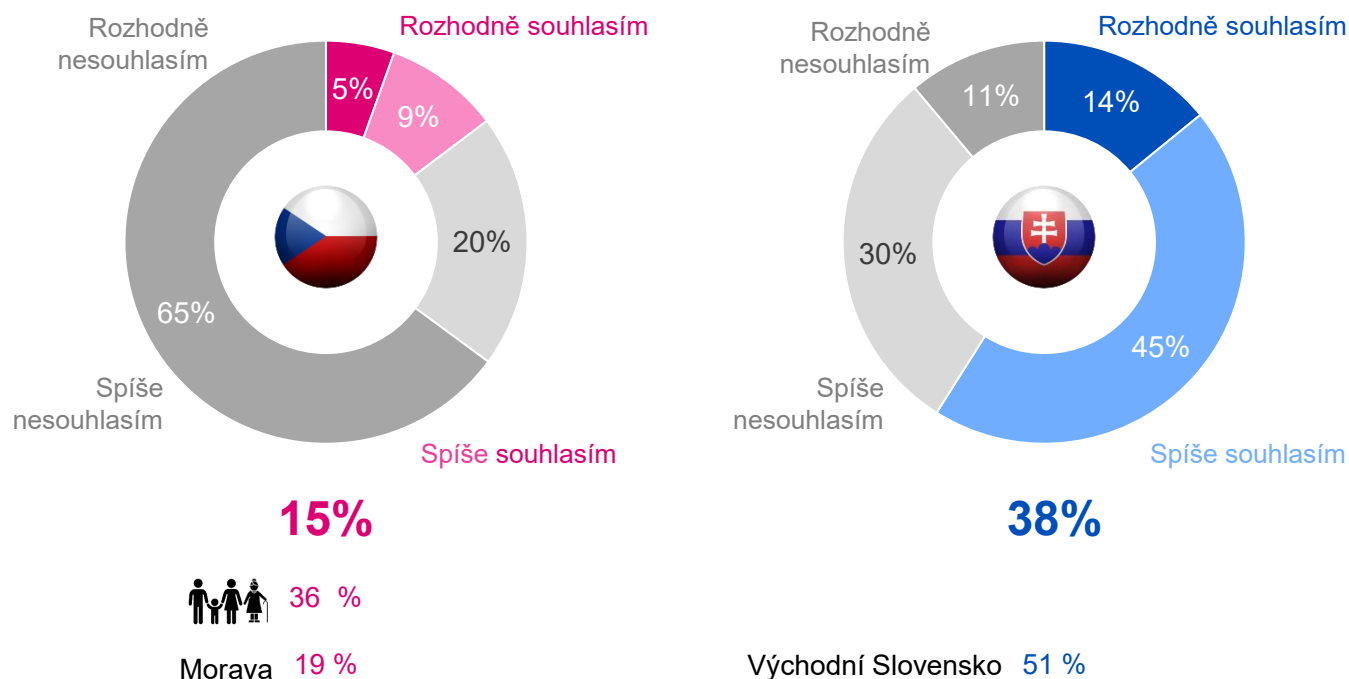
Náboženství pomáhá vyrovnat se se ztrátou hlavně na Slovensku – z Česka ve vícegeneračních rodinách

Náboženské a kulturní rituály

Náboženské a kulturní rituály a tradice pomáhají při zpracování ztráty blízké osoby jen 15 % českým rodinám oproti 38 % slovenských rodin.

Rozdíl je dán rozdílnou silou náboženské tradice. Podle výsledků Eurobarometru je Česká republika s 56 % nevěřících nejvíce ateistickou zemí Evropy, Slovensko s pouze 11 % nevěřících patří k zemím se silnějším postavením náboženství v každodenním životě.

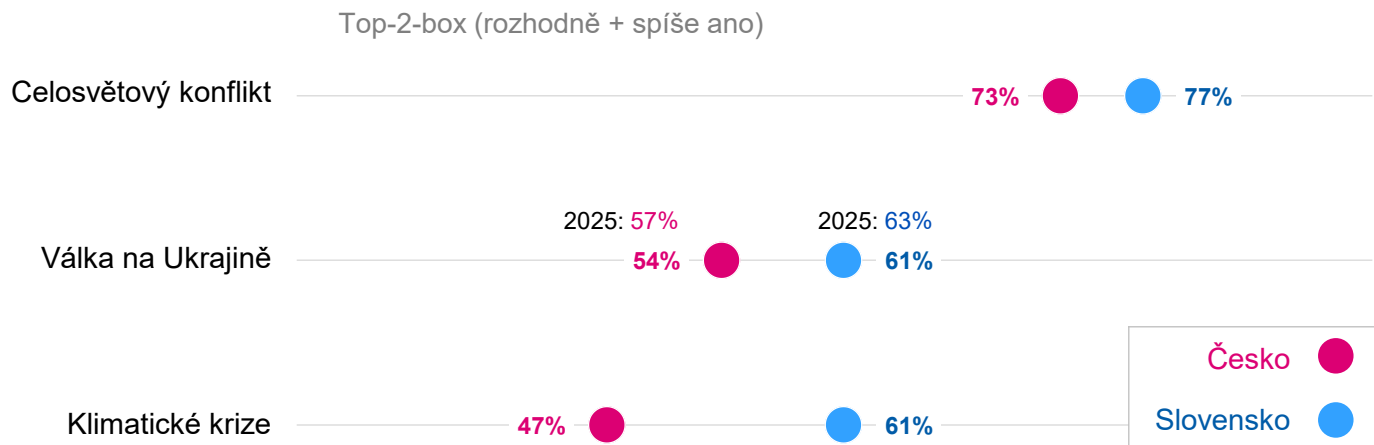
Zpracovat ztrátu blízkého nám výrazně pomohly náboženské nebo kulturní rituály a tradice

07

Co se na rodiny valí zvenku

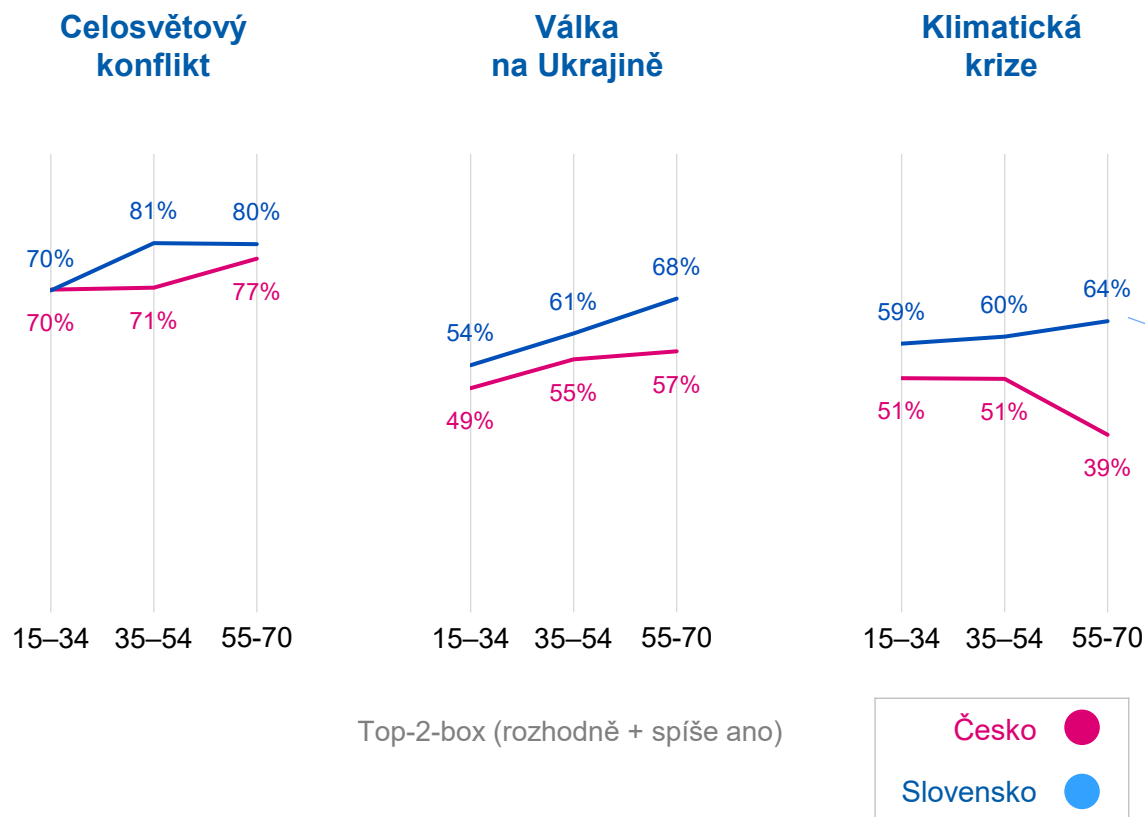
Větší strach z globálních krizí je patrný na Slovensku. Shodně je ale největším strašákem celosvětový konflikt

Globální obavy

Z ničeho nemá obavy v ČR pouze 19% lidí, na Slovensku 16%.

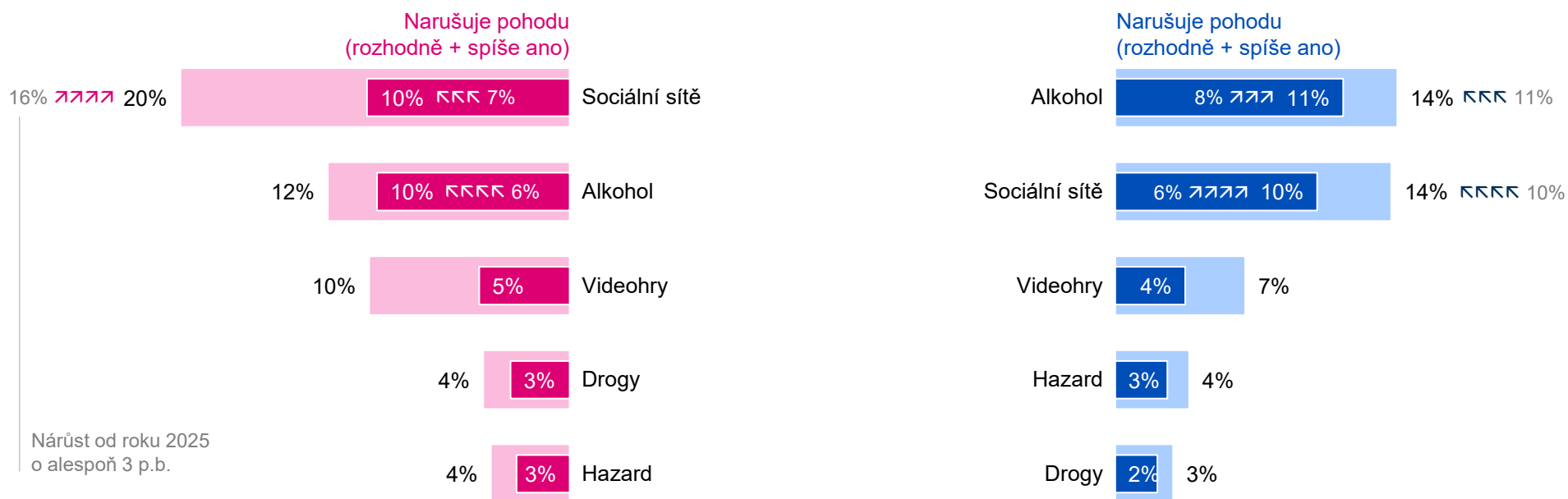
Nejvíce strachu je ve starší generaci. Výjimkou je klimatická krize, u ní je trend v Česku opačný

Vyšší obava z klimatické krize u slovenských starších může být do jisté míry ovlivněna sociální konformitou vůči ideologii vnímané jako hlavní systémová.

Nejčastější závislostí v rodinách je závislost na sociální sítích. Rodinnou pohodu už narušují stejně jako alkohol

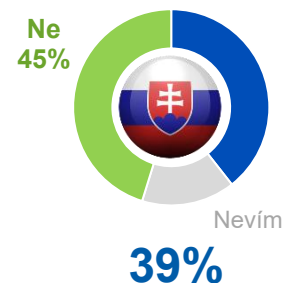
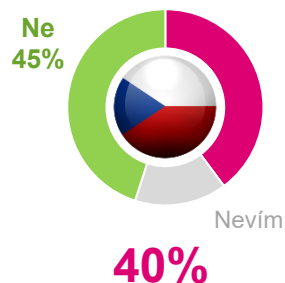
Od loňska v Česku i na Slovensku vzrostl podíl domácností, kde je někdo závislý na sociálních sítích, o 4 p.b. (v Česku) a 3 p.b. (na Slovensku). V obou zemích také o 3 p.b. stoupl podíl rodin, kde tato závislost způsobuje rodinnou nepohodu. V obou zemích také shodně o 4 p.b. stoupl podíl rodin, kde rodinnou pohodu narušuje něčí pití alkoholu.

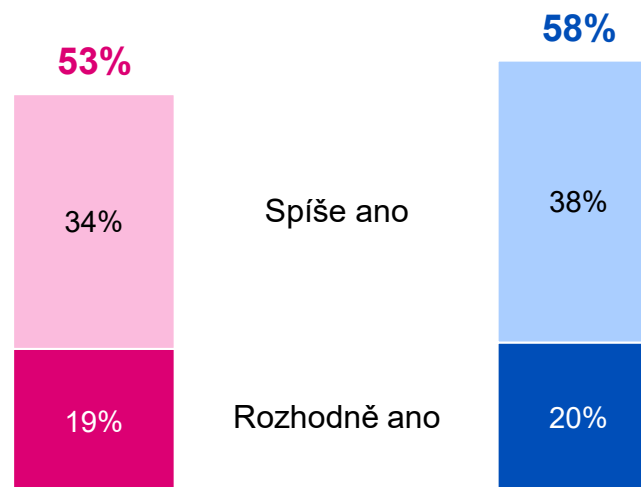
V patchworkových rodinách nejvíce narušuje pohodu závislost některého člena rodiny na alkoholu.

Většina rodičů se shodne, že dětem sami nemohou jít příkladem ohledně užívání sociálních sítí

V rodině je problém s mobilem či sociálními sítěmi

V užívání mobilu či sociálních sítí je těžké být dětem příkladem

Zpravidla jde ale o problém, nad kterým rodiči mávnou rukou. Raději tematizují vapování a kratom

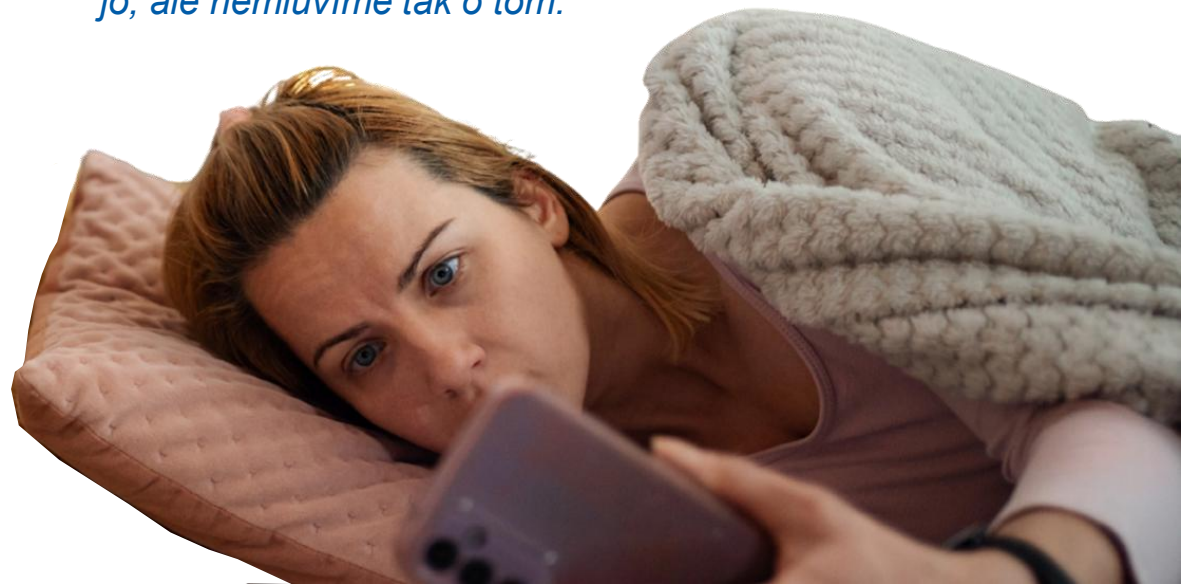
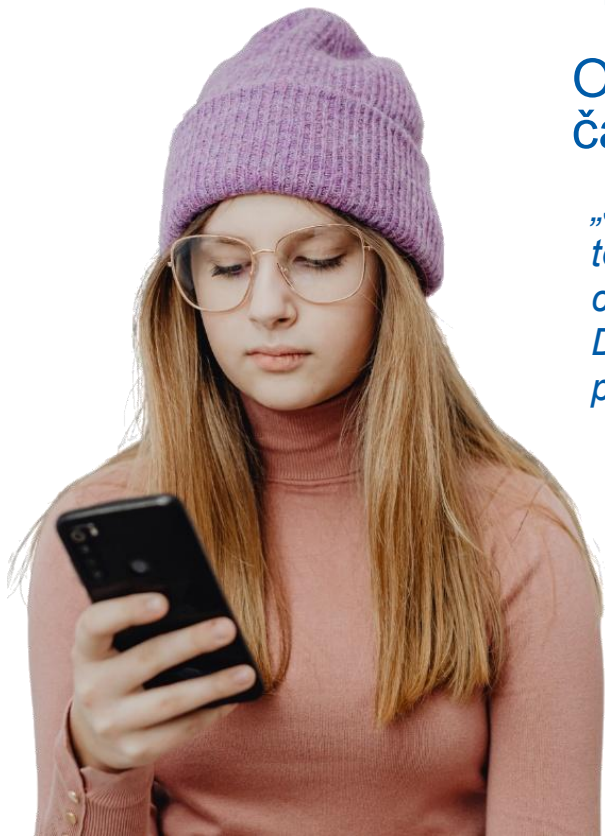
Češi se shodují, že v rodinách by si měli pomoci i se závislostmi – drogy, vaporizace, kratom – a zvláště **mladší členy navigovat směrem ke správnému životnímu stylu.**

O sociálních sítích se ale v rodinách mluví **jako o závislosti málo**: navíc ji často sdílí děti, rodiče i prarodiče.

„Já nekouřím, nepiju, jediná moje neřest je teda ten Facebook. Ale co s tím? Já i mám co jiného dělat, ale já to dělat nechci. Doma ani není s kým se o tom poradit, protože všichni na tom sedí.“

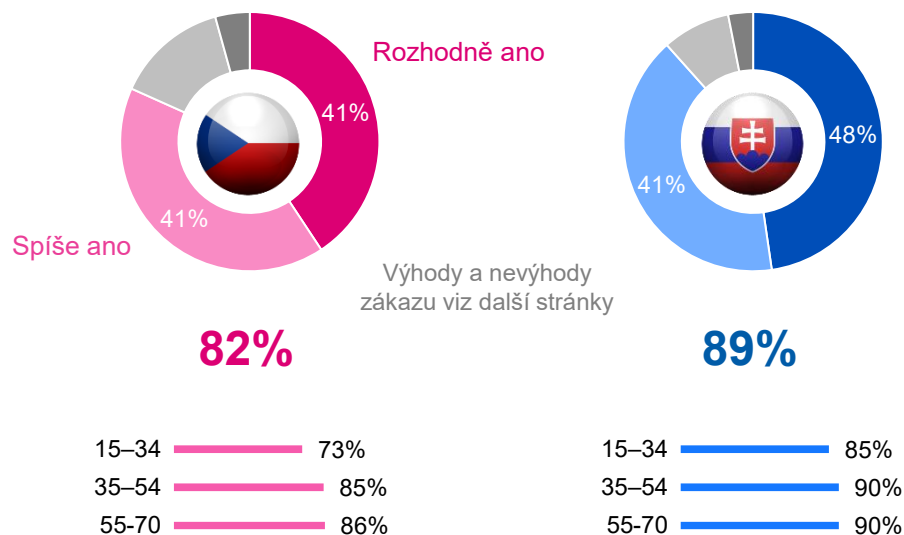
„Já jim sítě třeba zakážu, nebo jim řeknu, ať si přijdou hrát, ať odloží telefony. No a pak si sama ten telefon vezmu do ruky a oni u mě vidí to samý chování. Ale v tu chvíli si to neuvědomím.“

„Jestli jsou sociální sítě závislost? No asi jo, ale nemluvíme tak o tom.“

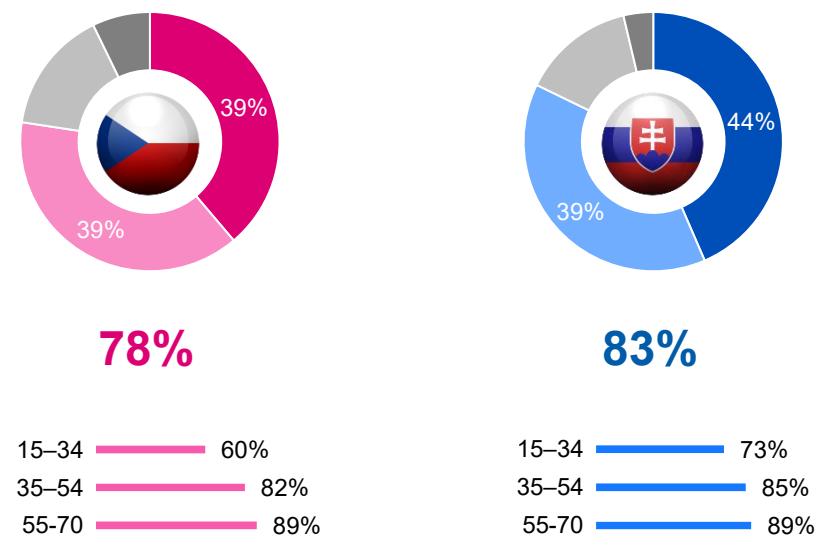

Odovědí na závislost mohou být zákazy: se zákazem sociálních sítí do 15 let souhlasí přes tři čtvrtiny populace

Zákaz sociálních sítí do 15 let

Zákaz mobilů ve školách

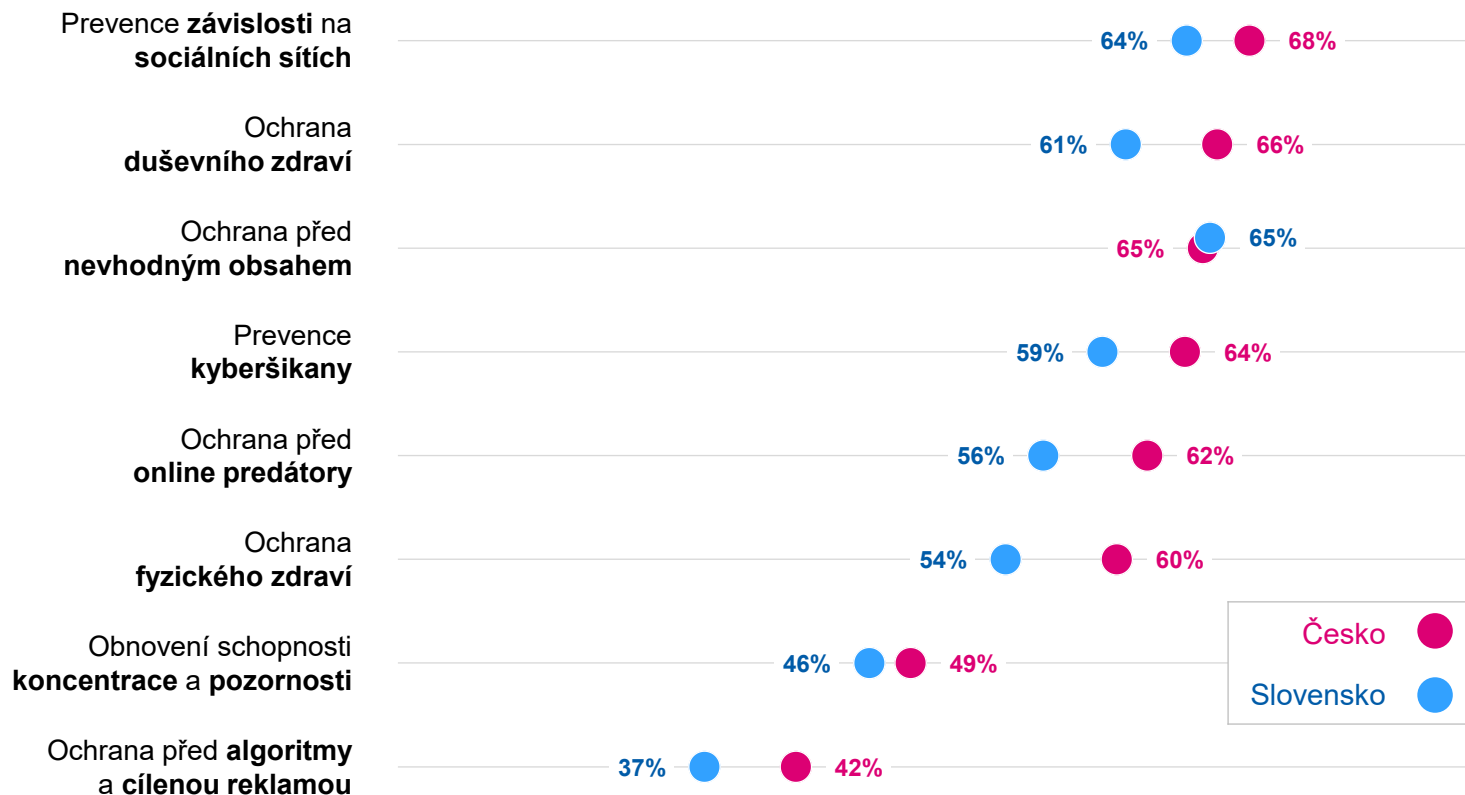
Souhlasí se zákazem

Souhlas podle věku

Se zákazem souhlasí **44%** (ČR), resp. **60%** (SR) mladých ve školním věku (15-24 let).

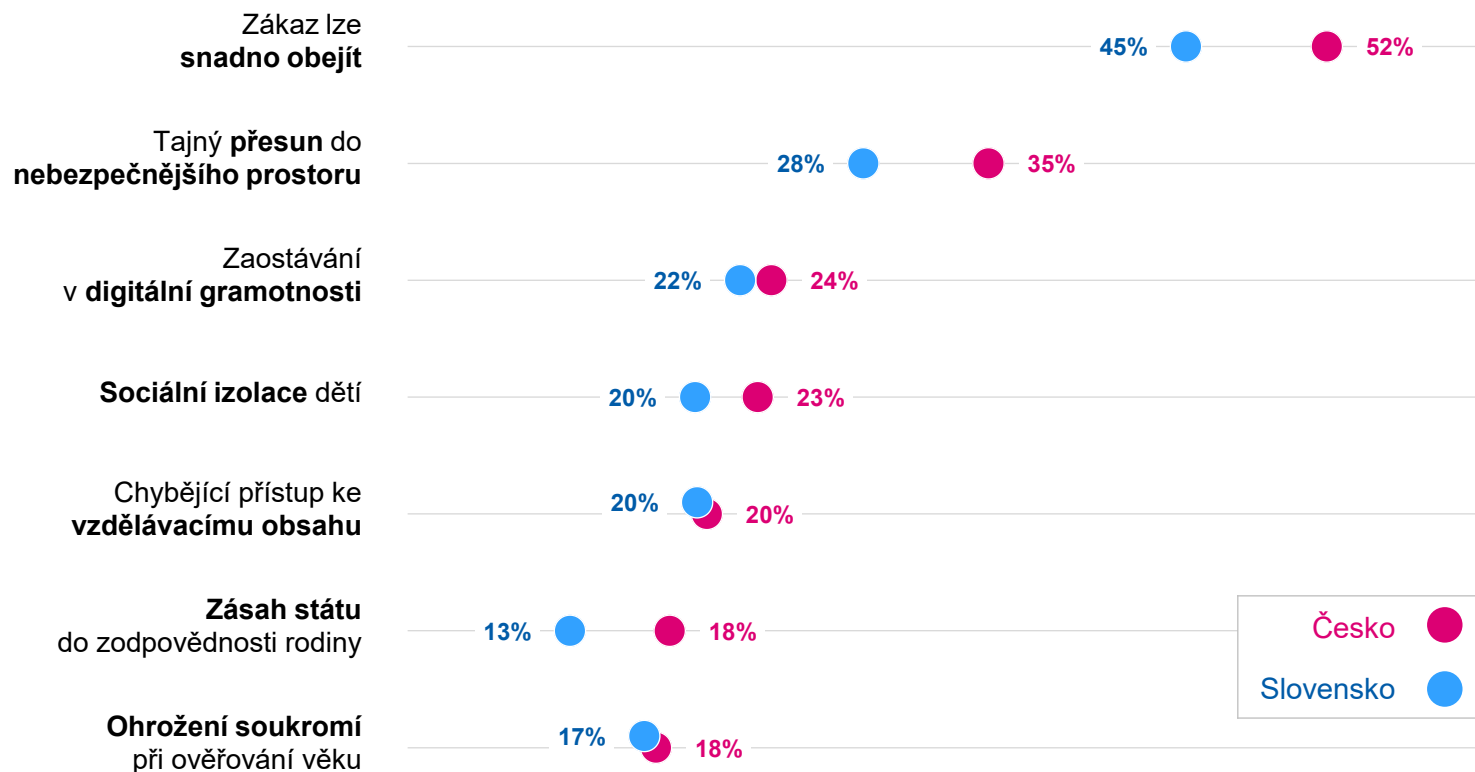
Češi vnímají argumenty pro zákaz silněji, na Slovensku je hlavním argumentem kontrola obsahu

Žádnou výhodu zákazu nenachází v ČR i v SR shodně 6%

Mladí vidí přínosy zákazu ve vyšší ochraně před predátory a v obnovení schopnosti soustředění, zatímco starší vnímají zákaz jako prevenci před tvorbou závislosti na sociálních sítích.

Celkově jsou ale Češi vůči záказu zdrženlivější, protože intenzivněji vnímají rizika a nedostatky

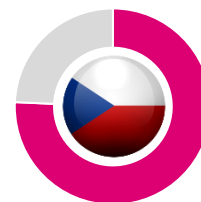
Mladí lidé jako nevýhodu zmiňují snadné obejítí zákazu, sociální izolaci dětí, či zaostávání v digitální gramotnosti. Starší lidé žádnou nevýhodu nezmiňují.

08

Založit rodinu nebo ne?

Děti by chtěly tři čtvrtiny českých a dvě třetiny slovenských bezdětných párů

Chtějí mít děti

76%

N=243

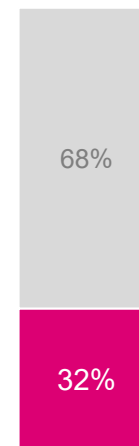

69%

N=204

Snaží se nyní mít dítě

68%

32%

56%

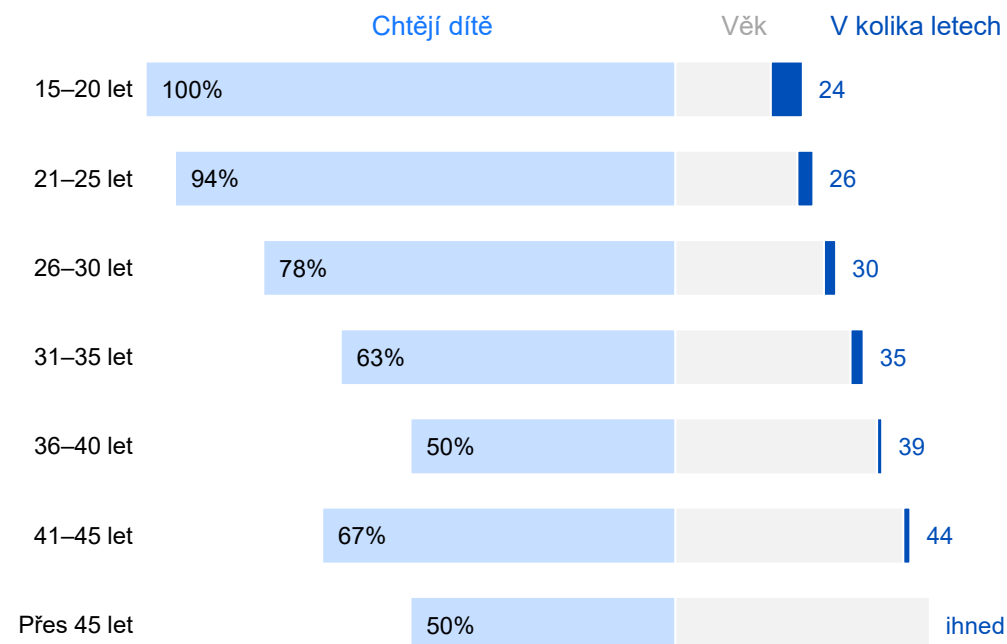
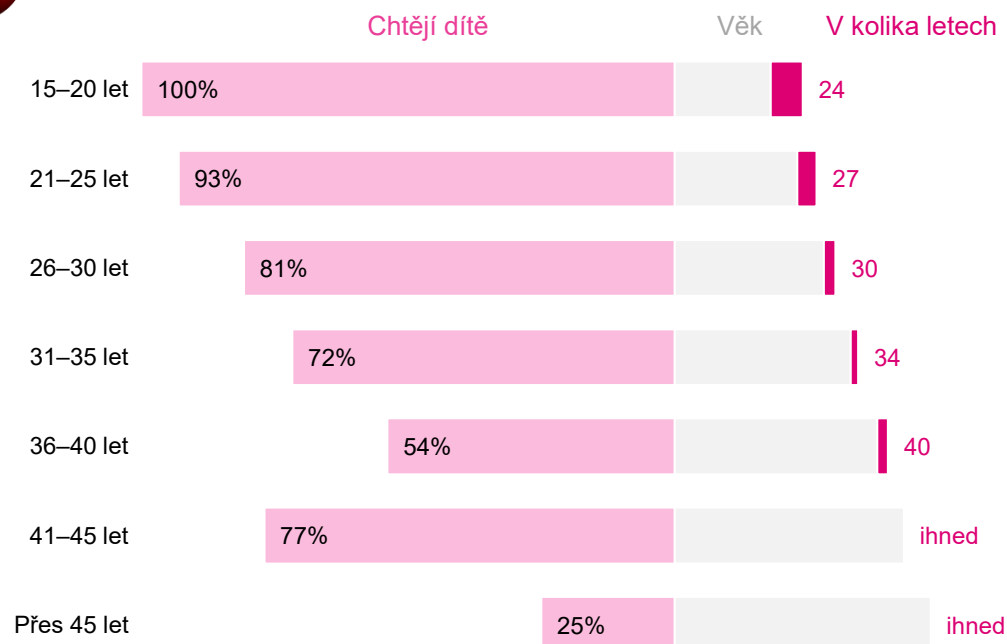
44%

Ano

V obou zemích platí, že čím menší město, tím spíše by bezdětný pár děti někdy chtěl.

Touha po dítěti u těch, co si jej nepořídí, s věkem klesá. Po čtyřicítce však naposledy vzplane.

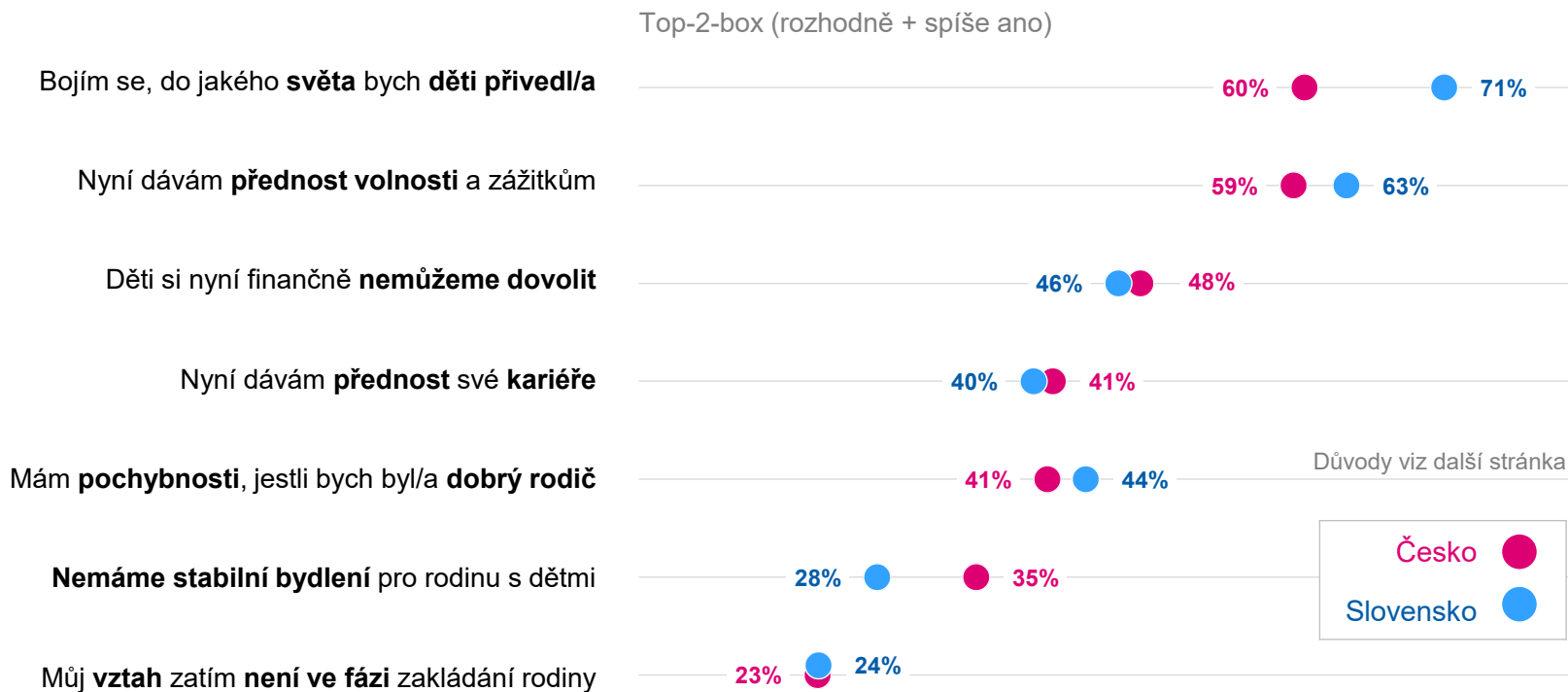
Kolem 40. narozenin si dosud bezdětní často uvědomí, že mají poslední šanci na potomstvo. V mnoha případech se to již ovšem nepodaří a zhruba ve věku 45 let přichází smíření s realitou, že o děti již nemá smysl se pokoušet.

V rodičovství brání stav světa, touha po volnosti a finanční situace

Na **Slovensku** je signifikantně rozšířenější strach z toho, do jakého světa by současné bezdětné páry děti přivedly.

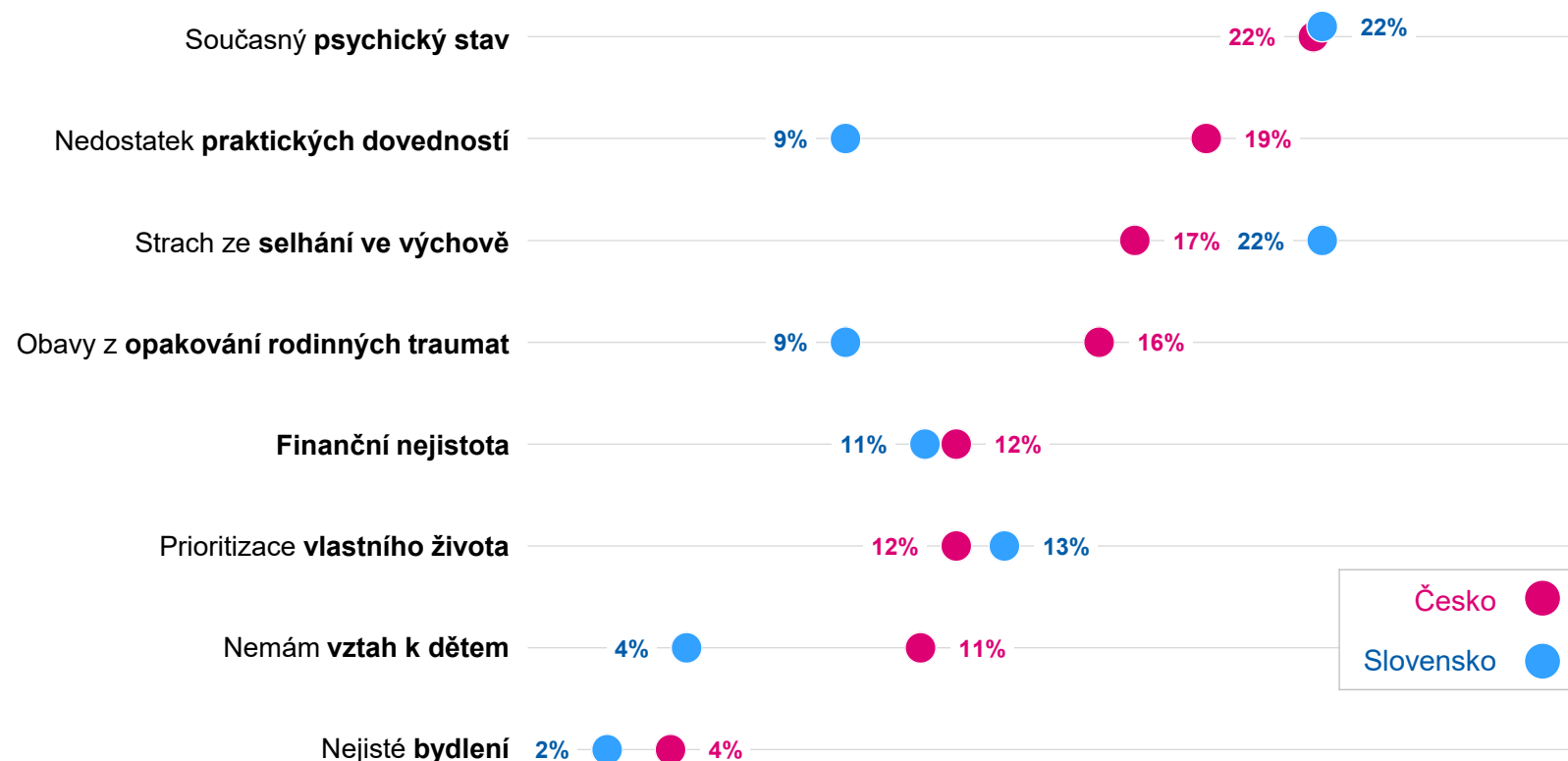
V **Česku** je zase větším problémem bydlení: nedostatečně stabilní bytovou situaci uvádí jako bariéru rodičovství každý třetí bezdětný pár.

Za pochybnostmi o schopnosti být dobrým rodičem je nejčastěji vlastní psychický stav.

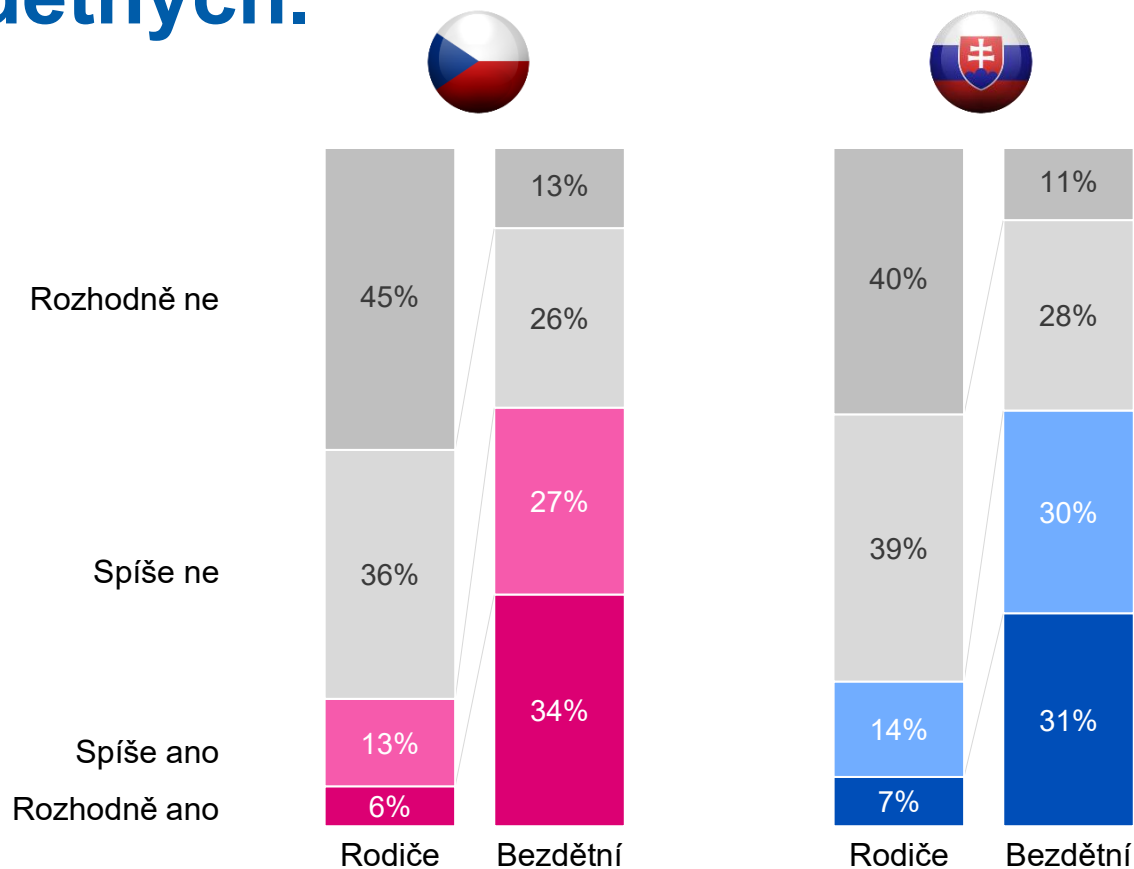
V Česku hraje podobně silnou roli i vnímaný nedostatek praktických dovedností.

16 % bezdětných českých párů pochybujících o svých kapacitách k rodičovství se také obává, že jsou natolik poznamenání vlastním (nedostatečným) vedením od svých rodičů na to, aby sami měli děti.

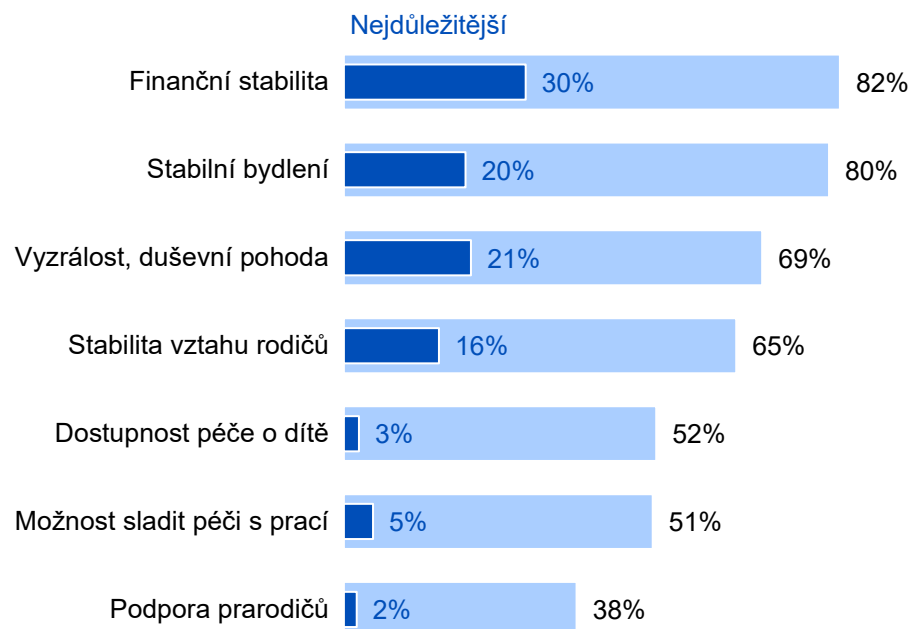
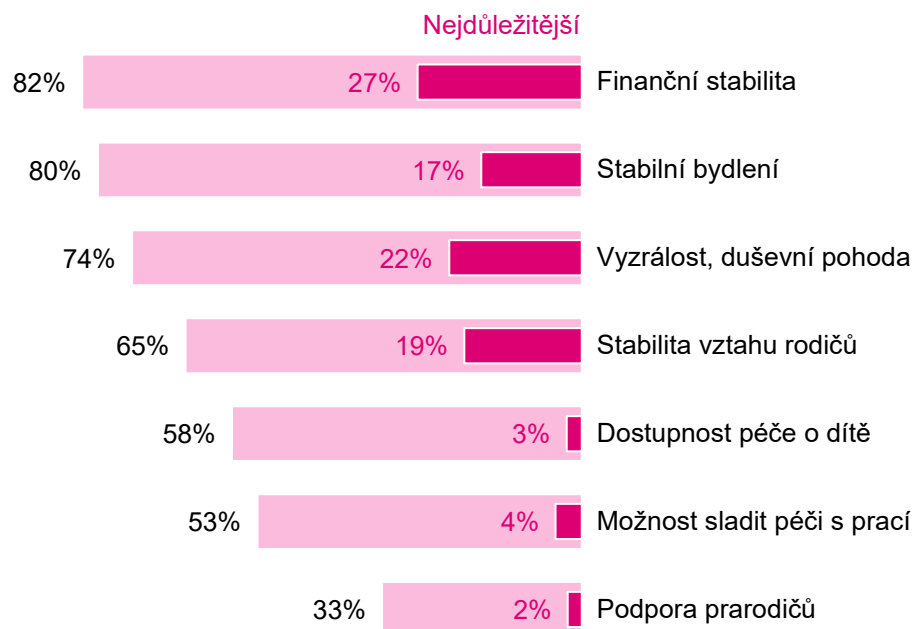

Bez dětí si šťastný život umí představit pětina současných rodičů a dvě třetiny bezdětných.

Spokojený život bez dětí si dokážou primárně představit LGBTQ+ páry, které čelí při zakládání rodin větším překážkám a s bezdětným životem častěji počítají.

Založení rodiny se hlavně neobejde bez vyřešení financí a bydlení.

Náhled na nejdůležitější podmínku se v ČR liší podle příjmu rodiny. Lidé s vyšším příjmem mají za nejdůležitější **vyžralost a pohodu** (29%), nízkopříjmoví zase chtějí nejprve finanční stabilitu (29%).

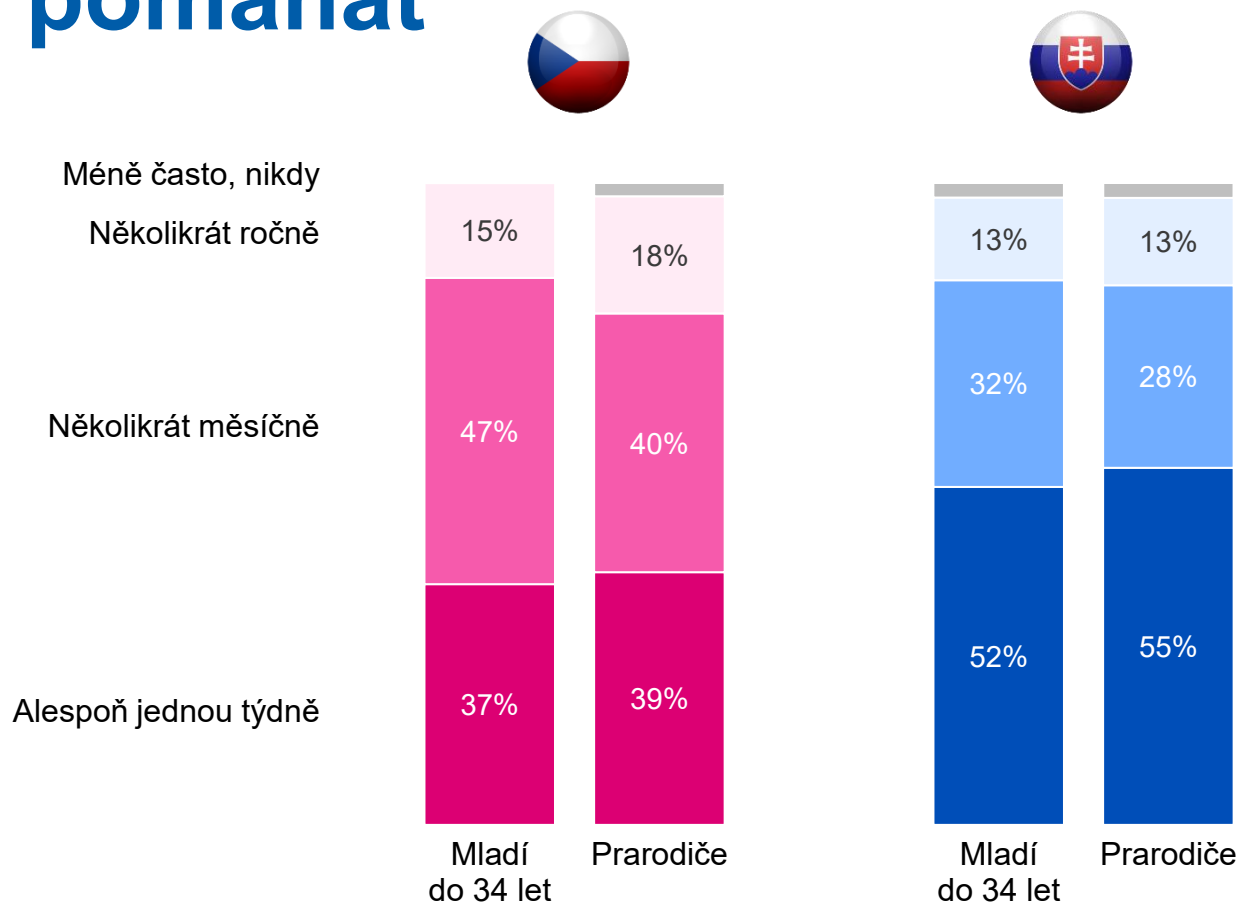
Na Slovensku je jistým dělítkem velikost obce. Zatímco lidé z vesnic považují **finanční stabilitu** za klíčovou (37%), v menších městech nemá toto kritérium takový význam (26%).

Mezigenerační výpomoc při rodičovství

Napříč generacemi spolu souhlasíme v tom, jak často mají prarodiče pomáhat

Na Slovensku jde o výrazně častější hodnoty: lehce nadpoloviční většina mladých lidí i současných prarodičů se shodne, že prarodiče by měli nějakou formou pomoci s péčí o svá vnoučata každý týden.

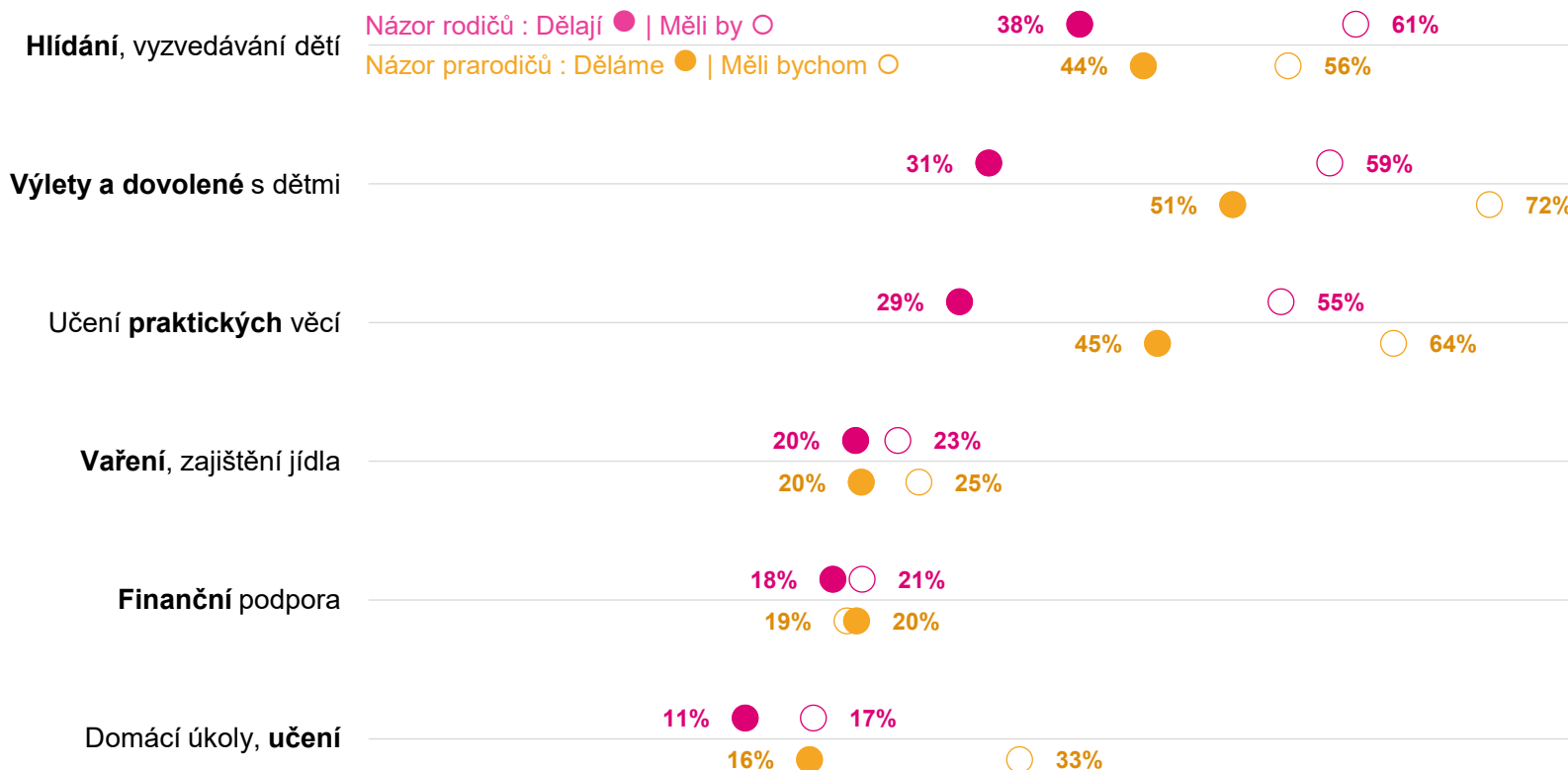
To si v Česku myslí jen necelé dvě pětiny zástupců obou generací.

Rodiče se s prarodiči shodnou, že prarodiče by měli děti častěji hlídat, brát na výlety a učit praktické věci

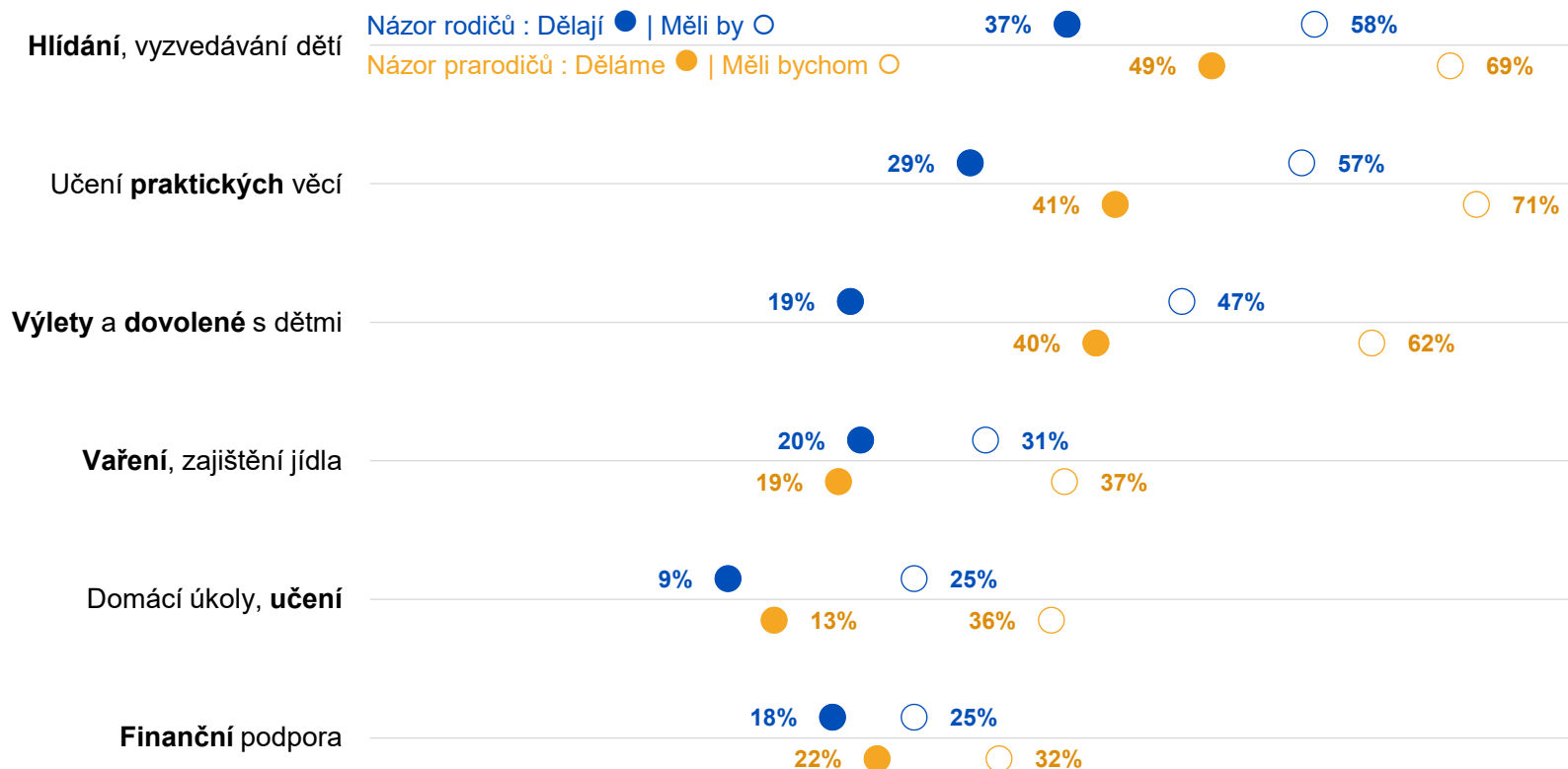
Čeští rodiče jsou od prarodičů v současnosti tak akorát saturovaní, co se týče vaření a finanční podpory – v těchto ohledech o větší výpomoc nestojí.

Prarodiče celkově uvádějí, že toho pro svá vnoučata dělají víc, než si myslí generace současných rodičů. Zároveň mají i vyšší očekávání od sebe samotných ohledně toho, co všechno by měli dělat.

Slovenské rodiny by si oproti českým od prarodičů přály častější vaření a učení se s vnoučaty

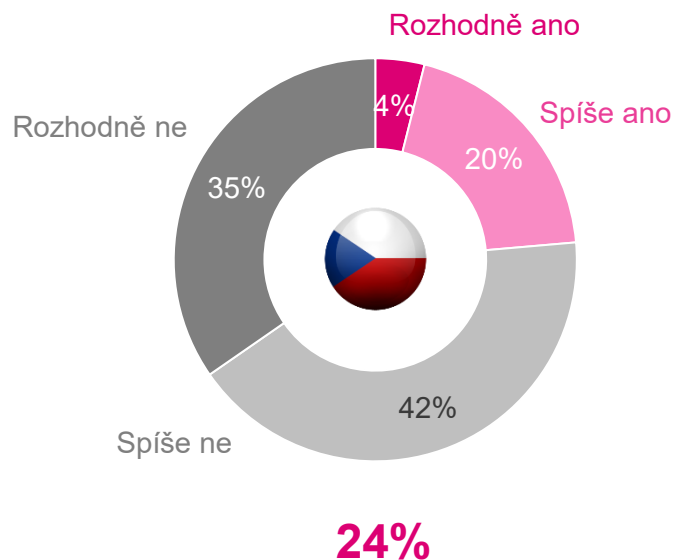
Slovenští prarodiče na sebe nakládají ještě větší očekávání, než ti čeští, ohledně vyzvedávání a hlídání svých vnoučat.

Každý čtvrtý prarodič je z pomáhání s vnoučaty vyčerpaný

Péče je v Česku o něco více vyčerpávající pro **dědečky** (27 %), na Slovensku zase pro **babičky** (27 %).

Zejména na Slovensku míra vyčerpání z péče o vnoučata roste úměrně s klesajícím příjmem: z **chudších prarodičů** je vyčerpaných 30 %. Kromě psychiky a energie zjevně mohou častěji pociťovat vyčerpání i finančně.

Péče o vnoučata je méně vyčerpávající pro prarodiče z velkých měst, což může být proto, že tyto města nabízí více možností, jak čas s vnoučaty strávit.

09

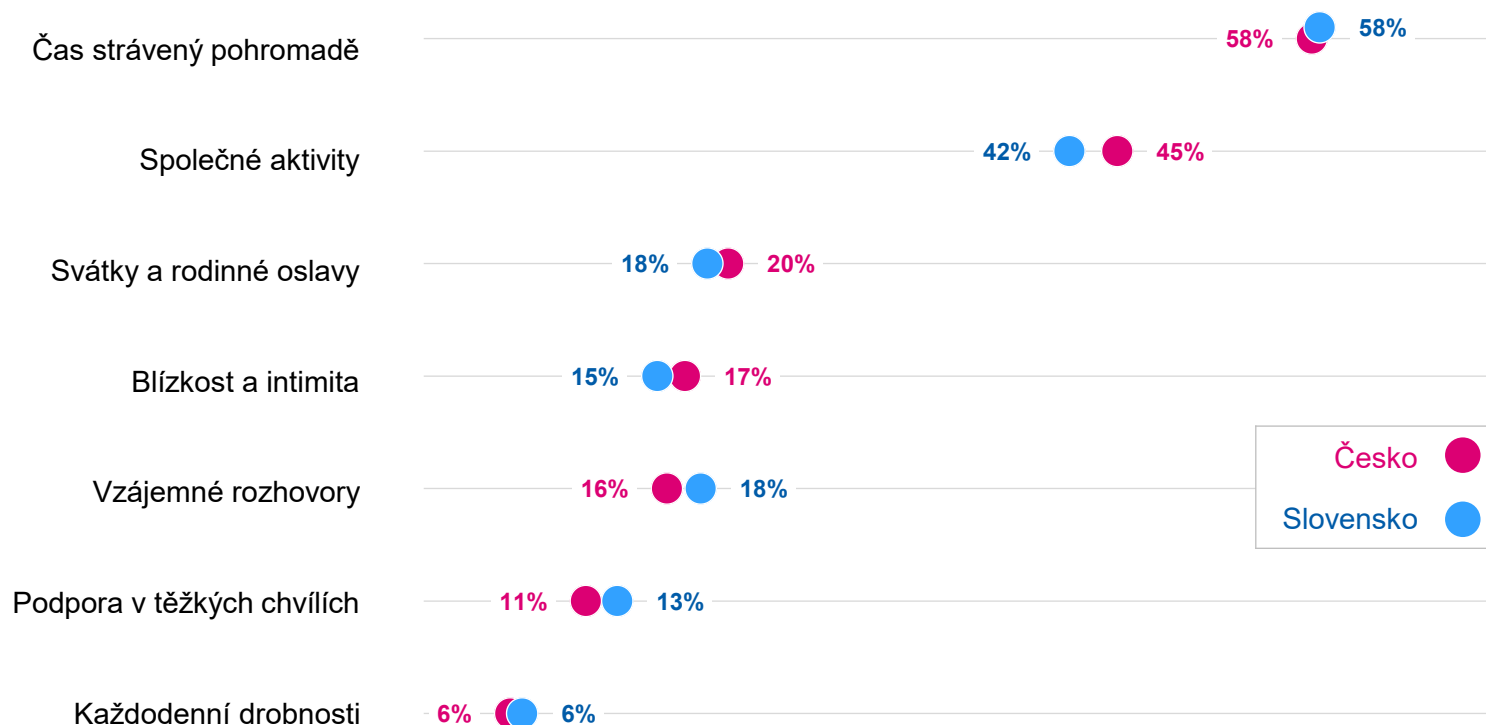
Blízkost v rodině

Polovině rodin k vzájemnosti stačí být spolu. Druhá polovina potřebuje společné aktivity.

Společné aktivity jsou důležité hlavně pro mladší

Starším (55+) Čechům i Slovákům pro blízkost zpravidla stačí být spolu na jednom místě.

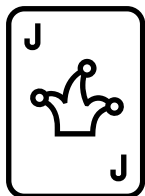
Aktivity pro vzájemnost vyžaduje mnohem menší podíl z nich (26 % v Česku / 30 % na Slovensku).

O svátcích nám shon a tlak na dokonalost brání být skutečně spolu

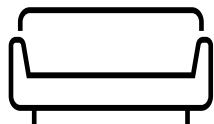
Návštěvy rodiny často spojujeme s Vánoci, Velikonocemi či dušičkami, tlak na provedení všech tradic nám ale **znemožňuje strávit spolu kvalitní čas.**

To se daří spíše u běžnějších činností.

„Já si užívám takové to, že s bratrem a přítelem se prostě vytáhnou karty a je to hrozně fajn, i takové ty běžnější týdny mám ráda.“

„Když o víkendu sedíme doma na gauči, bavíme se o tom, že budeme něco plánovat, kdy pojedeme na nějakou dovolenou, nebo si jen spolu povídáme, už tehdy se cítíme být spolu.“

„O svátcích mám pocit, že je to víc o tom, že mamka pobíhá a někteří další lidé v širší rodině chtějí všechno stihnout a chtějí, aby všechno bylo perfektní, a je to spíš na škodu.“

Soudržnost v rodině není jen o bezpodmínečné lásce, ve všech rodinách fungují paralelně dva principy:

1 Solidarita

Nezištná záchranná síť je to, co rodinu odlišuje od čehokoli jiného. Přirozená, nevynucovaná solidarita se projevuje v krizích i vzájemné péči, kdy **pro druhé automaticky chceme to nejlepší.**

*„Když se připravovala mladší dcera na gympl, tak ta starší jí automaticky pomáhala, ne že bychom jí to řekly, ona **prostě taky chtěla**, aby se tam dostala“*

2 Reciprocita

Zdůrazňovaný je ale i **přirozený koloběh péče** a výměny dovedností.

*„Já myslím, že ta rodina by hlavně měla taky fungovat tak, že když, dejme tomu třeba z pohledu rodiče, **já něco dávám** vlastně dětem, tak potom ty děti **by to měly vrátit**, neříkám ale, že by to ale mělo být finanční.“*

*„**Pomáháme** si v tom generačním, jako to, co ty starší nezvládají. A my už taky, mně zase pomáhají děti, když potřebuji nějakou aplikaci.“*

Není to jen o servisních věcech, nejdůležitější rolí rodiny je ta emocionální

Přestože rodiny obsluhují mnoho potřeb v životech svých členů, **bezpečným přístavem je dělá až budování blízkosti**: vyslechnout se a opravdu se vnímat, být tu pro sebe i při náročných dnech

„Není to jen o tom, že budeme řešit jen nějaké, já to nazývám servisní věci, kdy koho chcete odvézt, co koupit, ale najít si i čas povídat si o tom, co kdo prožívá.“

„Jako já třeba vnímám, když jako chovají se jinak, nebo začnou se tvářit jinak. To je důležitý.“

Momenty skutečné blízkosti a vzájemnosti denně zažívá třetina rodin. Další třetina několikrát týdně

Bezdětné páry zažívají aktivní okamžiky blízkosti nejčastěji: denně je má 43 % a 44 % slovenských párů.

Kde se hodně vydělává, tam je na vzájemnost méně času

V bohatých rodinách Česka zažíváme skutečnou blízkost **méně často**: na denní bázi ji pociťuje jen 23 % vysokopříjmových rodin.

Průměrně za měsíc

12×

12×

Méně často, nikdy

4%

5%

Několikrát ročně

11%

12%

Několikrát měsíčně

18%

17%

Několikrát týdně

31%

31%

Denně

35%

36%

Blízkost v rodinách se buduje skrze rituály a přijetí

Vyslechnout a přijmout

„Když přijdu unavená z práce nebo ze studia, tak je pro mě důležitý ten pocit, že mě někdo vyslechne, že se můžu vyprávět a ta emoce a všechno kolem je přijato a zároveň na to dostaneš nějakou podpůrnou reakci.“

Dát si navzájem deset minut plné pozornosti

„Když člověk vycítí, že ten druhý má nějaký, nějaký třeba špatný den, tak vážně všechno odložit a věnovat (obětovat) čas tomu naslouchání, protože ono tady stačí jenom třeba 10 minut a člověk se tím ujistí v tom, že má u sebe někoho, kdo si ten čas udělá. A že v tu chvíli prostě bude ten člověk středem pozornosti, bez všeho ostatního.“

Plánovat si digitální půst

„Když hrajeme společenské hry, tak je to hezký, že nejsme na mobilech, není každý rozlezlý.“

„Jezdím s malou vlakem, nebereme ani telefon, ani tablet abychom se dívali ven z přírody, ukazujeme si srnky - úplně totální retro, za nás to bylo normální.“

V rodině sice dostanete *reality check*, do velkých životních voleb by se ale mluvit nemělo

Upřímnost v rodině **chrání** před krutostí názorů „tam venku“

Členům rodiny na sobě **autenticky záleží** a kvůli nastavení pravdivého zrcadla jsou ochotni jít i do konfliktu.

„Já si myslím, že je dobrá upřímnost, aby člověk slyšel ten názor z jiné perspektivy, i když ho to může mrzet.

Když neumím zpívat a přihlásím se do Superstar, tak aby mi řekli, že neumím zpívat. To je všechno, všechno důležité. Upřímnost vytváří jakoby tu ochranu nad tím člověkem.“

Když jde ale o velké životní volby – třeba volbu partnera – je třeba je pouze **respektovat a spoléhat na výsledky výchovy**

„Mohly by potkat třeba špatného partnera, ale s tím neuděláte vůbec nic. Když se dětem podaří vštípit ty hodnoty našim příkladem, tak si pak třeba dokáží říct, že nějaké chování se jim nelíbí.“

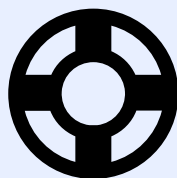
Rodinu nezastoupí žádná jiná instituce

Ceníme si rodiny jako stability, **ukotvuje nás emočně, partnersky a dává nám prostor být sám sebou.**

„Rodina je pro mě fakt takový ukotvení, že mám nějakou jistotu, nějaký bezpečí a že se můžeme vzájemně motivovat.“

„Vědomí vlastní identity, kterou si z nějaký rodiny vytváříme.“

Rodina je tu **pro sebe v krizových situacích** a neváhá **hodit záchranný kruh.**

„Opora, ale zároveň i zodpovědnost. Když ta rodina potřebuje něco od vás, tak se neotočím zády.“

Rodina je **majákem**, radí si a vnáší **světlo do spleti životních nástrah.**

„Můj manžel je takový můj maják skrze všechny životní peripetie, vždy vím, kam se mám vrátit.“

„Když s dětmi otevřeně mluvíme, tak jsou připraveni na nástrahy.“

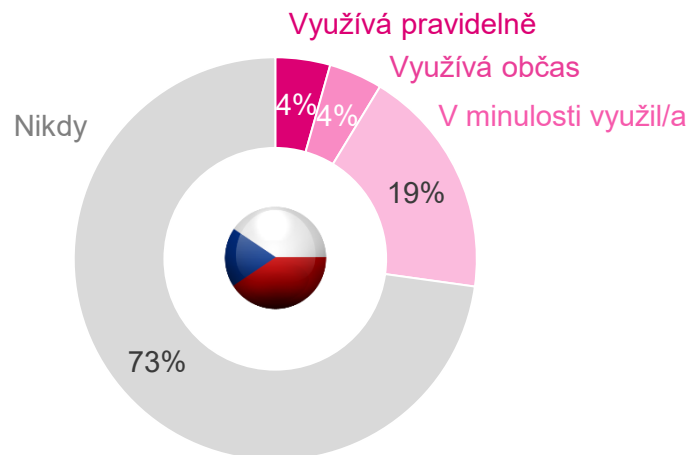
10

Prostor pro institucionální podporu

Rodinné situace s psychologem řešilo 27 % Čechů a 22 % Slováků

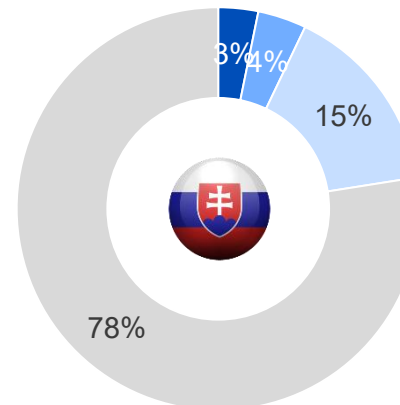
Psychologickou pomoc ohledně rodinných témat využívají spíše ženy než muži.

Nějakou zkušenost s psychologickou pomocí má 33 % žen oproti 21 % mužů v České republice a 25 % žen a 19 % mužů na Slovensku.

Někdy využil/a
27%

Pravidelně využívají psychologickou pomoc spíše mladší ročníky než starší (7 % do 35 let vs. 2 % ve věku 55 let a více).

Někdy využil/a
22%

Nějakou zkušenost s psychologickou pomocí mají spíše mladší ročníky než starší (28 % do 35 let vs. 15 % ve věku 55 let a více).

Psychologa potřebujeme hlavně, když se rodina rozpadá

S psychologickou pomocí má v České republice zkušenost téměř polovina Neúplných rodin a 8 % ji využívá pravidelně. Na Slovensku má s psychologickou pomocí zkušenost téměř třetina Neúplných rodin.

Psychologickou pomoc naopak nejméně ji využívají Nukleární rodiny. Zdá se, že stabilní rodinné prostředí pomáhá všem – jak dětem, jak jejich rodičům.

Někdy využil/a psychologickou pomoc
27%

Někdy využil/a psychologickou pomoc
22%

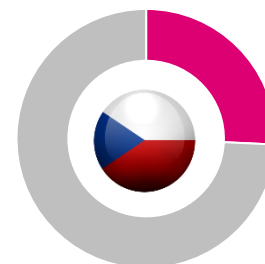
O psychologickou pomoc by byl zájem – hlavně na Slovensku, kde jsou častou bariérou peníze

Čtvrtina českých a třetina slovenských rodin by ráda využila možností psychologické pomoci, považují ji však za finančně a geograficky nedostupnou a nevědí, kde by ji měli hledat.

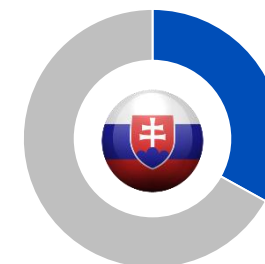
Odbornou pomoc by nejvíce uvítali lidé z neúplných rodin, zároveň je však obzvlášť pro ně finančně nedostupná.

Využili by odbornou pomoc
(současní ne uživatelé)

26%

N=235

33%

N=307

Bariéry
(potenciální uživatelé)

Pomoc je pro mě **finančně nedostupná**

Top-2-box (rozhodně + spíše ano)

51%

59%

Pomoc je v mém bydlišti **špatně dostupná**

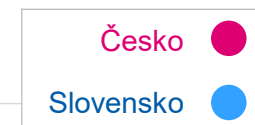
43%

46%

Nevím, **kam se** pro pomoc **obrátit**

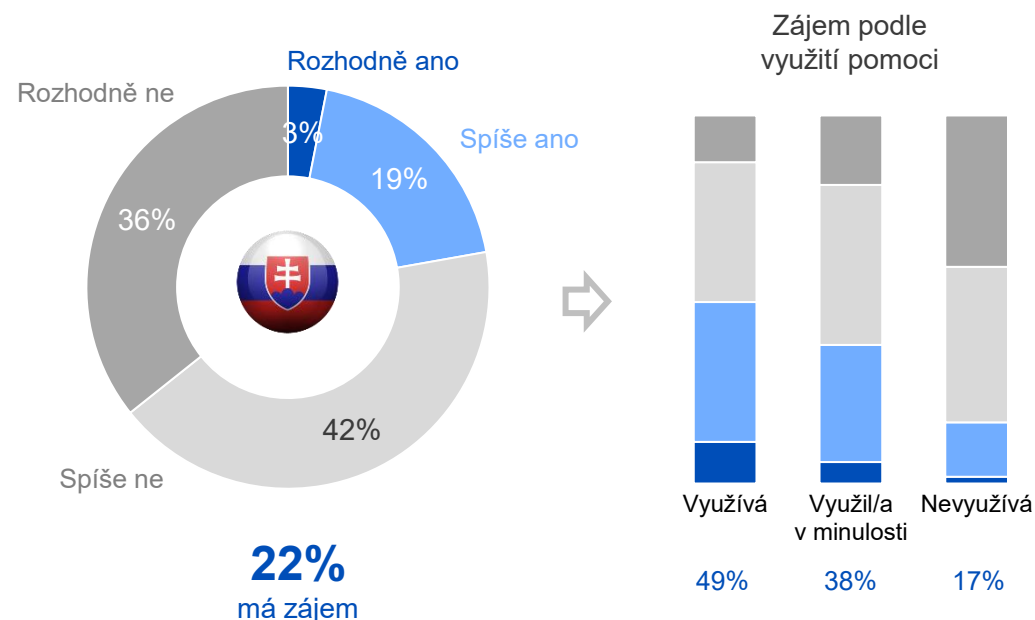
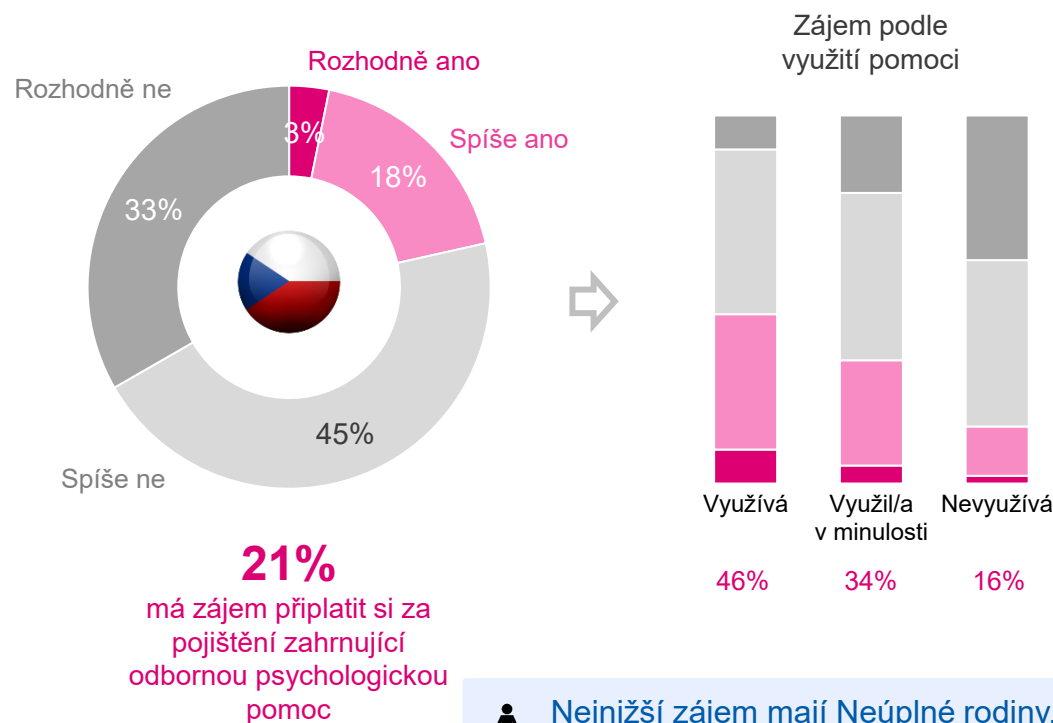
45%

46%

Pojištění zahrnující odbornou pomoc je zajímavé pro pětinu rodin – ne však pro ty, kteří ji nejvíce potřebují

Pro pětinu rodin je dostupnost psychologické pomoci natolik důležitá, že by byli ochotni si připlatit za pojištění zajišťující tuto pomoc. Větší zájem mají mladší rodiny a rodiny, která mají s tímto typem pomoci zkušenost.

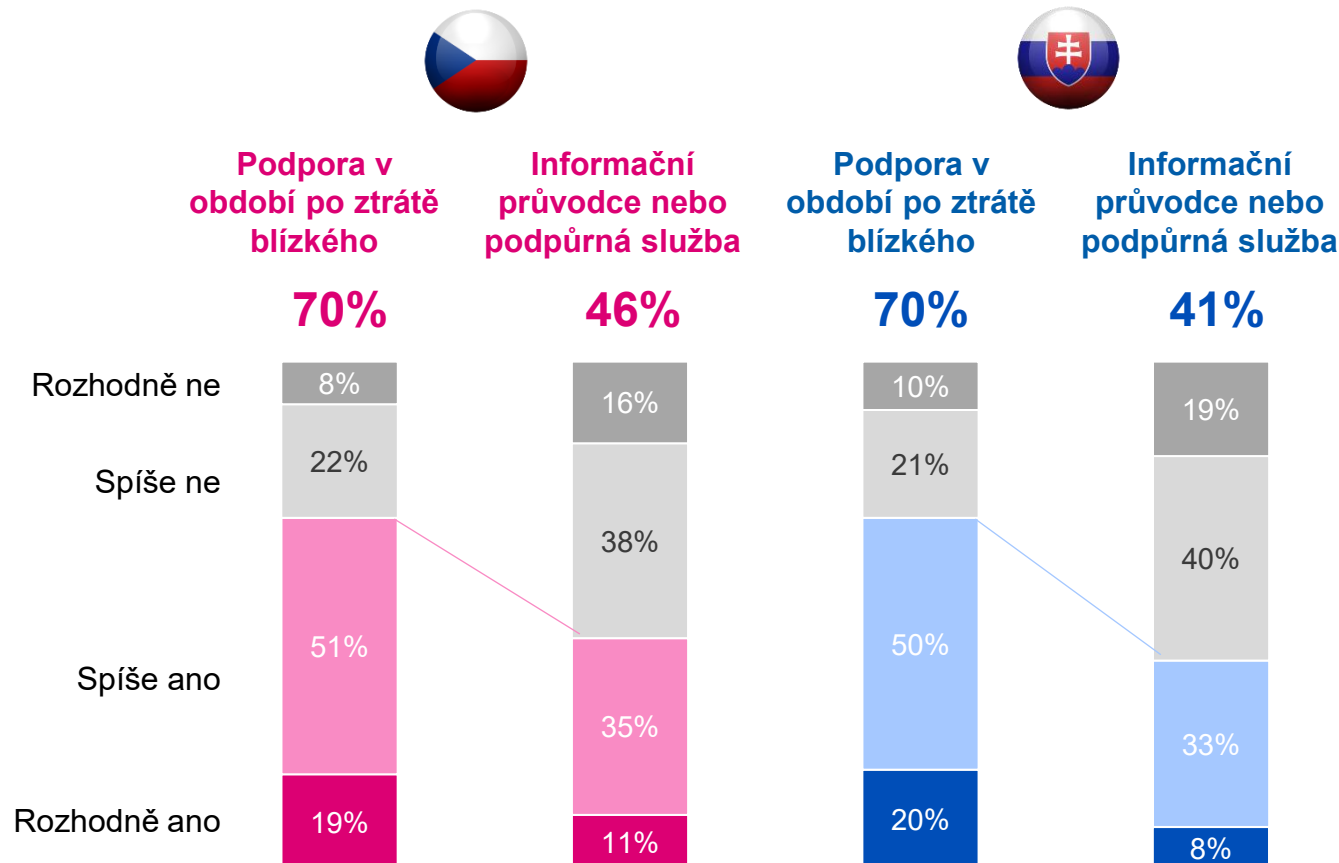
Nejnižší zájem mají Neúplné rodiny. I když psychologickou pomoc často vyhledávají, jsou zároveň nejvíce ekonomicky ohrožené a dalších výdajů za pojištění se obávají – zejména v situaci, kdy určitý objem této péče je hrazen zdravotními pojišťovnami.

„Podpora“ zní lépe než „podpůrná služba“.

Zájem o službu

Po smrti blízkého očekávají rodiny citlivý, osobní a nezištný přístup. Proto nabídka „podpory ulehčující období po ztrátě blízkého“ zní rodinám atraktivněji než „informační průvodce nebo podpůrná služba“.

„Informační průvodce“ může působit jako neosobní brožura a „podpůrná služba“ jako produkt za úplaty.

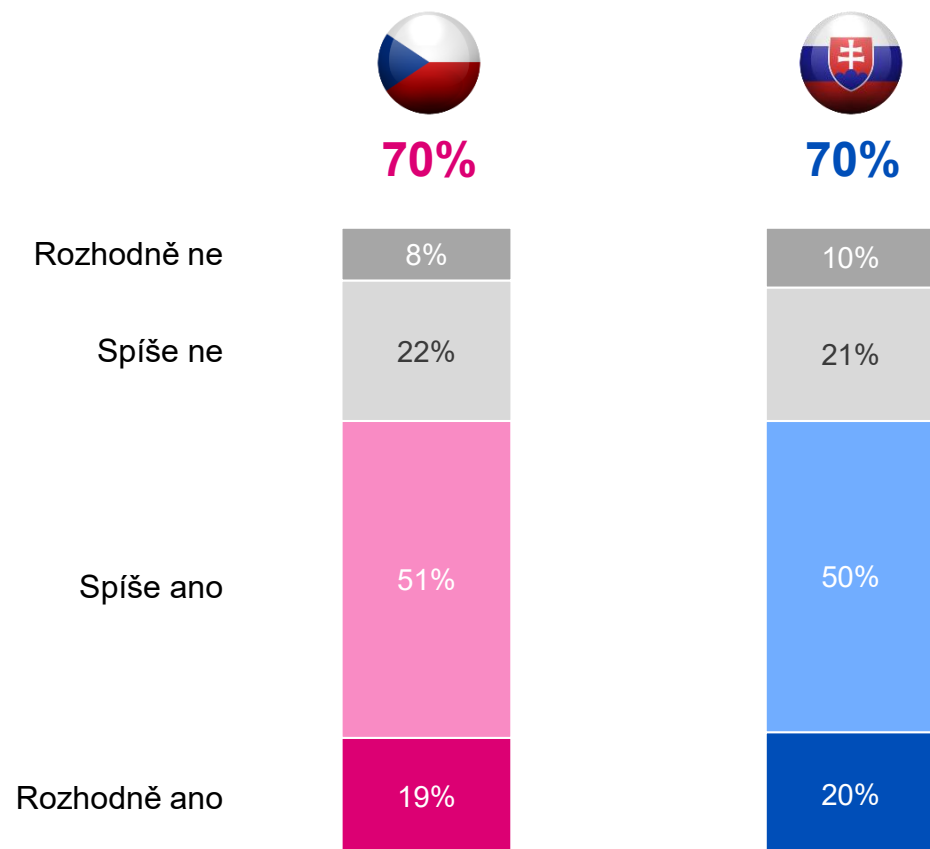

V případě ztráty blízké osoby by sedm z deseti rodin uvítalo podporu ze strany finanční instituce.

Podpora

Ztráta blízké osoby není spojena jen se zármutkem a emocionální zátěží, ale také je nutné vyřešit spoustu praktických věcí. Není to jen organizace a financování pohřbu nebo vyřizování pozůstalosti a dědického řízení, ale smrt v rodině nezřídka může znamenat i přenastavení všech plateb, pokles příjmů a nutnost refinancování splátek půjček.

Od finančních institucí rodiny zpravidla očekávají pomoc právě v oblasti financí – například odklad splátek.

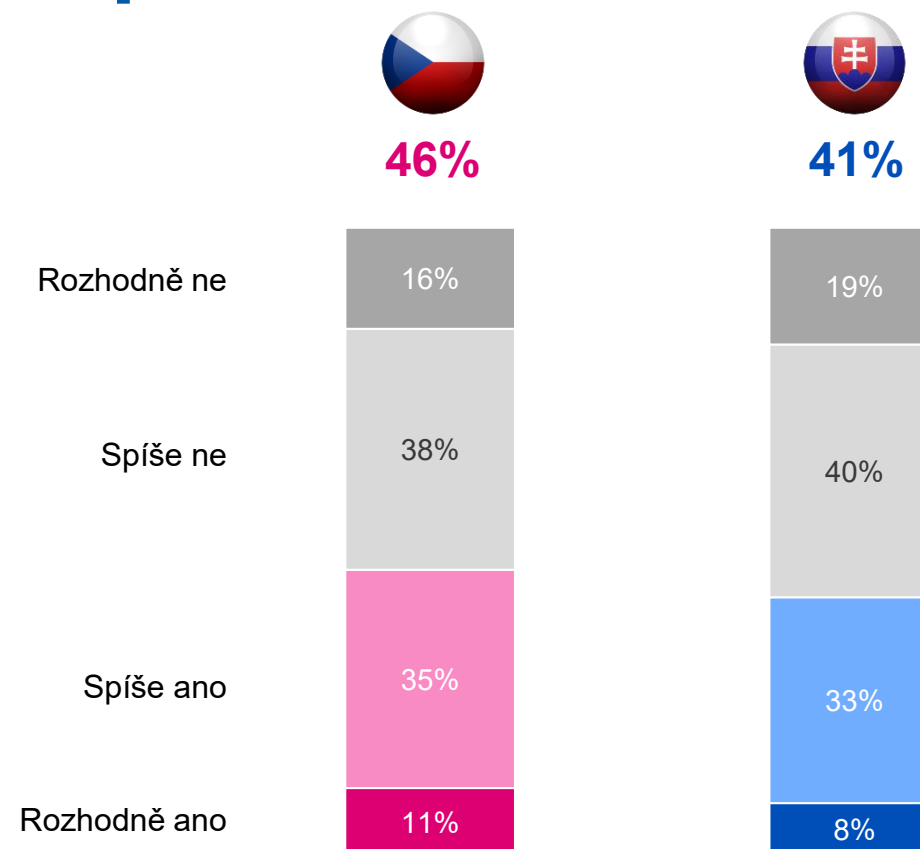

Specifické formy podpory v době blížící se ztráty blízké osoby by uvítala necelá polovina rodin.

Informační průvodce nebo podpůrná služba

Na smrt blízké osoby se připravujeme jen neradi. Bývá pro nás nepříjemné si i představovat, co vše bude potřeba zařídit v případě smrti člena rodiny, nebo jak pro nás náročná bude doba jeho umírání. Proto většinu rodin může spíše potěšit ujištění o tom, že finanční instituce je s nimi v „dobrém i ve zlém“ než plošně komunikovat přesné formy pomoci, jako je například „mobilní hospic“.

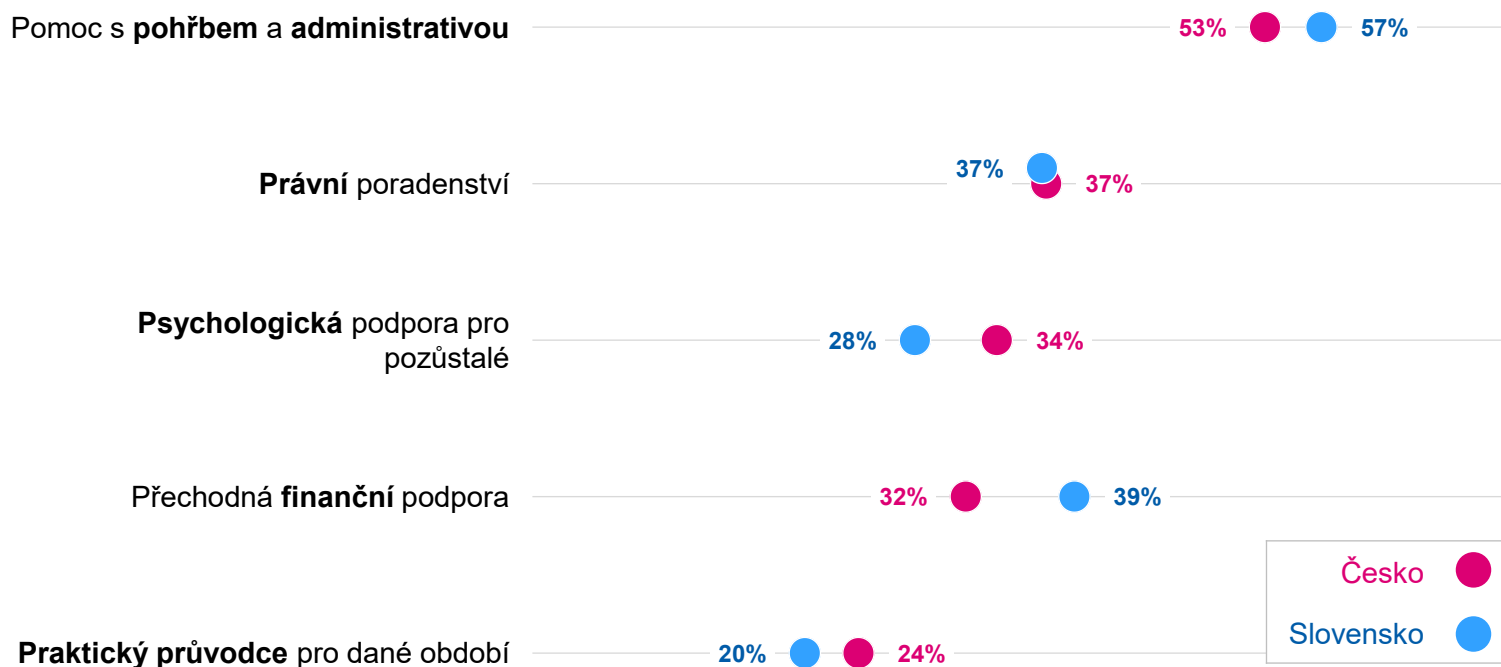
Ženy by měly vyšší zájem o tuto službu, než muži.

Nejvíce by pozůstalí ocenili pomoc s administrativou a organizací pohřbu.

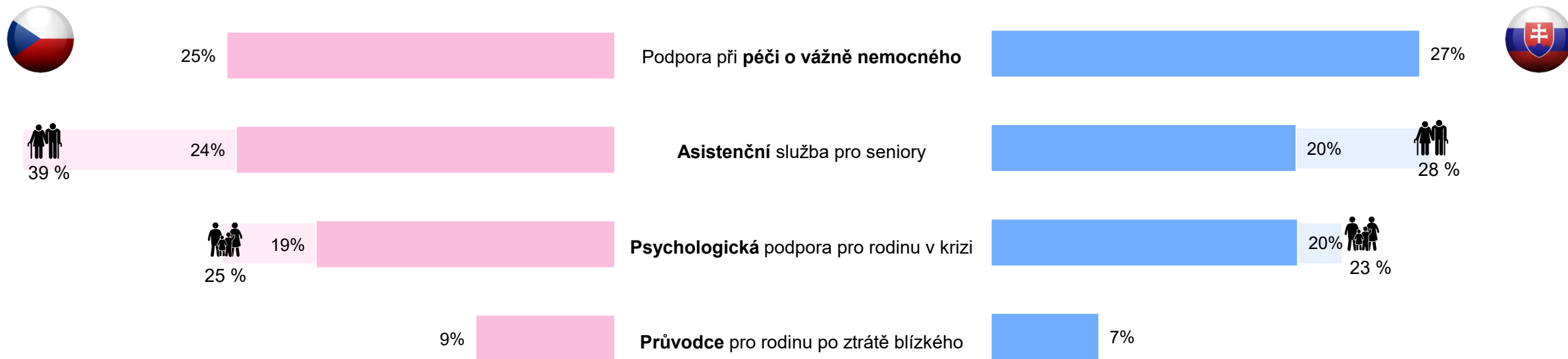
Nejužitečnější formy

Praktická pomoc je to, co se počítá. Proto by rodiny nejvíce uvítaly pomoc s organizací pohřbu a administrativou, která je se smrtí blízké osoby spojena – co vše kam nahlásit (úřady a firmy) a na koho přepsat (složeny a splátky), jak řešit pozůstalost (účty a majetek).

Psychologickou podporu by využily zejména nukleární rodiny, které vedle emocí dospělých musí zvládnout i emoce dětí: „Jak mluvit s dětmi o smrti?“ „Jak prožívají dospívající smrt někoho blízkého?“

Fyzická péče o nemocného nebo staršího člena rodiny jsou náročné situace, které si zaslouží nadstandardní podporu.

Nadstandardní podporu v oblasti asistenčních služeb pro seniory by nejvíce uvítali Empty Nesters, na které po odchodu dětí z domácnosti začíná dopadat péče o stárnoucí rodiče.

Psychologickou podporu pro rodinu v krizi by nejvíce uvítali Nukleární rodiny, které se obávají dopadu krizové situace na děti.

11

Metodologie

Metodologie

Způsob dotazování:
On-line (CAWI) v European National Sample

Velikost online vzorku:
reprezentativní vzorek: CZ=1000, SK=1000
+ cílený vzorek bezdětných párů: CZ=187, SK=176

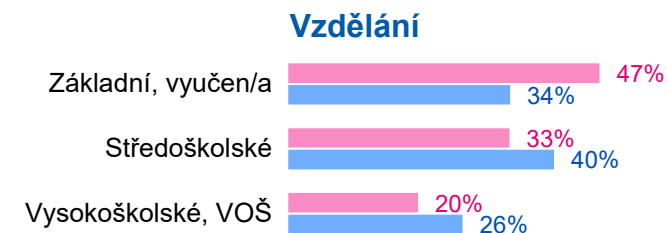
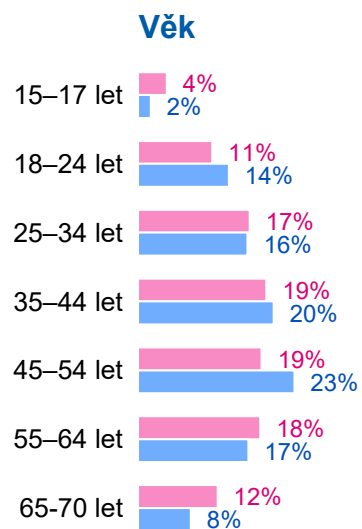
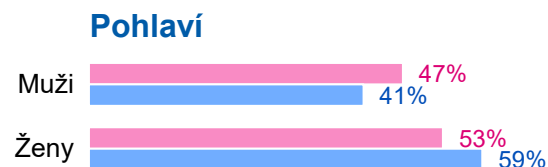
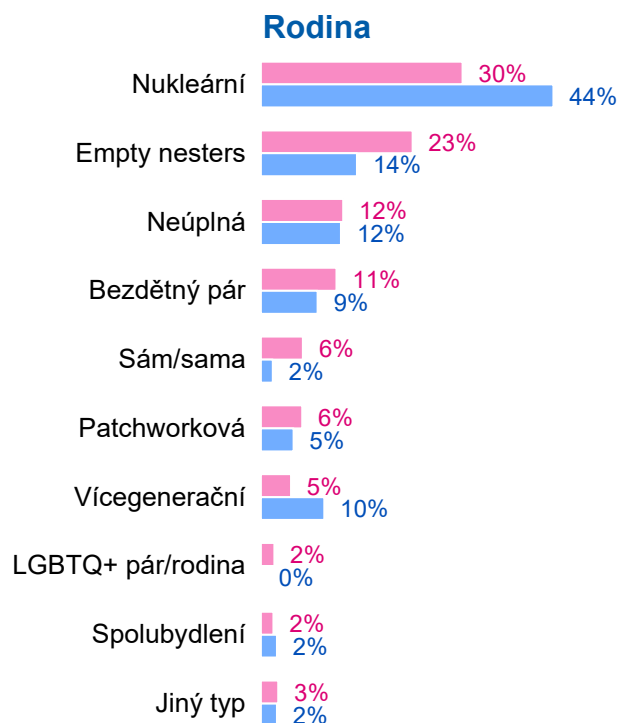
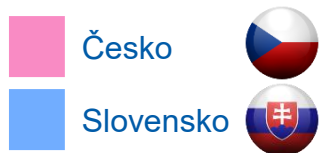

Datum dotazování:
12. – 28. 03. 2026

Délka dotazníku: 25 minut

Složení vzorku (reprezentativní vzorek rodin)

12

Kontakt

Prokop Vejda

Account Manager

 (+420) 776 355 539

 prokop.vejda@nms.eu

nms ■ U Nikolajky 13, 150 00 Praha 5

